

ESCENES I FRAGMENTS

ABÚ MAGRIB (Escenes 3 i 11. Edicions Bromera)

3.- TANIA

(Interior del club discoteca l'Alhambra-Show. És l'hora de la neteja i la sala està a les fosques. Sona una música. Sobre un petit escenari quasi invisible, ABÚ MAGRIB se sotmet a la prova de TÀNIA, la madama del local, que l'observa mentre tira les cartes. KOK, seguint barroerament el ritme, fa una paròdia d'streep-tease masculí ajudant-se dels seus característics sons gallinacis. De sobte, cessa la música i TÀNIA s'acosta al negre. No para de jugar amb les cartes. ABÚ es vesteix en la penombra)

TANIA. D'on l'has tret?

KOK. És un col·lega.

TANIA. I per què no me l'havies dut abans?

KOK. Perquè va arribar anit.

TANIA. De què us coneixeu?

KOK. El destí. Coses del destí. El destí ens va ajuntar.

TANIA. El destí o la trena?

KOK. Fuck you!

TANIA. Serà millor que em digues la veritat. On l'has trobat?

KOK. Al carrer, on vols que el trobe! Cock! Però és bo, no?

TANIA. Ha tingut problemes amb els maderos?

KOK. No.

TANIA. Segur?

KOK. Completament segur. Això es nota, no? Tu dius que ho portem a la cara i ell hi porta escrit que és un tio legal.

TANIA. Sí, probablement; sinó no hauria confiat en tu.

KOK. Que tens alguna queixa de mi?

TANIA. Com va entrar al país?

KOK: No ho sé.

TANIA. El nom és autèntic?

KOK. Sí, Abú Magrib; es diu Abú Magrib.

TANIA. No vull cap embolat.

KOK. Què diuen les cartes?

TANIA. El mar...

KOK. El mar?

TANIA. Sí, parlen del mar i que és un il·legal.

KOK. No és la primera vegada que tens un il·legal com a atracció.

TANIA. Però hi ha massa cuscús embolicadors. Els fas un favor i després et foten.

KOK. Aquest, no; cap problema. T'agrada o no?

TANIA. És guapo.

KOK. Guapo? I el pal? Què t'ha semblat el penjoll? Creus que pegarà?

TANIA. No està mal.

KOK. No està mal? Fuck you! Això vol dir que és sensacional. Cock! Una obra d'art.

TANIA. Que també li l'has vist?

KOK. No, però ho sé; tots els moros la tenen ben grossa.

TANIA. També la tenen els negres i en canvi la teua és com la cresta d'un pollet.

KOK. Jo només sóc l'excepció que confirma la regla.

TANIA. On ha après a ballar?

KOK. Li he ensenyat jo.

TANIA. Tu?

KOK. Te l'he preparat expressament i tinc pensat un número especial.

TANIA. No cal que faça res d'especial, que es mostre sense vergonyes i prou. La gent ja farà la resta. Li has explicat les condicions?

KOK. Cobrarà cada nit i farà un parell d'actuacions.

TANIA. Després haurà d'atendre la clientela. I si puguen a dalt, li descomptaré l'habitació i la meua comissió, és clar.

KOK. Unta'm, doncs. Vam quedar que per cada artista que et portara, jo també rebria.
(TANIA li paga) Quatre talegos.

TANIA. Tres és el preu convingut.

KOK. Però el moro és una cosa especial. Et faràs d'or. Si les cartes no t'hagueren anunciat un bon negoci, no l'acceptaries. Marca-te'n un altre per a un bocata, que he d'engreixar-li el tronc. (La dona li dona alguns bitllets més) Cock! No sé per què tens fama d'avara, jo sempre dic que ets molt generosa.

TANIA. No et faces il·lusions, aquests diners només són un acompte. Compra-li roba i oli per a la pell. Però sobretot, renta'l; ren-ta'l ben nèt que fa pudor.

KOK. Tira'm les cartes.

TANIA. No.

KOK. Jo també vull saber si faig una bona inversió.

TANIA. Hui no és un bon dia. Aquest matí se n'ha anat el meu home i no estic en condicions de fer més esforços.

KOK. Una altra vegada? Sempre esteu barallant-vos, vosaltres dos.

TANIA. Però després vénen les reconciliacions.

KOK. I no et serviria jo? Ja sé que el meu pal no t'impresiona, però tinc altres habilitats. Amb mi cada dia seria una festa.

TANIA. Massa avorrit; sense patiment no hi ha alegria. A més, que tu ets negre i a mi m'agraden ben blancs.

KOK. Em faré decolorar.

TANIA (rient). No tens remei; no hi ha lleixiu que et pugui emblanquir. Vaig a banyar-me.
(A ABÚ que entra acabant de vestir-se) Ja ens vorem demà. I no et refies del negre, que et deixarà blanc.

KOK. Fuck you!

(Surt TÀNIA)

ABU. Què t'ha dit?

KOK. Tens un bon mànec.

ABU. Em dóna el treball?

KOK. Si jo tinguera un instrument com el teu, seria saxofonista. Però el pitjor que li pot passar a un negre és que no tinga la pixa grossa ni jugue al bàsquet i desafine cantant. Cock! En canvi a tu se't rifaran. Comencem demà.

ABU. Tindré papers?

KOK. Papers? Fuck you! Tindrem pasta; pasta, que són els millors papers del món.

[...]

11.- A LAUNDERETTE

(Una bugaderia automàtica a un barri obrer i perifèric. Alguns clients hi fan la bugada. ABÚ visita YAZID. Els dos companys es retroben i parlen discretament en un racó. A fora plou. Hivern)

ABU. Ho has aconseguit, Yazid; tu sí ho has aconseguit. Un treball segur i una dona; els papers en regla, un cotxe...

YAZID. Sí, la bugaderia és un bon negoci. Tothom necessita roba neta i rentar la roba ací resulta més barat i còmode que a casa.

ABU. És un local formidable.

YAZID. N'hi ha de millors, però en un barri com aquest no cal passar-se; un local més luxós seria un insult.

ABU. Al·là t'ha beneït.

YAZID. No em queixe; Al·là m'ha protegit en tot moment.

ABU. A mi en canvi sembla haver-me abandonat. Ni treball ni papers ni dona. N'he conegut algunes, però cap no es vol casar.

YAZID. Hi ha molta gent com tu; no ets l'únic. Europa és dura.

ABU. Sí, ja ho veig.

YAZID. Per què no tornes a casa?

ABU. A casa? Quina casa?

YAZID. Al teu poble; allí tens la família.

ABU. No; no hi puc tornar.

YAZID. Per què no?

ABU. Perquè no tinc res, no sóc res; no els vaig abandonar per tornar amb les mans buides, més buides encara que quan me'n vaig anar. Encara no els he pogut enviar ni un cèntim.

YAZID. Però ho has intentat. Has intentat millorar de vida. Si no ha eixit bé, no és culpa teua. Ho comprendran; la sort no ens acompanya sempre. Nosaltres no tenim control sobre el futur. Quan un surt de casa s'arrisca a tot, a que li vaja bé o malament. A tu no t'ha anat bé. Torna a casa, doncs; Al·là no vol que en visques fora.

ABU. I tu no tens cap faena per a un amic?

YAZID. No.

ABU. No?

YAZID (*donant-li alguns diners*). Ho sent, no puc fer res més per tu.

ABU. Gràcies, però no és suficient.

YAZID. Que no és suficient?

ABU. Vull dir que amb això no resolc res.

YAZID. I què esperaves? Pots menjar i pagar-te una pensió.

ABU. I demà?

YAZID. Mira Abú, jo també tinc els meus problemes. Sempre t'he ajudat, des que et vaig trobar aquella vesprada al port. Et vaig acabar de pagar el passatge de la barca i ara... No pots abusar més de mi.

ABU. Abusar de tu? No em recordes la història del port perquè vas ser tu qui se'n va aprofitar de mi.

YAZID. Jo?

ABU. Sé el que hi havia en aquells cinturons i en les bosses, sempre ho he sabut.

YAZID. Quins cinturons?

ABU. Les ronyoneres... Ho sé tot.

YAZID. I què hi havia?

ABU. Haixis. Contraban. No em vas pagar el passatge per generositat, sinó per provar-me i protegir-te. Si m'haguessen agafat, m'haurien tancat a mi.

YAZID. I què penses fer, denunciar-me?

ABU. No; jo això no ho faria mai amb un germà.

YAZID. Torna a casa. Europa no és un bon lloc per a tu.

ABU. Necessite un treball. Només necessite un treball.

YAZID. Jo no te'n puc donar.

ABU. Et vindria bé un ajudant a la bugaderia.

YAZID. La bugaderia és de la meua dona i tu no tens papers.

ABU. Doncs, al carrer; et podria ajudar distribuint la mercaderia.

YAZID. Ni ho somies.

ABU. Per què no?

YAZID. *Mà Teslah Li Háda*. Et falta tremp. El millor que pots fer és agafar els diners i no tornar mai més per ací. (*Traient més diners*) És tot el que porte. Ho vols o no? Què et pensaves? Et vas quedar mut aquella nit a la barca. Estaves tan fascinat mirant el mar que ni te'n vas adonar que tot s'enfonsava, tot, la barca, els companys, com si fossen pedres, ni que, si tu suraves, era gràcies a que jo et portava. No veies res

més que els teus somnis. Però Europa no és cap somni, sinó una merda; una bona merda.

ABU. La merda és el que tu vens.

YAZID. Ells la compren i els encanta.

ABU. Si un dia t'agafen, ens faran a tots iguals.

YAZID. No m'agafaran, però si ho fessen no creuran res que no pensen ja. Per a ells som pitjors que merda, l'escòria, la roba bruta. Només ens ofereixen el que no vol ningú i una cobertura legal que no donarien ni a un gos. Escòria. I l'escòria crida l'escòria com la sang crida la sang. Si pogueren, ens esborrarien. Recordes l'holocaust?

ABU. Quin holocaust?

YAZID. L'holocaust jueu, el crim dels nazis.

ABU: Sí, sí; és clar. M'ho van contar a l'escola i n'he vist alguna pel·lícula, però no m'agraden les pel·lícules de guerra. Preferisc les d'aventures.

YAZID. Doncs aquesta és la nostra aventura. Ara ens toca a nosaltres i ens hi cal respondre.

ABU. A nosaltres? Què vols dir?

YAZID. Que la història sempre és la mateixa i ara és l'hora de l'holocaust musulmà.

ABU. Per què?

YAZID. Perquè, a més de la nostres riqueses, gas o petroli, busquen un nou equilibri.

ABU. Equilibri? Quin equilibri?

YAZID. Sempre que hi ha problemes, ha d'haver un culpable.

ABU. I per què nosaltres?

YAZID. Perquè el racisme és un túnel plegat de galeries i miralls, una mina inesgotable on tothom pot caure i perdre's, tothom; els jueus patiren el seu holocaust i ara volen el nostre. Europa ha estat el nostre somni i ara nosaltres serem el seu malson. No tenim lloc ací, ni nosaltres ni la nostra llengua ni Al·là. No, no hi tenim lloc. Europa és del cristianisme i el cristianisme és la religió dels poderosos. Una Europa amb una gran població de musulms significaria la ruptura del vell equilibri, la desfeta del poder tradicional. I això és intolerable, comprens? Per això, estem obligats a fer-los-hi front, perquè no ens exterminen. És un manament del Llibre, un precepte de l'Alcorà: "Lluitau per Déu contra els qui lluiten contra vosaltres. Mateu-los on els trobeu i expulseu-los d'on us expulsen". I això és el que fem, ni més ni menys; lluitar amb les úniques armes que entenen, els diners. Només els diners ens salven. Amb diners passem de ser l'escòria a ciutadans respectables i podem comprar tot el que necessitem, homes, armes, una bona organització... Omplir-los el mercat de la merda que tant els agrada és el nostre deure, un deure amb nosaltres mateixos i en nom d'Al·là. Aquesta merda és una resposta als seus insults. Ho comprens, ara?

ABU. Sí, potser sí, en cara que... No n'estic molt segur. Crec que parles de política i jo de política no en sé res. Jo només vull un treball per viure. Res més.

YAZID. Doncs truca en una altra porta, jo no et puc ajudar més. I ara, *Sir Bihalek*; no vull cridar l'atenció dels clients. Agafa aquests diners i que Al·là t'acompanye. Aquesta lluita no és per a tu. Ara ja coneixes el món i has vist el mar.

MONOPATINS (Skaters). Escena 5. Editorial Bromera)

5.- DAVID i SARA

(Al despatx. SARA ordena papers i retalla articles i notícies de premsa. DAVID torna a visitar la tutora amb el seu inseparable monopatí)

SARA. Has llegit la notícia?

DAVID. Quina notícia?

SARA. La policia busca una espècie de banda juvenil que es dedica a calar foc als cotxes durant els caps de setmana. Sembla que ho fan per divertir-se. Què en penses?

DAVID. Què?

SARA. Et sembla que és divertit cremar els cotxes dels altres? *(Pausa)* Retallaré la notícia i la comentarem a classe de tutoria. *(Canvi)* Ja estàs bé?

DAVID. Millor.

SARA. Què et va passar?

DAVID. Tenia mal de cap...

SARA. I trenta-vuit graus de febre, no?

DAVID. Sí; trenta-vuit. I tu?

SARA. No, jo no tinc febre. De moment, encara no he agafat cap constipat.

DAVID. Però tampoc no estàs bé.

SARA. No?

DAVID. No. Tens algun problema.

SARA. Jo?

DAVID. Tu.

SARA. No; cap problema.

DAVID. Jo crec que sí.

SARA. Si?

DAVID. Sí.

SARA. Per què? Potser ho has vist en alguna sessió de màgia?

DAVID. No.

SARA. I per què penses que tinc algun problema?

DAVID. Perquè fas la cara de ma mare.

SARA. I quina cara fa la teua mare?

DAVID. La mateixa que tu.

SARA. Quin problema té la teua mare?

DAVID. Vols saber-lo?

SARA. Si me'l vols contar...

DAVID. Te'l contaré si em dius què et passa a tu.

SARA. No, jo sóc la professora; i no...

DAVID. No, què?

SARA. Que una professora no és com una xica de la teua edat.

DAVID. Tens por.

SARA. Por?

DAVID. Por de parlar amb mi.

SARA. No; no en tinc gens de por.

DAVID. O creus que sóc massa criatura per entendre't? Sí, és això; no penses que jo puga comprendre res del que et passa. Tu ets la tutora i jo un alumne problemàtic; tu una adulta i jo un adolescent. No puc entendre res del que et passa; res del que us passe a vosaltres perquè ja sou persones grans i responsables... Per què sempre us sentiu superiors i us penseu que els alumnes no us podem entendre?

SARA. No; no és això.

DAVID. Ah, no? Doncs, què? (*Pausa*) Està bé; si no vols que parlem, me'n vaig.

SARA. No, espera.

DAVID. Vas a parlar?

SARA. No vull que te'n vages així...

DAVID. Així, com?

SARA. Vull que parlem i que confies en mi, però...

DAVID. Què et passa? (*Silenci*) Vols que parlem o no?

SARA. I tu?

DAVID. Per què em gires la pregunta? Si no hem de parlar, me'n vaig...

SARA (*després d'una pausa*). Està bé, però... Són coses de dones...

DAVID. Coses de dones? Tens problemes amb la regla?

SARA. Què? Amb la regla? No; no hi tinc cap problema. Físicament estic perfecta. No, no és això.

DAVID. És ell?

SARA. Qui?

DAVID. El teu home.

SARA. No estic casada.

DAVID. Però tens un home, un company...

SARA. Bé, sí.

DAVID. Et pega?

SARA. Pegar-me?

DAVID. Et maltracta psicològicament?

SARA. No, no; no és res d'això.

DAVID. Segur?

SARA. Sí; segur.

DAVID. Fas cara de no dormir i d'estar molt inquieta.

SARA. Sí; inquieta ho estic. I tampoc no dorm molt bé darrerament.

DAVID. Ho veus?

SARA. Què?

DAVID. Que sí que comprenc el que et passa.

SARA. Tot és molt més senzill. O més complicat, vés a saber. Jo estic enamorada, ho entens?

DAVID. Sí.

SARA. Molt enamorada i ell... Ell no sap si m'estima.

DAVID. Per què no?

SARA. Té por.

DAVID. Por de tu?

SARA. No, de mi, no; de l'amor.

DAVID. Quin tio més rar.

SARA. Rar?

DAVID. Sí; molt rar.

SARA. Per què?

DAVID. Perquè tota la gent vol enamorar-se i ell...

SARA. Potser és que no ha tingut una bona experiència.

DAVID. Què li ha passat?

SARA. Fa un any que s'ha separat de la seua dona i només buscava un rotllo, comprens?; algú amb qui eixir i passar-s'ho bé. Això és normal després d'una mala experiència. Però les coses entre nosaltres han anat massa lluny i el que va començar com un joc, ha acabat atrapant-nos als dos. Jo no volia enamorar-me com ho he fet i ell... Ell no es troba amb forces per parlar clar... Per una banda, m'estima i està molt bé al meu costat; però per una altra, té por a un nou compromís, no vol tornar a fracassar... A més, té un fill...

DAVID. Com jo?

SARA. No; de tres anys només. Vam quedar per veure'ns i aclarir la situació, però no va acudir a la cita ni agafa el telèfon... És clar que tot això m'afecta i no em deixa dormir bé. Estic inquieta. Però intente que els meus problemes personals no contaminen la meua actitud professional, comprens?

DAVID. Sí.

SARA. Es nota molt?

DAVID. Es nota.

SARA. Molt? Se'm nota molt?

DAVID. Tu sempre has sigut una professora alegre i ara no ho ets tant. Això és el que nota la majoria, que ja no somrius de la mateixa manera i les classes són més pesades.

SARA. Molt més pesades?

DAVID. Més que abans.

SARA. Insuportables?

DAVID. No; no tant com altres, però menys entretingudes que abans.

SARA. Una classe no és un programa de televisió.

DAVID. A mi no m'interessa la televisió.

SARA. Vull dir que, per més que ens esforcem a fer les classes amenes, una classe demana esforç, concentració...

DAVID. Abans féiem el mateix i no era tan pesat.

SARA. I què hi puc fer?

DAVID. No et preocupes; encara ets més suportable que la majoria. Però jo ho he notat més que els altres.

SARA. Sí? Per què?

DAVID. Per coses...

SARA. Quines coses? (*Pausa*) Per ta mare?

DAVID. Ma mare?

SARA. Has dit que jo feia la mateixa cara de la teua mare. Per això ho has notat més?

DAVID. Sí; per ma mare i perquè jo et conec més que els altres de classe.

SARA. Què li passa a ta mare? (*Silenci*) Jo he complit i t'he explicat què em passa a mi, ara et toca complir a tu. Per què la meua cara et recorda la de ta mare?

DAVID (*després d'una pausa*). Està embarassada.

SARA. Embarassada? Doncs, jo no; jo no estic embarassada.

DAVID. Jo no he dit que estigues embarassada, sinó que fas la mateixa cara.

SARA. Sí, perdona; i què passa? Té un mal embaràs?

DAVID. No; ella diu que tot és normal. Però mon pare no vol.

SARA. No vol la criatura?

DAVID. No.

SARA. I tu?

DAVID. A mi tant m'és... Tindré catorze anys més que ella, però si ma mare vol... Ma mare estava boja per tindre una xiqueta i li han dit que serà una nena. Ella està molt contenta, però ell creu que arriba en mal moment i li pega...

SARA. Què?

DAVID. Ho has sentit perfectament, li pega. (*Pausa*) Des de fa un temps, mon pare beu i li pega.

SARA. Ton pare és advocat, no?

DAVID. Sí; treballa per a una gran empresa i ma mare té una botiga de roba infantil. Però li pega. I les coses no van bé. Jo no puc fer res. Voldria fer alguna cosa, però no sé què. Només tracte d'estar fora de casa el major temps possible.

SARA (*intentant llevar ferro*). I no hi ha cap elixir que ho pugui resoldre?

DAVID. No; sembla que no. O jo no en sé prou encara. Ma casa ja no és el que era.

SARA. I per això no pots preparar els exàmens i faltes o arribes tard a classe?

DAVID. Per això i per més coses.

SARA. Quines coses? (*Pausa*) Què més hi ha? (*Pausa*) Segons em va dir el teu "pare" per telèfon, confies en mi; és cert? (*DAVID fa un gest afirmatiu amb el cap*) Doncs, per què no m'ho contes tot?

DAVID. El de la telefonada no era el meu pare.

SARA (*fent-se la sorpresa*). No?

DAVID. No; i ho saps de sobra. Vas saber de seguida que el meu pare no era el meu pare, sinó jo. Ho vaig fer del cul. Ho tenia tot molt ben assajat, però després... Vols fer-me creure que no ho vas endevinar?

SARA. No.

DAVID. No ho vas endevinar?

SARA. Sí, ho vaig endevinar; era prou evident. Volia dir que no vull fer-te creure el que no és.

(Pausa) Què més hi ha?

DAVID. Els amics...

SARA. T'insulten? Et peguen?...

DAVID. No; m'amenacen.

SARA. Quina classe d'amenaces?

DAVID. Em diuen covard i m'amenacen de pegar-me una bona pallissa i fer-me fora de les competicions amb monopatí si no faig el que volen.

SARA. I què és el que volen?

DAVID. Insultar els immigrants i els *mariques*...

SARA. Insultar-los només?

DAVID. No; pegar-los, perseguir-los de nit, atacar alguns companys... Fins i tot persones adultes... amb bats de beisbol i després... després córrer amb els monopatins...

SARA. I cotxes? També cremeu cotxes?

DAVID. No; nosaltres no hem calat foc als cotxes de què parla el diari.

SARA. Saps qui ho ha fet?

DAVID. Sí. Però nosaltres, no. L'altra nit... la nit del dia que no vaig acudir a l'examen va ser la pitjor...

SARA. Per què?

DAVID. Me'n vaig anar de casa per no vore una altra discussió entre els meus pares, una discussió que, n'estava segur, acabaria amb colps i bufetades... Em vaig reunir amb els amics i vam fer un volt amb els monopatins i després... després vaig haver de matar un gat...

SARA. ...un gat?...

DAVID ... un gat que havien agafat no sé on i... i em van fer matar-lo.

SARA. Per què?

DAVID. Perquè sí; perquè així són les coses. Cal demostrar valentia, collons, que ets un home de veritat i no una nena, que estàs en el grup. Això ja és prou, no?

SARA. No.

DAVID. Per a ells, sí. (Pausa) Jo no havia matat mai un gat i... Uf!, no em va agradar... M'ho vaig passar molt malament... Em pensava que seria divertit, però no... no va ser gens divertit matar aquell gat... El van lligar i el van posar a terra i jo... jo havia de saltar, amb un *Harp Flip*, per exemple...

SARA. Què és, això?

DAVID. Què?

SARA. El *harp*...

DAVID. Un *Harp Flip* és una classe de salt. Et llances a l'aire i després caus suaument sobre terra; és com un aterratge llarg i continu. Però ací havia de caure violentament sobre el cap del gat, deixar-hi anar tot el pes del meu cos amb força i esclafar-li el cap a la primera...

SARA. I ho vas fer?

DAVID. Sí.

SARA. A la primera?

DAVID. Si, sóc molt bo; i tots em van aplaudir. Després...

SARA. Encara n'hi ha més?

DAVID. Això va ser el que més em va afectar...

SARA. Què?

DAVID. El gat va morir a l'acte amb el cap ple de sang... Després... després havia de llençar-lo contra un vell que dormia entre bosses, papers i cartons a la porta d'un banc...

SARA. Què?!

DAVID. L'home es va sobresaltar... es va posar a cridar... i plorava... potser estava begut... no ho sé... però la sang... la sang de l'animal li va embrutar la cara... tota la cara plena de sang... del gat... A mi no em divertia, però els altres reien i jo també... reia com ells... per ser del grup... Vam arrancar a córrer amb els monopatins i després...

SARA. Un altre gat?

DAVID. Després, vam anar a casa d'un company i vam deixar una nota a la bústia dels pares...

SARA. Què deia, la nota?

DAVID. El seu fill és un *marica* covard, li encanta mirar les polles en els vestidors i mamar-la en els vàters...

SARA. Com en el cas del dibuix.

DAVID. Era el mateix.

SARA. Per què ho vas fer?

DAVID. No podíem deixar que els profes ens guanyàreu.

SARA. Què vols dir?

DAVID. Que per culpa d'ell m'havien expulsat de classe i alguns profes ens tenen mania.

SARA. I és veritat?

DAVID. Què?

SARA. Això dels vestidors i els vàters.

DAVID. No ho sé. (*Pausa*) No; crec que no... Però no importa; això no importa gens... El que passa és que es va negar... no va voler explicar-los uns problemes de física ni els va deixar el monopatí...

SARA. A qui?

DAVID. No ho sé... No vull donar noms... No me'n recorde...

SARA. Però què us passa? Que us heu tornat tots bojós?

DAVID. Jo he vingut a parlar amb tu...

SARA. I t'ho agràisc; és una prova de confiança. Ho sé. Però no n'hi ha prou.

DAVID. Algunes nits no puc dormir i tinc malsons. Com quan...

SARA. Què?

DAVID. Una vesprada vam perseguir una xica... Anàvem amb els monopatins i amb passamuntanyes perquè no ens reconeguera... Un dels nostres es va llançar sobre ella i la va tirar a terra... Després... després tots els altres li passàrem per damunt fent piruetes sobre el seu cos, *Hard Flip, Airwalk, Varial Kickflip*...

SARA. Què és, tot això? Més passos de monopatí?

DAVID. Sí; va ser divertit.

SARA. Divertit?

DAVID. Ella plorava i tenia molta por, i això era terrible; però saltar-la i fer els passos...

SARA. Et va resultar divertit?

DAVID. No ho havia provat mai.

SARA. I ho has tornat a fer?

DAVID. Una altra vegada, però ja no va resultar tan bé.

SARA. Per què no?

DAVID. La xica es va resistir i va acabar tota plena de sang... Vam haver de tancar-li la boca amb un mocador perquè no cridara...

SARA. Salvatges!

DAVID. Aquella nit tampoc no vaig poder dormir...

SARA. I elles? Has pensat en aquelles xiques? I en el company? Has pensat en tots ells?

DAVID. Sí.

SARA. I què?

DAVID. Per això no vull continuar... Però tinc por... No vull que m'insulten ni que em perseguisquen...

SARA. Cal denunciar-ho.

DAVID. Què?

SARA. Denunciar-ho.

DAVID. Denunciar-ho? Denunciar, què? A qui?

SARA. A la policia. A qui siga, però cal posar fi a tot això.

DAVID. No, no; jo no sóc un *xivata*.

SARA. Cal denunciar les actuacions d'aquest grup de bandarres.

DAVID. No.

SARA. Ho has d'entendre.

DAVID. No.

SARA. És l'única possibilitat.

DAVID. No. Jo no denuncie ningú.

SARA. Si no ho fas, tu també ets el seu còmplice.

DAVID. Còmplice? Que jo sóc el seu còmplice?... No; jo no sóc un *xivata*. Res més. (*Violent*) Què pretens? Que jo també siga un *marica*, una nena que es caga damunt?... No; de cap manera... I no sé per què he vingut a dir-te res... Mon pare té raó, ells tenen raó, no es pot confiar en les dones... Sou totes iguals, covardes, porques i xarraires... (*Empés per una violència desconeguda, comença a colpejar SARA. Ella sorpresa i espantada no hi pot fer res*) Putes! Totes sou unes putes... Em pensava que tu eres diferent... Que podia confiar-te... I no.... ets com totes... puta... xarraire... covarda... (*La dona ha caigut a terra i es protegeix com pot dels colps. De sobte, DAVID s'abraça a SARA*) Perdona'm... perdona'm... Per què ho he fet?... No vull ser com el meu pare... Per què?... No volia... jo no volia...

(SARA està per correspondre la seua abraçada i acaronar-li els cabells, però deixa la carícia en suspens. Sona el telèfon i durant el fosc se sent la Veu d'un Home que diu: "Ho sent, Sara; t'estime, però busca-te'n un altre. Et mereixes algú millor que jo"...)

DONES, DONES, DONES (Fragments. Editorial Tres i Quatre)

1. SANDRA

(Al gran bany de senyores on es retoca el maquillatge davant un espill. Un ram de boda sobre el marbre de les piques. Ha plorat i encara està molt emocionat. Porta un estrany i original vestit vermell que reinterpreta o desconstrueix un dels mítics vestits d'Scarlett O'Hora (Vivien Leigh) el personatge protagonista de *Gone with the wind*. 1939)

Ah, estic horrible... ufl, horrible... M'he passat tot el matí maquillant-me i m'havia quedat perfecte i ara... Però ha sigut impossible... les llàgrimes m'han brollat soles... contra la meua voluntat... contra tot el que m'havia proposat... No he pogut controlar-me... I qui hauria pogut fer-ho? Qui?... Ningú; estic segura que ningú.... Ni l'Scarlett O'Hora, tan dura i tan forta, tan resistent i ferma... no, ni ella no s'hauria pogut controlar... No ho hauria fet... (Interpretant el personatge) **As God is my witness, as God is my witness, they're not going to lick me!**... Déu és el meu testimoni, sí, pose a Déu per testimoni, que no podran amb mi... **I'm going to live through this**... Sobreviuré a tot això, sí, ho faré; jo també sóc una autèntica resistent... contra tots i contra tots... **As God is my witness** que no em tornaran a humiliar mai més, mai més, ni ells ni ningú... Però no he pogut... malgrat tots els meus propòsits i la meua decisió, m'he posat a plorar com una idiota sense contenció, sense voler, sense poder controlar aquelles llàgrimes que em delataven una altra vegada i em retornaven a la infantesa i l'adolescència... **As God is my witness**... Però llençar-me el ram... M'ha llençat el ram a mi... davant del pare, de la mare i de tothom... (Riu i torna a plorar impulsivament) Qui m'ho hauria de dir? Un ram et pot canviar la vida.... Ha sigut la meua salvació, la meua redempció, el meu reconeixement públic... Sandra... Jo, Sandra, la filla de Marta i Ricard... Sandra i no Hipòlit, la nena que va nàixer amb un cos equivocat i que mai no han volgut veure ni acceptar... i ella sí... ella ho accepta i ho proclama: Casa't, vinga, troba un home i sigues feliç... més feliç que la teua mare i el teu pare i que la tia... i més feliç encara que la teua adorada Cassandra, la cosina que té nom de bruixa i que és una bruixa perquè tot ho endevina i ho present... **They're not going to lick me**... Però ella ha pogut... Ha vençut les meues resistències, el maquillatge i el vestit i m'ha fet plorar... Quina vergonya... Però ha estat sensacional... Gràcies; gràcies com sempre... El pare t'ha mirat amb cara de ràbia i la mare ha agafat una botella de xampany i s'ha esfumat... Segur que és en algun racó del jardí emborratxant-se... Tot ho resol així, ella; beguda i compres... És una consumidora compulsiva... per no plantar cara... per no dir prou... No ho ha dit mai i no ho dirà... Ella no és com l'Scarlett O'Hora... De fet, no li agrada gens **Gone with the wind**... Creu que és un melodrama antiquat i ridícul... Però jo... a mi m'encanta.... sí, **Gone with de wind**, no és només una gran pel·lícula de la història del cine, sinó un gran missatge d'esperança per a totes les persones que com jo han d'afermar-se i lluitar per ser

elles mateixes... jo mateixa... més enllà del cos equivocat o no amb què ens van parir... Jo mateixa... **Gone with de wind** i l'Scarlett O'Hora, amb la meravellosa Vivien Leigh... Fantàstica; sí, extraordinària, el millor paper de la seua carrera... És ella; no hi ha cap altra actriu que pugua fer el personatge... Van tardar uns anys a aconseguir la protagonista, però al final, ella, Vivien Leigh, l'Scarlett O'Hora immortal, perfecta... El productor l'havia somiada i va lluitar per aconseguir el somni, com el mateix personatge i com jo mateixa... Un somni... viure un somni... fer realitat el teu somni i avui... Ah sí; el meu somni s'ha acomplert després de tants anys de lluita i de menyspreus... *Maricón de merda, Desgraciat, Marieta, Nena, Ets la vergonya de la família i així no arribaràs a cap banda, no seràs res... Quin pecat he fet jo per tenir un fill així, un fill...* Dignes-ho, vaig exclamar plantant-li cara; no tingues por de dir-ho, tin el coratge de parlar clar d'una puta vegada. Dignes-ho: *Maricón, un fill maricón de merda.* No et talles; no seràs el primer a dir-ho ni jo la primera vegada que ho senta. Tin els collons, es diu així, no?, de dir-ho... I em va pegar una bufetada... una hòstia amb tota la força de què era capaç... Però no vaig plorar ni vaig caure a terra... La mare va cridar, *Prou, ja n'hi ha prou; deixa'l estar. Cadascú és com és i ell...*, va intentar defensar-me i abraçar-me, però també la vaig rebutjar... No vaig caure ni vaig plorar ni vaig deixar que em defensés... Vaig ser més forta que ells, que ella amb les seues falses llàgrimes de cocodril espantat i ell... **As God is my witness, as God is my witness, they're not going to lick me! I'm going to live through this, and when it's all over, I'll be free, free! If I have to lie, steal, cheat, or kill! As God is my witness, I'll always be free...** Vaig cridar ben fort, **I'll always be free...** Però de què parles? Lliure? Vols ser lliure?... Seré lliure per sempre... *Així no seràs mai lliure, sinó la burla de tothom. Et faran creure que sí, que tens els mateixos drets, que ningú pot ser discriminat per raons de sexe o religió i pensament, però et discriminaran; aquesta és la realitat, et discriminaran i se'n burlaran, uns ho faran d'una manera bèstia i sense miraments, d'altres d'una forma més subtil. Potser fins i tot et convertiràs en un personatge popular i televisiu. I creus que per això ja t'hauran acceptat i et consideraran plenament un dels seus?...* **Frankly, daddy, I don't give a damn!...** És una altra gran frase de **Gone with the wind**: M'importa un rave el que tu penses i el que pensen els altres... **I don't give a damn...** un rave i una merda si vols que t'ho diga més clar... *Hipòlit*, va insistir-hi la mare, *tu tampoc no hauries de parlar així al teu pare...* Un pare que no m'accepta tal com sóc no és el meu pare... Vaig deixar el menjador i me'n vaig anar de casa... Però aquell home, el meu pare, tenia raó en una cosa, no ha estat fàcil, la gent diu que t'accepta, que som iguals i tot aquest rotllo de bones paraules, però no és veritat... El vigilant de la botiga del cantó de casa, sempre que em veu m'insulta, sempre; no sé quina obsessió té amb mi... Algunes coses han canviat, és clar, però ens queda tant per fer... El vaig denunciar per homofòbia... Els policies van omplir els papers, tot va ser molt correcte, però em miraven amb una certa indiferència i resignació. *Otro maricón que viene con el rollo ese de la homofobia*, semblaven pensar. No tots són igual, ja ho sé, i també hi ha policies amb el cos equivocat, però la majoria... I jo he resistit, sóc una resistent... He treballat i estalviat... No he demanat res ni al meu pare ni a la mare, res... **I don't give a damn!...** I ho saben,

els ho he demostrat amb escreix, les dones i les dones nascudes en cossos equivocats també podem resistir i sobreviure... No cal ser com la tieta Maria per ser una bona empresària... La tieta Maria és un enigma... Sí, sempre m'ha semblat que amagava alguna cosa, que guarda algun secret... No sé per què... Cassandra diu que em perd la imaginació... Però jo no sé si la imaginació em perd o si ha sigut i és encara la meua taula de salvació... Sí, probablement la imaginació és l'única cosa realment sòlida de la meua vida, l'únic punt consistent i flexible, la barca que m'ha ajudat i m'ajuda a superar totes les tempestes... Vaig veure **Gone with the wind** per primera vegada a la televisió... Era llarguíssima, però a mi em va semblar curta... Ja se sap que el temps no existeix i que al capdavant no és res més que la vivència del temps... doncs a mi aquelles hores em van semblar minuts, segons, un sospir de la mare que dormia al sofà... Com podia adormir-se davant la meravellosa seqüència del ball o durant l'incendi d'Atlanta o quan ella, l'Scarlett, torna a *Tara* i la troba tota destruïda per la guerra i crida tota furiosa i decidida: **As God is my witness, as God is my witness, they're not going to lick me! I'm going to live through this, and when it's all over, I'll never be hungry again – no, nor any of my folks! If I have to lie, steal, cheat, or kill!...** *Déu és el meu testimoni, sí, pose a Déu per testimoni, que no podran amb mi. Sobreviuré a tot això, i quan tot s'acabe, no tornaré a passar gana una altra vegada, no, ni jo ni la meua gent! Encara que haja de mentir, robar, enganyar o matar...* Impressionant, jo estava absolutament fascinat i enganxat a la pantalla mentre la mare esbufegava amb la botella de xampany al costat... Sempre beu xampany perquè li sembla més elegant i femení i també perquè creu que el xampany no emborratxa com el whisky o el conyac... De sobte, però, **The camera pulls back, and the music swells again. She is heroically silhouetted against the light of the dawn, in a moment of desolation and anger... And Part One of the film ends...** Quina intensitat, quanta emoció... La càmera tira enrere i la música ataca de nou el tema central i ella, l'Scarlett, no és més que una silueta heroica contra la llum de l'alba en aquell gran moment de desolació i de còlera... Desolació i còlera... Mai no s'ha representat d'una manera tan intensa tota la desolació i la còlera del cor humà... Desolació i còlera de totes les dones destruïdes per la guerra i de totes les qui han de tornar a començar des de la misèria i la incomprensió... No és només la desolació i la còlera davant la impotència per un terratrèmol, posem per cas, no; és la desolació i la còlera per allò que nosaltres mateixos ens fem els uns als altres, els odis, les incomprensions, la discriminació, la violència o l'homofòbia... Fi de la primera part de la pel·lícula, seguida d'un descans... La mare es va despertar, *Encara no s'acaba? Anem al llit, que és tardíssim...* Demà no hi ha classes i m'agrada. *T'agrada?* Sí, m'agrada. *Com pot agradar-te una cosa tan antiga?* Hi ha molta acció, passen moltes coses i Mammy, la negra, és molt simpàtica... *Sí, això sí; la negra és el millor personatge...* Puc acabar de veure-la? *Està bé; però només s'acabe, al llit. Recorda que demà hem d'anar a veure els iaïos...* No patisques; demà m'alçaré com sempre... *Ho promets?* Sí, ho promet; i tinc moltes ganes de veure els iaïos... *Ah, sí?* Sí. *Doncs jo... Cassandra diu que el iaïo fa coses rares i que està malalt. La que fa coses rares és ella; el iaïo està perfectament...* I la mare se'n va anar i em va deixar sol per veure acabar la

pel·lícula. Tenia tot el sofà per a mi, i tota la tele i tota la casa perquè el pare estava fora i també la botella de xampany... La mare a penes si havia begut, però ja en tenia prou i parlava amb aquella llengua pastosa que se li posa quan ja en té prou... I jo, jo... vaig tastar el xampany... Vaig beure el meu primer xampany mirant el final de **Gone with the wind** i no em va agradar, el xampany no em va agradar i a l'endemà tenia caguetes pel gas, el gas sempre em fa caguetes, i això que era un bon xampany, dels millors del mercat, diu la mare, però a mi tantes bombolles... Amb tot, la nit va ser gran, una gran nit per a mi, la meua nit... Potser de sobte em vaig fer adult o vaig comprendre, sí, vaig comprendre tantes coses aquella nit... I sobretot em vaig comprendre a mi mateixa... Per primera vegada a la vida, amb només dotze anys, vaig saber que jo era com aquells personatges en mig d'una guerra... amors, desamors, fascinacions, capricis... un món que s'enfonsa i un altre que naix... Jo veia que la meua infantesa desapareixia i que el meu cor i el meu cos demanaven altres coses, exigien un altre cos... L'endemà, a casa dels iaïos, Cassandra em va dir, *has canviat*. Com ho saps? *T'ho note; sé que has canviat*. Però estàs preparat per al canvi? Quin canvi? *Saps el que t'espera? Què m'espera?* No sigues bruixa i digues el que veus. *Veig, veig...* I se'n va anar rient. Com sempre. Cassandra és així. Sempre fa el mateix. Fins avui i avui... Oh, la meua entrada ha sigut increïble... Tothom s'ha quedat bocabadat quan m'han vist aparèixer amb aquest vestit tan original i el maquillatge i les sabates i el caminar segura i contundent... ni Claudia Schiffer o Naomi Campbell m'haurien superat... Una bomba, sí, ha estat tota una bomba... El meu pare s'ha post vermell de ràbia i de vergonya, **Frankly, daddy, I don't give a damn!...** I així és, en efecte, m'ha importat un rave el senyor notari Ricard i tots els seus amics, la mare i les seues amigues, **I don't give a damn !...** em repetia mentre caminava directa a la taula central... Quin triomf, el meu triomf... He besat la iaia, després la tia Maria i finalment, la núvia, guapíssima, Cassandra, que m'ha somrigut i m'ha dit a l'oïda, *Veig, veig...* Què veus? No s'ho esperaven. No esperaven ni la invitació de Cassandra ni que jo acceptés i vingués així a la boda... A l'església, no, és clar; a l'església no he volgut anar de cap manera. No, Cassandra, a l'església no m'esperes. L'Església Catòlica és un niu de pederastes i homòfobs. No hi aniré. *Està bé*, em va dir per telèfon, *però no faltes al banquet i a la festa. I posa't ben guapa. Veig, veig...* Què veus? *Tara i l'Scarlett O'Hora...* Com ho has endevinat? Com saps que estava imaginant una desconstrucció d'un vestit de l'Scarlett? Ets una bruixa. *No, per això no cal ser bruixa*. I tenia raó, Cassandra no és bruixa per això; era previsible, completament previsible... **As God is my witness...** Sí, Déu és el testimoni de la meua lluita i determinació. Déu i Cassandra. Però això, el ram... tirar-me el ram davant de tothom... m'ha desconcertat, m'ha desarmat i m'ha deixat sense resposta... *Casa't, diu; casa't i sigues feliç...* Ho seré. No sé si em casaré perquè el matrimoni i jo... Però ho seré, seré feliç; ho promet... Seré tan feliç com jo mateixa puga ser-ho... I ara... Bé... el maquillatge no m'ha quedat tan bé com aquest matí, però tampoc no està gens malament... He de continuar... La festa continua, la vida continua i amb el ram (*besa les flors i es diposa a tornar al saló*) **As God is my witness, they're not going to lick me! I'm going to live free, always free!** Completament lliure, per fi.

3. ALBERTA

(A la cuina de l'hotel on se celebra la boda, menjant un tros de pastís i guardant-se discretament a la bossa negra d'imitació en pell un poc de menjar per al seu marit. Vesteix a la manera idiosincràtica de les índies quítxua peruanes: dues trenes negres i sòlides, un barret discret i un vestit en dues peces, un cos i una falda fosca. Però en lloc de la toca habitual, s'ha posat un xal de colors. Va molt mudada i està lleument intimidada per tant de luxe i moviment)

La señora Sofía me lo dijo, *Alberta, tiene que venir a la boda*. Pero yo, señora... *Quiero que venga...* Tendrá mucha gente que le lleve la silla, sus hijas... *Sí, mucha gente, pero nadie como tú; así que tienes que venir, entesos?* Y me dio un dinero extra para que me comprase ropa, *Ropa que luego te sirva para tus cosas; aquí la gente gasta mucho tontamente, sólo por presumir, tú cómprate cosas que luego puedas volver a usar o que te hagan ilusión. Un regalito para ti, un regalo de vez en cuando no va nada mal...* Y tiene razón; la señora Sofía tiene toda la razón; aquí muchas veces gastan por gastar... porque pueden, claro, QOLQUEYOQ, con dinero... Pero yo... NOQANCHIS, nosotros vamos siempre tan justitos... Gracias al dinero extra de la señora Sofía me he comprado el sombrero nuevo y la falda y este chal, que me hacía tanta ilusión... No es un chal como el que llevan las señoras de aquí, las hijas de la señora Sofía y sus invitados, pero a mí me gusta mucho y mis amigas dicen que es precioso... No me ha costado muy caro, la verdad, porque he guardado parte del dinero para pagarle al prestamista, que no se acaba nunca el dinero que le debemos, y un poquito para MAMAY que se quedó con las WAWAS en el Perú hasta que pueda reclamarlos y la verdad es que aquí ahora la cosa también está mal... No hay trabajo y aunque pensamos traernos a nuestros hijos, pues no puede ser, ahora no puede ser... Dicen que nos ofrecen dinero si regresamos a nuestro Ayacucho natal, pero no, nosotros dijimos que no, que el mal de aquí es mucho mejor que el bien de allá y que cuando las cosas se arreglen traeremos a nuestros dos hijitos y a MAMAY y ellos crecerán felices e irán a la escuela y todo... De momento, vamos pasando y no somos quienes están peor... Lo más urgente es acabar de pagar al prestamista que nos prestó para venir, para el viaje y todo lo demás, y para dejarle un poco de dinero a MAMAY y a las WAWAS... Aún le debemos seis mil euros, una fortuna, pero poco a poco si la señora Sofía no me tira ni se muere... porque se puede morir, pobre mujer con ochenta años y las piernas casi muertas... *La vejez es molt puta*, dice ella, *molt puta; tu, Alberta, aún eres joven y eso es lo importante, una dona jove y con ganas de trabajar puede con todo, pero si se hace vieja y se le pudren les cames...* Pobre mujer, con lo buena que es... Al menos conmigo... Conmigo es muy buena, aunque tiene problemas con las hijas, sobre todo con la Señora Marta y su marido el notario... Pero yo no me meto; qué va, cómo me voy a meter en cosas de los señores, ellos a los suyos y yo a lo mío, que con lo mío ya tengo de sobra... Gracias también que Tomasín sabe tocar la guitarra y ha encontrado un grupo para tocar por las calles y el metro. Aquí también hay mucha competencia, están los rumanos, por ejemplo, también

hay rusos, pero sobre todo los rumanos, con sus acordeones y sus violines... A mí no me gustan, yo prefiero la música de Tomasín y sus amigos y quién sabe, a lo mejor los contratan para una sala de fiestas o un disco y ganan un poco de dinero, dinero de verdad... De momento, se reparten los pocos céntimos que les echan. Tomasín dice que nadie les va a contratar nunca en serio porque no son buenos, pero yo creo que se equivoca... Él es muy pesimista y dice que lo suyo aquí es la obra o el campo y ahora ni campo ni obra, pero quién sabe... A lo mejor **El Señor de los Milagros** le hace un verdadero milagro y les contratan para animar las fiestas... Cuando llegamos a Lima, fuimos a rezar al **Señor de los Milagros** y a su procesión... las calles estaban que no se podía ni respirar... la gente ama mucho al **Señor de los Milagros** y el **Señor** siempre les corresponde, así que yo le rezo todos los días, todos, antes de salir de casa para que no se muera la señora Sofía y por la noche para que cuide de mis WAWAS y de MAMAY y para que Tomasín tenga suerte... Y estoy segura, sí, segura de que **El Señor de los Milagros** nos ayudará... Él nunca abandona a nadie y a todos ayuda, así que a nosotros también, claro, le digo a Tomasín ¿o es que has perdido la fe? *Y no, dice, pero no es cosa de fe, Alberta, métetelo en la cabeza, no es cosa de fe, ¿Pues, qué?, De trabajo; es cosa de trabajo, no de fe, y el trabajo está mal... Lo mío no es tocar, ¿Y tú qué sabes?, Lo sé; no es tocar, arañó la guitarra más que tocarla, Pues a mí me gusta, Porque no entiendes, ¿Ah, no?, No; ¿Y tus amigos? Tocan como yo. Pues la gente os echa monedas, Pocas; Pocas pero monedas, Por caridad, porque les damos lástima; Más que a los rumanos, Eso no tiene nada que ver; Sí, sí que tiene, porque sois mejores que ellos, Pero no mejores músicos; hay racismo, Alberta, hay mucho racismo, La señora Sofía me trata muy bien, También hay buena gente, claro, y tú has tenido suerte, Hay pandas de rumanos que se dedican a robar, Y también las hay de sudamericanos, Pero no de peruanos, ¿No?, Yo no conozco a ningún peruano que robe, ¿Ah, no? ¿Y Héctor? ¿Ya no te acuerdas de Héctor?, Aquello fue distinto, era un MANA P'ENQAY, un sin vergüenza, Como Héctor hay muchos, Ya le he perdonado, Está bien que perdones, Alberta, pero por eso no deja de ser un ladrón, Héctor es un peruano ladrón, también hay ladrones y gente mala entre los peruanos; Como en todas partes; Eso es, por fin entras en razón, como en todas partes... en todas artes hay gente buena y gente mala, gente honrada y ladrones; la señora Sofía te trata bien y es buena contigo, Muy buena, Pero aquí también hay gente mala y entre los rumanos y los peruanos y los argentinos y los marroquíes... Está bien, de acuerdo, Tomasín; no te pongas así... Pero Tomasín tiene razón, él es bueno conmigo y apenas si bebe y no me pega ni nada, en cambio hay otros... borrachos y maltratadores, que se aprovechan del dinero que ganan sus mujeres porque aquí, la verdad, es que las mujeres encontramos más trabajo que los hombres y algunos se cabrean y se lo toman a mal y beben... Cuando llegamos fuimos donde mi primo Manuel por un tiempo, pero tuvimos que buscarnos otro sitio porque allí ya no cabíamos para dormir... Tomasín estuvo un tiempo en la obra y yo limpiaba casas... No pagaban mucho, pero entre los dos ahorrábamos para el prestamista... un abuso, ya lo sé, lo sabemos, sabemos que es un abuso, pero qué podíamos hacer, o aceptábamos sus condiciones o nada, y, claro,*

aceptamos... Después, Héctor me contrató como cocinera para su Bar – Restaurant de comida típica... Cocinar se me da bien, arroz, fideos, frijoles y, sobre todo, el ceviche peruano, con su buen pescado, su ajo y jugo de limón, su poquito de sal y ají y también un poco de cilantro picado y apio... Riquísimo, me quedaba riquísimo; si la señora Sofía me dejase le haría un ceviche que se le recuperarían las piernas, pero ellos prefieren otra comida, más cara, también está muy rica, no lo niego, pero si probaran un buen ceviche... Héctor estaba muy contento y todo marchaba bien hasta la hora del pago, pues cuando tuvo que pagarme no llegaba ni a la mitad de lo convenido. Le reclamé, pues claro, y se puso a gritarme *Que no, cómo voy a pagarte tantos euros encima de que te doy un trabajo, agradéceme lo que hago por ti y basta*, Yo te lo agradezco pero mi dinero es mío y me lo he ganado, así que págame... Subieron las voces y los insultos y me echaron como se echa a un perro con amenazas y palabrotas, *India de mierda, qué se podía esperar de una india de Ayacucho con un marido borracho* y muchas otras cosas UMAPIN HAP'ISHANI, MANAN QUNQAYMANCHU, que están en mi cabeza y que no puedo olvidar. La coca es sabia, dicen, KUKALLA YACHAQMI, pero a Héctor la coca le había podrido el corazón y la cabeza, pues no ganaba bastante ni para pagarse sus raciones... Y lo que más me dolió es que llamase a mi Tomásín borracho sin donde caerse muerto... Yo no se lo dije, pero Tomásín se enteró por sus amigos y casi se matan... Héctor es una piedra, CHAY RUNAQA RUMI, una piedra sin sentimientos, un estafador y un ladrón a quien Dios castigará por aprovecharse de sus paisanos y robarnos el dinero de nuestro trabajo... Y un vicioso, un vicioso también, KUKALLA lo controla, KUKALLA... En nuestra tierra la coca es una cosa, sabia y necesaria, pero aquí es otra muy diferente, un negocio sucio que enloquece a los hombres... Pero mejor olvidarlo... ¿Cómo he podido recordarlo en un día como hoy y aquí en la fiesta de la boda de Casandra y el cumpleaños de la Señora? Un mal pensamiento... Ha sido un mal pensamiento que ensucia la fiesta y la cocina... La señora Sofía me ha dicho *Si no te gusta la comida, hazte lo que quieras, Alberta, lo que quieras, ya saben que han de tratarte bien perquè tu eres mi conductora, la que lleva mi silla, mis piernas actuales... No te preocupes de nada y estigues cómoda, como en ta casa...* Y es verdad, lo estoy pasando muy bien y si estoy en la cocina es porque quiero... prefiero estar aquí viendo la actividad y el movimiento... me gustan las cocinas porque son como iglesias... En la iglesia se reza y se llena el espíritu y en la cocina se prepara los guisos... y una buena comida también alimenta el espíritu si el espíritu no está podrido como el de Héctor que, aunque yo le hacía buenas comidas, él era una basura... ACHALAY... ACHALAY ANCHA SUMAQ... El pastel está riquísimo y le guardo un poco para Tomásín... Tuve un pensamiento... Soy tan atrevida... Tomásín dijo, *No; eso no se lo puedes decir. ¿Por qué no? Pues porque no, porque nosotros no podemos tocar en una boda así. Y si podéis hacerlo en la boda de otros compatriotas, ¿por qué no en la boda de la Señora Sofía? Pues porque no es lo mismo. No claro; eso ya lo sé. Ya sé que no es lo mismo, ¿y qué? ¿Eso qué importa? Eres imposible, Alberta; eres imposible, cuando se te mete una idea...* No fue una buena idea, Tomásín tenía razón, pero yo se lo dije, se lo dije cuando

la saqué a pasear al parque que tanto le gusta, le dije, Señora Sofía, mi marido toca en una banda de música nuestra, peruana quiero decir, con unos amigos; lo hacen muy bien y he pensado que... no sé... a lo mejor les podrían contratar para tocar algo en la boda de su nieta... Quedarían muy bien y resultaría más... no sé, diferente... una música diferente para una boda diferente, digo, porque Casandra es una chica tan... no sé, tan alegre y tan... Perdone el atrevimiento, no tendría que haberle dicho nada, pero... *No te preocupes, Alberta; lo comprendo. ¿Lo comprende? I tant, i tant, yo hubiese hecho lo mismo. ¿Ah, sí? Cuando no se tiene trabajo, se hace lo que sea.* A Tomasín, mi marido, no le parecía buena idea. *Los hombres no son como nosotras, nosotras somos más atrevidas, más decididas, para salvar la casa y la familia. En aquellos años de la posguerra en que pasábamos hambre y no había trabajo a penas, ¿Como ahora? No, peor; mucho peor, ¿dónde vas a parar? No se puede ni comparar... Doncs aleshores, en aquellos años, yo tenía que llevar la iniciativa; mi marido siempre fue muy trabajador y me apoyó en todo, no tenía horas, ni le importaba nada, hasta fue a descargar barcos en el puerto... Trabajaba mucho, pero era muy mirado y le daba vergüenza... Jo no, comprens?, jo ya estaba embarazada de mi primer hijo, el que murió, y sentía que había que hacer lo que fuese, desde limpiar casas, ¿Usted? ¿Usted limpió casas?, casas y bares y lo que me echaran... Empezamos poco a poco y tuvimos suerte, mucha suerte, con el taller, que luego se transformó en fábrica y ahora... ¿Entonces le parece bien? ¿Qué? ¿Le parece bien que Tomasín y sus amigos toquen en la boda? Eso no es cosa mía, Alberta, tienes que hablarlo con Cassandra y sobre todo, con María, mi hija María, ¿La señora María?, como siempre ella se ha ocupado de todo. Además, está él, ¿Quién?, el novio; él también tendrá que saberlo y no creo que a estas alturas... Vull dir que ya lo tendrán todo arreglado y contratado, ya conoces a María, Sí, claro, ella es tan previsora... María es como yo, ¿Como usted?, decidida, vull dir, decidida y valiente, Sí, eso sí, en cambio la otra, mi hija mayor, Marta, Son muy diferentes las dos señoras, no parecen ni de la misma madre, Eso passa, saps?, sempre passa... ¿Y qué música tocan, boleros?, ¿Boleros?, Me encantaba los boleros... Cuando algún domingo podíamos ir al baile lo que más me gustaba eran los boleros, Machín... ¿Quién?, Antonio Machín, ¿no lo conoces? También era de por allá, un sudamericano, cubano o algo así... No; no lo conozco. Cantaba unas canciones preciosas... “Toda una vida”... ¿Qué? Era una canción maravillosa, me hacía llorar, “toda una vida / m’estaria a tu lado”... Lloraba y aún lloro... porque mi marido... Pobre, el Señor Lluís tiene eso que se vuelven como pajaritos y pierden la memoria y todo, lo pierden todo, al... alzheimer... me daba una lástima, pero ella, la Señora Sofía, aún lo quiere igual como el primer día, “toda una vida”... y la verdad es que las dos nos pusimos a llorar en medio del parque... como dos tontas... Y ya no hablamos más del asunto de la orquesta y ahora me doy cuenta de que fue una mala idea, esto no es para Tomasín y sus amigos, no, en absoluto, hubiesen hecho el ridículo... Pero yo lo tenía que decir, pues claro, y la Señora Sofía lo comprendió porque sabe lo que es ser madre y no tener dinero y haber de alimentar a tus hijos y pagar al prestamista y el alquiler de la casa y la luz y el agua y hacer la compra y la comida y la limpieza y planchar la*

ropa... tantas cosas, tantas cosas, que ellos, los hombres, no saben hacer... Bueno ahora Tomasín también me ayuda un poco en lo de la casa, hace lo que puede, porque aquí los hombres no se avergüenzan de limpiar o ir a la compra... Al principio, cuando vivíamos donde Manuel, era un desastre... Tomasín iba a la obra, pero aquello era un desastre porque vivíamos más de veinte en aquella casa... era barato, muy barato, pero aquello no era de personas, aunque fuesen compatriotas... siempre estaban pensando en la vieja patria y bebiendo y cantando y hasta les pegaban a sus mujeres sin darles vergüenza de nadie ni de nada... ¿La patria?, dije un día llena de rabia, ¿qué es la patria? MANAN LLAQTAY KANCHU, no tengo patria, la patria es donde hay trabajo y una casa y una buena educación para los hijos, eso es la patria... Hubo un silencio y luego... Antonio me dijo *Renegada, india renegada de mierda*, aunque la mayoría de las mujeres me defendieron... Tomasín dijo, *Vámonos, ¿Adónde?, A pasear, salgamos a la calle*... Y salimos y estuvimos andando toda la noche, hasta la madrugada... toda la noche andando y sin hablar... Tomasín no se emborracha como los otros, por mucho que diga el vicioso de Héctor, y no me pega... Bueno, una vez me levantó la mano, pero yo le miré... le miré fijo y ya no me pegó... Aquella noche estuve rezando al **Señor de los Milagros** para que me diese un trabajo y poder salir de aquella casa y de aquellos compatriotas que sólo pensaban en tomar... Gracias al trabajo con la Señora Sofía ahora vivimos en un piso para nosotros solos, Tomasín y yo, y para cuando vengan mis dos WAWAS y MAMAY, aunque ella no, seguro que ella no vendrá... Que Dios nos proteja y le dé mucha vida a la Señora Sofía para que no le pase como a su marido y yo pueda seguir ayudándola y sacándola a pasear... “Toda una vida”... No sé quién ese Machín, pero tiene que ser bonito vivir toda la vida con los seres queridos, aunque a veces los hijos, bueno las hijas de la Señora, Marta y María, que son tan diferentes y tan... Y luego está el otro, el nieto, Hipólito, que dice que no es un hombre, sino una mujer y que Dios se ha equivocado con él... Qué cosas. Yo miro y callo. Dios no se equivoca nunca, pero él... Que Dios nos proteja a todos, sí, y que **El Señor de los Milagros** le ayude también a Hipólito... Dicen que ahora se opera y un chico puede ser chica y una chica chico, pero es muy caro, claro que ellos tienen dinero, aunque Hipólito no se habla con su papá y su mamá, la Señora Marta... Qué diferente... ¿Cómo los hijos pueden salir tan diferentes de sus papás?... La Señora Marta es tan diferente de su mamá y de su hermana... Que mis hijos no sean así y que sean hombres como Dios les hizo porque nosotros nunca tendremos dinero para operarlos... Y hay cosas más importantes, un cáncer, o eso, el al... alzheimer del Señor Lluís, que pobre hombre, sin memoria ni nada, como un pajarito... Y no ha podido ni ver la boda... una gran boda, con buena comida y buena música y unos vestidos... El mío no es tan caro, pero tampoco está mal... Yo estoy contenta y mi Tomasín esta mañana me ha dicho que estaba preciosa y me ha dado un beso como cuando éramos jóvenes y me cortejaba...
(*Canta baixet:*)

TRONCO MACHU MICU MICU
CANI SACHA UJUNMANTA

APAKULLAWAY LLANTAPAJ
CASAJ NINA YQUIMANTA...

A Tomasín siempre le gustó cantar y decirme poesías, pero ahora que toca en el grupo ha aprendido canciones nuevas... nuevas y tan bonitas... *Viejo tronco carcomido / en medio del monte soy/ si te sirvo para leña/ llévame pa 'tu fogón*... Quita p'allá, le he dicho, que estoy peinada y vestida y no quiero llegar tarde... TRONCO MACHU MICU MICU...

UNA ALTRA OFÈLIA (Fragments. Teatres Generalitat Valenciana)

8. FONOLL (DIDA, PERIODISTA)

PERIODISTA. Es troba bé?

DIDA. Qui sou?

PERIODISTA. Jo? Sóc jo.

DIDA. Tu? Qui ets tu? Com et dius?

PERIODISTA. El meu nom?

DIDA. Per què no tens un nom propi? Què hi fas?

PERIODISTA. El mòbil. M'hi havia oblidat el mòbil i ja sap que és molt important per a mi. El necessite. Pel treball i per si telefona la meua dona.

DIDA. La teua dona? Quina dona?

PERIODISTA. La meua dona. Està malalta, ja sap.

DIDA. Mentida.

PERIODISTA. Li ho vaig dir.

DIDA. Mentida.

PERIODISTA. Vam perdre el nostre fill.

DIDA. Mentida.

PERIODISTA. Què li passa? Què té? Li ho vaig contar. No se'n recorda? Hem passat junts moltes hores contemplant el jardí.

DIDA. No ets res més que el dimoni.

PERIODISTA. El dimoni?

DIDA. Sí, aquest és el teu nom i això ets tu. Dimoni, Fantasma o Espectre del vell rei assassinat; l'eco de tots els plors, totes les veus del vent, això ets tu. La pudor de tots els crims i tots els pecats que ens persequen des dels malsons. Van dir, alguna cosa està podrint-se a Dinamarca; però jo em vaig negar a oldre tota aquesta merda per la meua Ofèlia. Volia salvar-la de tots i de tot, de son pare que la utilitzava, del germà que mai no la va entendre i del príncep que deia estimar-la i la va maltractar. Monstre. El nostre príncep tan amant de la justícia va ser injust amb ella, l'amant de la raó va simular follia i va confondre encara més el seu cor. Hòmens, hòmens, maleïts hòmens; sempre van a la seua. Vaig voler salvar-la de tots i de tot, però em vaig oblidar de tu. Em vas enganyar amb

les teues disfresses i habilitats. Et vas presentar a mi com un actor i et vaig creure. Però ara sé la veritat, no ets més que el fantasma podrit del rei Hamlet. L'espectre que ha acabat venjant-se de tothom i emportant-se també la dolça Ofèlia. Això deu constar en el llibre, no?

PERIODISTA. Sí; hi diu que al final van acabar tots morts, el Lord Camarlenc, el Rei, la Reina, Laertes, Hamlet i la mateixa Ofèlia.

DIDA. I encara n'hi va haver més, de morts, una carnisseria; però te n'oblides perquè amb tu no servix de res el romer ja que no ets humà.

PERIODISTA. No?

DIDA. No. Però ara només quedem nosaltres dos. Tu i jo. Tu el fantasma, la pudor de l'infern, i jo. Però jo et conjure. Et conjure pel fons del somni d'Ofèlia i de totes les seues aigües, Fenoll, Fenoll, per a acabar amb tu i la teua pudor. Et conjure per tots els diables perquè tornes al foc i al sofre i et consumisques sense remissió, ja que per culpa teua s'hi ha desencadenat tot això.

PERIODISTA. Ho sent.

DIDA. Ho sents? Com pots sentir-ho si ets el mal i amb males arts tot ho corromps? Pobra Ofèlia. Però va morir entre les flors. La seua raó s'havia instal·lat definitivament en el jardí d'amor i llibertat que sempre li negaren. Va caure des del salze. El salze d'aquell replec del riu on solia retirar-se a cantar i llegir. Ara diuen que es va suïcidar. Mentida. Va caure i se'n va anar amb les aigües a l'origen. Això és tot. Se'n va anar i em va deixar-hi sola. Es va endur les violetes i en el món creix la Traïció, Fenoll i Margarides. Saps què en pense? M'alegre. Sí, m'alegre que Ofèlia se n'haja anat amb les algues on comença la vida. I m'alegre que em deixara enfrontar-me amb tu. Jo resistisc; sóc una resistent. Mira'm les mans. Tinc les mans més dures que la pell d'un tambor. Per això no et tinc por i et conjure, dimoni, espectre; ix de nosaltres i podrix-te sol. Te n'has aprofitat, de tots.

PERIODISTA. Buscava informació.

DIDA. Informació? Per a què? Per a una altra de les teues falses comèdies?

PERIODISTA. Només volia contar la veritat dels fets. Sóc periodista.

DIDA. Bergant! Ets el diable. Vas voler entabanar-me amb la història del teu fill sense moviment, la teua dona malalta i els herbaris. M'havies estat observant, em seguies fins que vas aconseguir el que volies, la nostra destrucció.

PERIODISTA. No; s'equivoca. Va ser l'atzar, una casualitat. Vosté es va asseure en el mateix banc on solia fer-ho la meua dona.

DIDA. Perquè estava buit i perquè des d'ell es contempla millor el jardí.

PERIODISTA. Jo m'hi vaig acostar i em vaig posar a llegir HAMLET.

DIDA. No l'anomenes; no en vull saber res d'aquest monstre. Maleït Hamlet! Mai no ens deixarà tranquil·les. El seu llibre és tan pervers com ell. Sí, tu llegies; ho recorde. I jo em vaig posar a xarrar i xarrar perquè és l'única cosa que sé fer, xarrar, treballar i estimar. Res més. Estimar, treballar i xarrar. I et vaig confondre amb un actor. Tu em vas parlar d'aquells personatges, el senyor

Poloni del llibre, quina casualitat, com el meu amo, i de totes les seues martingales. Et vaig preparar una entrevista com si fores un actor amic del príncep i tu vas gravar-ho tot, els maltractaments i que el meu senyor, son pare, estava disposat a deixar la filla perquè se n'aprofitaren. Porcs! Jo et vaig obrir les portes de casa perquè pensava que ens ajudaries. Dimoni! No has fet més que interpretar el teu maleït llibre i a nosaltres com si fóssem els seus personatges. Però Ofèlia està morta; la meua Ofèlia també està morta i la seua mort ha resultat ser l'única cosa real i vertadera.

PERIODISTA. Em van contar que va caure d'un mur, en intentar escapar-se de la clínica on es recuperava de la humiliació i la mort del seu pare.

DIDA. Escapar-se? Ja t'ho he dit, va triar el jardí de l'aigua i les violetes. Fins la seua mort l'embruteu amb mentides.

PERIODISTA. I per això vaig titular el meu article *Una altra Ofèlia* perquè ella també va patir les tensions i corrupcions d'una altra època. Però totes les èpoques presenten els seus fantasmes i les seues víctimes. Anem d'un text a un altre, d'ahir a avui i d'avui a ahir, construint un relat infinit, una història circular; la nostra història.

DIDA. I on encaixe jo? En quina història, en la teua o en la del príncep cruel i falsament boig? On? O és que senzillament m'heu esborrat de totes les històries?

PERIODISTA. No; vosté viu en la història d'Ofèlia. Gràcies a vosté, jo vaig poder documentar el meu article i li estic molt agraït. Vosté ha sigut molt bona amb mi.

DIDA. Doncs tu amb mi, no.

PERIODISTA. De què m'acusa?

DIDA. T'has burlat de mi i de la seua memòria. Em vas dir que tot es faria públic i la gent sabria la veritat sobre el dolor que va matar Ofèlia. Però encara no s'ha publicat res i tot continua en el regne de les ombres.

PERIODISTA. Ja no depèn de mi.

DIDA. No? De qui?

PERIODISTA. Del diari.

DIDA. Què és això, una altra disfressa? Quantes cares tens? Quants noms? Fenoll, Fenoll, per a tu i els teus laberints maleïts. Me'n vaig.

PERIODISTA. On? Puc portar-la. Tinc el cotxe a baix...

DIDA. Me'n vaig a cridar a les barbes de Déu. (*Clarament trastornada. Ell no sap què fer-hi*) Li trucaré a les portes i li diré, ja n'hi ha prou; deixa de castigar-nos i arrancar-nos els sers més estimats. Deixa de prometre'ns justícia i deixar-nos en mans de reis, consellers i ministres corruptes. Ja n'hi ha prou! Fenoll, Fenoll, per a tu també, Déu.

(*DIDA surt amb el cistell d'herbes i flors com una nova OFÈLIA*)

9. AIGÜES / CRIT (PERIODISTA, DIDA, OFÈLIA)

PERIODISTA. *Hem deixat morir els vells poetes, i el món se'ns omplí de fardatxos fètidts, de rates i eriçons. Naufragi general de la memòria. Fem aigües. Paisatge submarí. I l'ombra va omplir de miralls el seu verí.*

Vaig acabar l'article i ho vaig posar-hi tot, fets, dates, noms i testimonis. Les follies dels grans també cal vigilar-les, aquesta havia estat sempre la meua consigna que vaig aprendre en HAMLET. *I jo, el vigilant, seguidor de successors, vaig encalçar les ombres que inunden els jutjats, els jardins, l'esplanada i els pits del laberint sinistre.*

Em va telefonar el director del diari, company de facultat, i no, ara no, han dit; potser més endavant. Coses de dalt, de l'editor, no sé; un escàndol massa gros. I la xica també ha mort. Això sembla una tragèdia de Shakespeare. Només queda la criada que va tornar al poble i que com saps camina mig boja, repartint violetes, amb el cap cobert de romaní per no oblidar, diu, ella que no recorda res. La veritat? Ara no convé a ningú. Però en quin món vius, tu? Et feia més adult. Quina veritat? El nou ministre acumula influències i poder. Molt bona posició dins del partit. Hi ha molts interessos en joc i les eleccions encara queden lluny. Va, vinga; no em toques els ous. Com tens la dona? Me n'alegre. Aguanta. Una altra vegada tindràs la teua oportunitat. Tens ofici i encara ets jove. Una abraçada.

Canallades. Hamlet, el príncep canalla, que reverbera amb els seus interrogants i la gran mascarada. La corrupció dels grans sol burlar totes les vigilàncies.

Vaig guardar les cintes, els esborranys i el meu quadern de notes. *Recorda, amor. Recorde.*

(Sona el mòbil. Es posa a l'aparell)

Si? Ah, bé; sí, sí, molt bé. De veritat. L'article? Entregat, sí; puntualment, la història d'Una altra Ofèlia. Però ara l'important és que tu... Vaig de seguida. Violetes? T'han regalat un pom de violetes? Qui? Una dona que no ha volgut donar-hi el nom? I com ho ha sabut?... No, no; molt content.

(Tanca el telèfon i encara escriu una darrera anotació:)

Telefona la meua dona. Bona notícia. Ix de la clínica. Díu que li han enviat un ram amb les últimes violetes. Casualitats. Sempre l'atzar. Em fa por pensar que he arribat al final sense haver començat. O tot comença de nou?

(Apareix la DIDA, amb el cistell de flors i herbes, seguida d'OFÈLIA)

OFÈLIA. I les violetes? Dóna'm les violetes. Són per a Laertes. Se'n va a Paris, te'n recordes?, i vull que l'acompanyen en el viatge. Cal que sempre tinga ben presents el nostre amor i lleialtat.

DIDA *(amb un pom de violetes a les mans)*. Aquestes són les darreres violetes de la temporada i nosaltres les necessitem més que el teu germà. No sents la pudor?

OFÈLIA. Quina pudor?

DIDA. Tanta olor a podrit.

OFÈLIA. Podrit? Només hi ha les flors.

DIDA. No; les flors no fan aquesta olor.

OFÈLIA. Què tens? Què et passa?

DIDA. He tingut un somni.

OFÈLIA. Tu?

DIDA. I el recorde; el recorde ben bé.

OFÈLIA. Això és extraordinari. La primera vegada. Tu sempre dius que somiar i recordar els somnis és cosa dels senyors.

DIDA. Però les coses canvien, ja ho veus; jo, una criada, també somie com un Lord. Hi havia un fantasma...

OFÈLIA. Quin fantasma?

DIDA. Un fantasma recorria el castell i viatjava en un taüt...

PERIODISTA. *Explosió de les ombres.*

DIDA. I el taüt creixia i creixia...

OFÈLIA. Els taüts no poden créixer.

DIDA. Doncs aquest, sí; creixia i creixia estenent la pudor fins a les portes del cel, i estava ple de tu...

PERIODISTA. *Fem aigües.*

OFÈLIA. De mi? Un taüt ple d'Ofèlies?

DIDA. Sí; n'hi havia milers i milers, milions, d'Ofèlies... Ofèlies maltractades, ofegades, violades, mortes, sense violetes... Però el fantasma i el taüt eren una mateixa cosa i la majoria no semblava adonar-se'n...

PERIODISTA. *Hem deixat morir els vells poetes i el món se'ns omplí de rates i fardatxos fèitds a la caiguda de l'home.*

DIDA. I jo et cridava... et cridava... Ofèlia, Ofèlia... Però les Ofèlies passaven sobre les aigües... Ofèlia... Volia rescatar-te i retornar-te...

OFÈLIA. Però jo estic lliure i viva.

DIDA. I de sobte...

OFÈLIA. Què? Què hi va passar?

DIDA. Un xiquet.

OFÈLIA. Un xiquet? Quin xiquet?

DIDA. El xiquet que va nèixer sense veu ni moviment.

OFÈLIA. Un xiquet sense crits ni moviments no és un xiquet. És com una pedra.

DIDA. Només era una pedra al mig del malson i del silenci. Una pedra enfonsant-se en el riu entre Ofèlies...

PERIODISTA. *El cos del dolor es torna opac i s'enfonsa en les aigües.*

DIDA. *L'ombra se li escolà per una orella i li robà el moviment.*

PERIODISTA. *La corrupció dels grans sol burlar totes les vigilàncies.*

OFÈLIA. *Canallades.*

DIDA. *Poguera ofegar-me en tu, caure com el fill o la pedra. Però l'ombra tot ho cobrix d'oblit i de silenci.*

OFÈLIA. *Romani, amor; violetes. Recorda, amor.*

PERIODISTA. *Recorde.*

DIDA. *Que el xiquet cride. Donaria totes les flors del món per sentir el seu crit!*

(Les violetes li cauen de les mans i s'escampen pel terra)

VALÈNCIA, HOLLYWOOD, ITURBI (Universitat de València. Fragments)

Iturbi madur seu al piano i toca uns compassos del Clair de Lune, de C. Debussy.- Passat. La llum ens transporta de nou a l'apartament de Neuilly – sur – Seine, un dia de 1928. L'arribada de la dona, Maria Giner (Maria 1) interromp el treball del marit. Maria 1 està neguitosa i el seu nerviosisme evident desconcentra el músic.

ITURBI. Què hi ha? *(Silenci)* Et passa res? *(Silenci)* On has estat?

MARIA 1. Passejant.

ITURBI. Sola?

MARIA 1. Sola.

ITURBI. Ja t'he dit que no m'agrada que isques sola.

MARIA 1. I per què no m'acompanyes?

ITURBI. Perquè tinc treball.

MARIA 1 *(amb doble intenció)*. Sí, clar; sempre estàs molt ocupat tocant totes les teclades de Paris...

ITURBI. Què vols dir? No m'agrada aquest to.

MARIA 1. Doncs és el meu to; jo no sóc *experta* en tons ni en altres *tocs*...

ITURBI. Tens ganes de gresca?

MARIA 1. Tinc ganes que el meu marit em toque com toca *els seus pianos...*

ITURBI. Deixa'm preparar la gira... Sense els concerts, de què menjarem i ens vestirem? Paris és molt elegant, però també molt car.

MARIA 1. Ho sé, ja ho sé; no cal que m'ho recordes cada dia. Sé el que costen els vestits, els barrets i tota aquesta elegància *chic...* I tu? Ho saps tu tan bé com jo? No sóc cap malgastadora perquè sempre em recordes el preu de les coses.

ITURBI. Només volia recordar-te que per tindre les nostres comoditats...

MARIA 1. No insistiques.

ITURBI. La xiqueta ha preguntat per tu.

MARIA 1. No la fiques pel mig; a ella, no.

ITURBI. Pel mig? Jo no la fique enlloc; et recorde que té dret a trobar sa mare a casa si la necessita.

MARIA 1. Encara intentes que jo em senta culpable? Déu meu. Ets molt hàbil, això sí; t'encanta girar el sentit de les coses. I el pare? No té el mateix dret a trobar-s'hi son pare? (*No hi ha resposta. Ella continua amb el doble sentit*) Supose que durant la travessia també podràs assajar; en primera classe solen haver molt bons *pianos...*

ITURBI. Aquesta gira és molt important, ja ho saps; no hi puc fallar.

MARIA 1. No fallaràs, impossible; tu mai falles quan es tracta de *tocar...*

ITURBI. Ja n'hi ha prou, Maria; no entenc què passa. Serà millor que parlarem clar.

MARIA 1. Clar? Ho puc dir més alt, però no més clar.

ITURBI. Què vols?

MARIA. Res; no vull res. Estic farta.

ITURBI. Farta?

MARIA 1. Farta.

ITURBI. Pensava que Paris t'encantava...

MARIA 1. I m'encanta; París és meravellós. Paris no és el problema; el problema ets tu.

ITURBI. Tranquil·litza't. Ja sé que no m'ocupe de tu, de vosaltres, tant com ho hauria de fer, però la música...

MARIA 1. La música? Quina música? Ah, sí; Mozart, Debussy, Chopin... Mentida. Tot això no és més que una mentida.

ITURBI. Mentida? Quina mentida? Que no em veus treballant i trencant-me el cap amb les partitures?

MARIA 1. Cortines de fum. Portem dotze anys casats; dotze. Al principi... en aquell temps jo encara confiava en tu i em creia totes les teues mentides. Però això de Paris... tot això ja és massa... massa dolorós i massa insuportable... (*Explosió*) Paris és una merda, tu ets una merda, tot és una merda. Estic cansada de tantes i tantes mentides, prou; la gira, la música... les amants! Les teues amants. Aquesta és la veritat, les amants. I ara te'n vas amb la nova, no? Una altra *secretària* jove i *eficient...* Hipòcrita. Ella pot acompanyar-te i cuidar de tu; nosaltres no. La teua dona i la teua filla ens hem de quedar a casa, al fantàstic Paris, perquè no és bo que ens fatiguem... Mentida. Vols deixar-nos ací i posar terra pel mig per continuar amb els teus tripijocs... He estat a l'agència de viatges.

ITURBI (*amb falsa indiferència*). I què?

MARIA 1. M'he fet passar per la puta de la secretària i he demanat dos passatges per al Senyor Iturbi i esposa. Saps què m'han dit?

ITURBI. No; jo no estava davant.

MARIA 1. Cínic. M'han dit que l'esposa del Senyor Iturbi ja havia recollit els passatges fa uns dies. L'esposa, comprens?; l'esposa. L'esposa sóc jo.

ITURBI. I per això t'alteres?

MARIA 1. Et sembla poc?

ITURBI. Potser la secretària va dir que era l'esposa perquè l'atengueren millor i més de pressa. Jo què sé. Estàs gelosa. Tot això no és més que un altre atac de gelosia completament injustificat.

MARIA 1. No és gelosia, t'equivoques; estic cansada i farta que m'humilies i em menysprees. Ets un canalla egoista.

ITURBI. Vés-te'n al llit...

MARIA 1. No vull.

ITURBI. Doncs baixa la veu; la xiqueta et pot sentir.

MARIA 1. Ja té onze anys i és hora que sàpia com és son pare.

ITURBI. No tens dret...

MARIA 1. Ah, no? Clar, no tinc cap dret; només tu, l'artista, tens dret a tindre tots els drets. Jo no sóc més que una provinciana, dos anys major que tu, amb qui et vas casar perquè et va resultar un bon partit massa fàcil.

ITURBI. Això no és cert; jo et vull.

MARIA 1. Però preferixes anar-te'n al llit amb la primera que trobes.

ITURBI. Per Déu, Maria; prou d'escenes. No només per la xiqueta, sinó també per nosaltres, i sobretot per tu; et fas mal inútilment. I jo... jo intente treballar, donar els últims retocs a la gira... T'ho suplique. Quan torne, parlarem...

MARIA 1. Parlar? De què? De què més hem de parlar, tu i jo?

ITURBI. De tot; de tot el que vullgues i et demostraré...

MARIA 1. Què més et queda per demostrar? Ets un gran pianista, sens dubte; i tens molt de futur. Però nosaltres no t'importem, no existim, només la teua carrera i prou. La teua carrera i les teues putes.

ITURBI. Per favor, tot això és molt dur...

MARIA 1. Ah, sí; i tant, duríssim. I no et sembla dur tot el que jo suporto?

ITURBI. Fas una tragèdia de no res... T'ho demostraré... Però t'encanta el melodrama, sentir-te abandonada i humiliada. Et demostraré que no tens cap raó per posar-te així; tu i la xiqueta m'importeu tant o més que la música. Aquesta és la veritat; no hi ha més veritat que aquesta.

MARIA 1. I les amants són només uns fantasmes del meu cap?

ITURBI. Vés a l'habitació, per favor; pren-te un calmant i un bon bany d'aigua calenta. Et relaxarà i podràs dormir. Demà ho voràs tot d'una altra manera. Per favor. Jo pujaré de seguida. Però ara necessite repassar una peça...

MARIA 1. Debussy?

ITURBI. El *Clair de Lune* se'm resistix... Toque bé; totes les notes... però no és això, amb les notes no n'hi ha prou... he d'arribar-hi a l'ànima... He de fer-la meua, comprens?; les meues paraules... Per favor. Deixa'm treballar una estona més...

MARIA 1. I tant; queda't sol amb la teua música.

Ell intenta abraçar-la, però ella el rebutja.

ITURBI. Calma't i dorm... Ara vaig. Jo també necessite descansar.

María 1 ix. Iturbi la segueix amb la mirada. Es pren una copa de conyac i seu al piano. Continua amb la peça que estava assajant, Clair de Lune, de C. Debussy i la seua interpretació resulta magistral, precisa i commovedora. Iturbi desapareix encara que la música s'escampa per tots els racons de la casa. La llum ens mostra María 1 al costat de la banyera fumejant. Es despulla lentament i contempla el seu cos de trenta-cinc anys encara jove. Un cos, però, que ella considera poc atractiu per a les apetències del marit. S'ompli la boca de pastilles i es fica a l'aigua. Acaba el Clair de Lune. Silenci. Iturbi entra al bany i descobreix la dona morta. Tanca les aixetes i intenta reanimar-la. Finalment, s'abraça al seu cadàver càlid i fràgil.

ITURBI. Per què ho has fet?... Per què no has escoltat Debussy?... Tot el que havia de dir-te estava en la música... No en sé més... Perdona... Ja no sé dir res més...

Iturbi i el bany desapareixen.

Passat. *Veiem Groucho una altra vegada que parla davant el micròfon.*

GROUCHO. Els homes mentiríem menys, si les dones no feren tantes preguntes. El matrimoni és una gran institució, sens dubte, si estàs preparat per viure amb el pardal engabiats. Tens el mam assegurat, però... per alguna llei més universal que la de la relativitat, el matrimoni continua sent la causa principal de divorci. I no sembla que això pugui canviar. Segons alguns savis antics, l'amor és com la grip: la pesques al carrer i la coves al llit. Encara que això tampoc és cert del tot perquè depèn del llit: hi ha llits d'aigua i llits secs. Els llits d'aigua et donen la possibilitat de beure un glopet a mitjanit sense xafar el gat, els llits secs t'obliguen a alçar-te i buscar l'aigua en una altra banda. Per això, la política no sol fer estranys companys de llit, el matrimoni sí. Hi ha gent d'un sol llit, monollítica, i gent de molts llits, polilítica. Els joves solen ser polilítics i els vells monolítics perquè ja no tenen més remei. Una vegada, un senyor de vuitanta anys li va dir a una senyoreta: *He passat una nit magnífica, però no ha sigut aquesta.* S'havia oblidat del nom de la senyoreta i es pensava que era la dona. Confesse que jo vaig nàixer a una edat molt tendra i em vaig iniciar en l'amor quan encara era un xiquet de bolquers. I ara sóc tan vell que recorde la Mona Llisa quan encara era verge. Però l'amor de veritat només es presenta una vegada en la vida... i després ja no hi ha qui

se'n desempallegue. Aquests són els meus principis, però si no els agraden, en tinc d'altres.

DIÒNYSSOS (Fragments. Editorial Tres i Quatre)

“... l'abisme de l'oblit separa el món de la realitat habitual del món de la realitat dionisiaca”. F. Nietzsche.

Del Professor F. Overbeck a K. H...

Torino (Itàlia), 8 de gener de 1889.

Franz: ... i encara que les cartes eren inquietants, mai no em vaig imaginar que la situació del nostre amic seria tan greu. Cada any, en arribar les festes de Nadal i l'Any Nou, li venien aquelles recaigudes; així que vaig suposar que es tractava d'una crisi normal. Potser una mica més aguda i cridaire, però res de veritablement especial. M'anguniava molt més el fred. El viatge amb tren, des de Basel, és llarg i les nits de gener terriblement glaçades. Però de matinada, en entrar a les terres d'Itàlia, em vaig reanimar. Hi va haver un sotrac d'alegria perquè, encara que aparentment imperceptibles, ja es notaven els canvis, més humans i benignes, de l'oratge italià. Realment calen molts litres de fantasia per trobar a Alemanya alguna cosa més que cases i alemanys gelats. I mirant el paisatge italià, vaig recordar allò que deia Heine: “El nostre estiu no és més que un hivern pintat de verd”. Per contra, fins i tot l'hivern dels italians és alegre i virolat ja que en aquesta terra la natura ha produït els seus millors efectes, combinant de manera perfecta sol, arbres, flors, aigua i amor. Sí; em sentia reconfortat pel clima, la bellesa i tanta amabilitat. A més, alimentava la profunda esperança que les nostres sospites no fossen reals. Però, en arribar a Torino i veure el nostre amic... Oh, Déu; els fets les van superar!...

Arraulit en una cadira de braços del seu estudi de la plaça Carlo Alberto, apareix Friedrich Wilhelm Nietzsche. Fulleja les proves d'un seu darrer llibre.

Tot hi és fosc. En la penombra, s'endevinen objectes, especialment un piano.

Els ulls de Friedrich brillen estranyament.

Lentament s'obri una porta: amb vestit i maleta de viatge, entra Franz Overbeck. Tanta foscor el sobta.

Friedrich es belluga inquietament, cercant alguna cosa: Potser la concreció d'una imatge interior.

Franz: Friedrich...

Silenci.

Creix la inquietud de Fritz.

Franz: Friedrich... Friedrich Nietzsche...

Una altra pausa sembrada de presagis.

Franz: Friedrich Wilhem Nietzsche!...

*Nietzsche s'aixeca i els fulls del llibre cauen pel terra.
Sona llunyanament una música lúcida i estranya.*

Fritz: Què és, aquesta veu? Qui és que em crida?

Franz: Jo. Sóc jo, Friedrich; Overbeck. El teu amic Franz Overbeck.

Fritz: Mentider!

Franz: Fritz...

Fritz: La conec, aquella música. Què vol de mi en aquesta nit de llamps i de tempesta?

Franz: Sóc Overbeck, no te'n recordes?

Fritz: El paraigua! He oblidat el paraigua! On és el meu paraigua?

Franz: Ara no plou, Fritz; però jo en tinc un a la maleta. No es pot eixir de casa sense un paraigua i menys encara si véns de Basel...

Fritz: Vull el *meu*! El *meu paraigua*! No me'n val cap, d'altre. La flauta! Per què sona aquella flauta, ara?

Franz: Quina flauta?

Fritz: Com és estranya i trista! Com és amarga!

Franz: Jo no sent res...

Fritz: Que tu també estàs mort?

Franz: Mort?

Fritz: Només els morts sense orelles no poden sentir aquesta música. Els morts i les aranyes. Com has vingut?

Franz: He agafat un tren.

Fritz: M'alegre molt de veure't, Franz. I la teua dona?

Franz: Ida també t'estima i t'envia molts records...

Fritz: Les dones no han sigut mai el meu fort.

Franz: Cal que tornem a casa, Fritz. Vindràs amb mi. Necessites repòs.

Fritz: Però abans he de trobar *el meu paraigua*. No vull que em veja Elisabeth sense ell. No comprendrà que l'he perdut i se'n burlarà. M'agrada caminar sota la pluja, però l'aigua m'ha negat el cap; no s'hi pot avançar sense córrer cap risc.

Franz: Està bé, Fritz; però obrim les finestres. Obrim les finestres i buscarem el paraigua.

Fritz: La flauta! La flauta trista! Dignes que pare. Si ets el meu amic, fes que cesse la música. M'atabala aquest plany!

Franz: No hi ha cap música, Fritz; això és el soroll que puja de la plaça. Si veres quanta animació hi ha, els nens hi canten i juguen, les dones i els venedors criden i fan broma... Quina diferència de la nostra terra.

Fritz: Açò és el Mediterrani, Franz; allò la *Gran Alemanya*. Evita'ls; evita els alemanys. Són furtius i perillosos com les aranyes. Es dissimulen i camuflen per tots els racons. Semblen gronxar-se festivament en les branques, però estan a l'aguait; sempre esperen la presa per devorar-la amb fruïció. Són traïdors i assassins. El món, cada vegada, s'assembla més a *Alemanya*. Per això, jo sempre he buscat llocs riallers i terres lluminoses. Queda't amb mi, Franz; ens hi divertirem. També hi ha dones molt belles...

Franz: M'agradaria, sí; m'agradaria molt. Però ara no pot ser, Fritz.

Fritz: Per què no?

Franz: Perquè tinc tantes responsabilitats i obligacions...

Fritz: Que tu també t'has aliat amb les aranyes?

Franz: Quines aranyes?

Fritz: Ells; no els veus? Wagner, Petra, Elisabeth...

Franz: No, no m'he aliat amb ningú; jo encara sóc el teu amic. Però hem de tornar a casa. Allí t'espera la mare, Fritz; ací estàs sol.

Fritz: No suporte més el bramul dolorós! Que riguen, Franz! Per què han perdut el riure? Per què no ballen, ara? Digues que riguen i s'acaben els planys.

Franz: Des d'ací no em senten. Cal baixar a la plaça. Però has de venir amb mi, jo hi sóc un desconegut; a tu t'estimen. Quan he preguntat la teua adreça, tothom sabia on vivia el Professor. T'admiren, Fritz; ho he pogut constatar. Acompanya'm i callaran.

Fritz: M'esclatarà el cap, si continuen plorant! Prou! Prou!

Un bramul imprecatori ompli la cambra fosca. És un crit funerari i espaordidor.

Bramul: Planyeu, planyeu, planyeu,
 campanes de Plutó.
 Anuncieu dia i nit
 la fi de la tardor.
 Oh, Dionís company,
 el de les altes flautes;
 amb llampecs criminals
 t'han glaçat el somriure
 i han voltat el teu cos
 de miralls plens de fang.
 Oh, Brau Veremador,
 ferit pel llot cruel:
 atia'ns el desig
 del teu semen ferí,
 d'una altra primavera
 i el goig del teu retorn.

ELS VIATGERS DE L'ABSENTA (Fragment. Editorial Tres i Quatre)

L'HABITACIÓ i les dones surten / Sagetes dibuixades per una mà infantil foraden el trapezi / La cúpula és un collage vocàlic que aboca a la pista L'apartament de Verlaine i Rimbaud / L'home jove i l'adolescent / Ambdós poetes es baten, nus al llit, amb cinc ganivets maragda.

ARTHUR. A?

PAUL. Negre.

ARTHUR. O?

PAUL. Blau!

ARTHUR. E?

PAUL. E?...

ARTHUR (*burxant-lo amb un dels ganivet*). E!

PAUL (*després de pensar-s'ho*). Blanc... E, blanc!

ARTHUR. Cada vegada que dubtes, et fotrè una ganivetada. Ruc!

PAUL. Per què?

ARTHUR. Un poeta no pot ignorar el color de les vocals.

PAUL. Per què?

ARTHUR. Perquè és el nou llenguatge.

PAUL. I per què la E ser blanc?

ARTHUR. Perquè ho dic jo. I?

PAUL (*submís*). Roig. (*Citant un vers ràpidament i entusiasmada*) "Porpres, esput de sang, riure d'uns llavis bells"...

ARTHUR. El color! El color, només!

PAUL. Per què "esput de sang"?

ARTHUR (*tornant a burxar-lo*). Acabaràs la meua paciència.

PAUL. Jo no entendre. Vull saber. Jo ignorar.

ARTHUR. No cal entendre res. No hi ha cap explicació. Hi ha lletres. Només lletres, sons i colors. Jo hi pose l'ordre i determine les correspondències.

PAUL (*tirant el ganivet i suplicant*). Jo poeta dolent. Tu adoctrinar.

ARTHUR (*burxant-li el pit*). La I és una espasa que et travessa el cor. Esput de sang del cor rebentat. Hi ha una boca que riu en la ranera rabiüda d'haver sigut vençuda i lliurar-se a la mort. (*Muntant-li a sobre i punxant-li les cuixes*) Encara et queda la U. El càstig serà terrible si no l'encertes.

PAUL (*abraçant-se-li*). Tu sap; tu sap, Rimbe. Arthur geni, Paul esclau. Tu concedir altra mercè al teu servent?

ARTHUR. Serà la darrera oportunitat.

PAUL. Per què la I és també riulla; riulla de boca?...

ARTHUR (*bufetejant-lo infantilment*). Ase! Somera! Fem de la cort moderna! (*Agafant-se el penis i mostrant-lo orgullós*) Quina és l'espasa que et fa riure en un deliri o borratxera? Quin el coltell que t'escup a la boca l'origen de la vida i de la sang?

VERLAINE intenta agafar el sexe de Rimbaud / Fugida / Rodolen pel llit i cauen al terra / Els dos homes s'enfronten amb ganivets expectants / L'adolescent ataca i, dominador, seu sobre el ventre de l'adult / Burxades violentes al pit del vençut.

PAUL. Oh! Fas mal! Mal! Per què càstig? Per què càstig si endevinar el color de la I?

ARTHUR. Ignoraves el sentit de les seues imatges.

PAUL. No maltracte. Oh! No maltractar l'esclau. Esclau recordar sempre que tu és l'espasa que em dóna la vida. No fer mal. Pietat!

RIMBAUD el deixa anar / Relax / La sang s'escolava pel pit de Verlaine que se li abraça, agraït.

PAUL. Gràcies. Tu, bo. Tu bo amb el captiu. Jo, fidel; sempre devot i fidel.

ARTHUR (*tornant al joc*). U?

PAUL. U...

ARTHUR. Si no ho saps, et castigaré definitivament.

PAUL. Pega'm. Maltracta'm. Els teus càstigs ser agradables a nen.

ARTHUR. U!

PAUL. Groc?... No, no; groc, no. Violeta... Sí; això és, la U ser violeta.

ARTHUR. L'has cagada, mocós. Ja no hi ha res que et salve.

PAUL. Sí, sí; jo fer tot que tu manes. Jo voler ser Poeta Vident.

ARTHUR. La U és la vocal més perfecta de totes. És la doble I. Les dues espases lliurement acoblades. La U és l'Úter que cova els cicles de la vida. I l'Únic i la Unitat i l'Univers. La U té el color dels Vidents: El Verd! El Verd de l'absenta. El Verd de la mar per on navega el nostre vaixell ebri. Els seus dos pals dreçats són els arbres dels nostres desigs. I ara, el càstig.

PAUL (*agafant un ganivet*). Vine!

ARTHUR. Prou, ja n'hi a prou, d'indis i ganivets. Ara jugarem a una altra cosa.

PAUL. Ataca!

ARTHUR (*mirant un llibre*). El càstig ha de ser digne de la vocal.

PAUL (*endevinant-lo i esglaiat*). Rimbe...

ARTHUR. No hi ha pietat per a qui ignora el color dels Vidents.

RIMBAUD passeja la pista / Verlaine l'observa amb por dissimulada / L'adolescent agafa el llibre i l'obri/ Riu / Verlaine s'espanta.

PAUL. Rimbe!...

ARTHUR (*donant-li el llibre*). Llegeix aquest poema.

PAUL. Aquest? No, no; aquest no, Rimbe.

ARTHUR. Cal complir les regles del joc.

PAUL. Faré tot el que voldràs, però aquest poema...

ARTHUR (*començant a vestir-se*). Vull sentir-te'l.

PAUL. És un poema horrible. Em fa vergonya. Puc repetir tots els colors de les vocals.
Tots. Els sé ben bé, A negre, E blanc, I roig, U verd, O blau. Blau: el color dels poetes moderns.

ARTHUR (*petejant*). Prrrrrrrrrrrr!..... O, suprema trompeta plena de sorolls rars!
Ppprrrrrrrrrr!... Merda per a tots els poetes moderns! (*Disposat a marxar*) Ha de ser el poema.

PAUL (*retenint-lo*). Sí, està bé; està bé. El llegiré. Sóc un xiquet egoista i dolent. El llegiré. Però no te'n vages.

ARTHUR. No me'n vaig.

PAUL. Para de vestir-te, doncs. M'agrada veure't nu.

ARTHUR. Dóna'm els pantalons.

PAUL (*allargant-li la roba*). Aquests calçons fan llàstima. N'haurem de comprar, de nous. Però la camisa, no. No te la poses. Miraré el teu pit mentre dic el poema.

RIMBAUD s'ha vestit la part inferior del cos / Braços creuats i gest altiu / Espera la lectura / Verlaine el mira i somriu / Amb un gran esforç, començarà a llegir.

PAUL. Tots els matisos i la gràcia
al dolç esclat dels seus setze anys,
hi té el candor de la innocència
i l'ardidesa dels infants.

RIMBAUD esclata a riure / Verlaine, humiliat, llença el llibre.

PAUL. No continue! No llegiré ni un vers més!

ARTHUR. Vers? Quina cagada! Una merda de solemnitat. Vinga! (*Verlaine es resisteix*) Continua! Vull acabar de sentir el cant a les virtuts de la teua Mathilde. Una burgesa estúpida que volia enxampar un "poeta". Què en sap, aquesta cretina, del que és un poeta?

PAUL. Fins que tu no hi vingueres, tots en teníem una idea equivocada.

ARTHUR. I encara la teniu. La majoria dels teus amics són uns cagaversos, uns embrutapapers sense traça. Vols ser Vident?

PAUL. Sí! És l'única cosa que desitge. Però, com? Com arribar-hi?

ARTHUR. Mitjançant l'encrapulament. Ho entens? Un llarg, immens i raonat desbaratament de tots els sentits. Totes les formes d'amor, de sofrença i de follia. El Vident cerca en ell mateix i guarda, d'entre tots els verins del seu cor, només la quinta essència. Per això, esdevé el gran malalt i el gran criminal. Però arriba a l'inconegut. Aquest és l'únic premi. Poc importa que rebente en el seu salt per les coses més inaudites i innombrables. Que rebente! Que esclate com un càncer podrit i definitiu. Canviar la vida. Heus ací el gran Foc, el destí dels Vidents. (*Agafa un ganivet i torna a burxar Paul*) És divertit, saps? Hi ha un bon

retrat de la teua dona en el “poema”: l’estúpida Mathilde, estúpidament “cantada”.

PAUL. Rimbe... Deixem-ho estar... Eixim al carrer. Anem en algun café. Beurem absenta i comprarem haixix.

ARTHUR. Ets tan cretí com la teua rateta.

PAUL (*gemegant*). Oh, Rimbe... Jo...

ARTHUR. Que et donen pel cul! Que ploraràs, encara? Ara és el moment viril del joc. L’hora de la veritat.

PAUL. Hi ha el George, Arthur. Hi ha aquella criatura i jo...

ARTHUR. Continua llegint!

VERLAINE busca nerviosament per tot l’apartament / Iradament.

PAUL. Haix! Haix! On és el haix!

AGAFÀ una botella i s’obstina a beure’n una darrera gota delirant / Rimbaud es posa la camisa / Paul se li abraça / El besa desesperadament / Somriure nerviós / Li treu la camisa / Plega el llibre del terra i es disposa a llegir.

PAUL. Els ulls que són els ulls d’un àngel
saben, però, sense pensar-hi,
moure el desig d’una besada
sorprenent, immaterial.

I la mà, a tal extrem petita
que un ocell mosca no hi cabria,
captiva sense esper de fuita,
el cor tot pres secretament.

ARTHUR. I el cul?

PAUL. Arthur!

ARTHUR. És l’única cosa que hi falta, Paul. Com té el forat del cul, la teua estimada?

VERLAINE, fora de si, estavella el llibre contra la paret / Cerca, altra vegada, una engruna d’absenta o de haixix / Rimbaud acaba de vestir-se tranquil·lament.

PAUL. Em té en les seues mans! Estic atrapat en aquelles mans de mosca. La vida de matrimoni m’és odiosa. Però aquella rata em té lligat de mans i peus. Vol que em desfaça de tu. (*Trenca algunes botelles d’un colp de peu*) La mataré! Podria escanyar-la amb les meues mans. (*Rimbaud es renta la cara*) No pot exigir-m’ho; no pot. Intenta destruir el nostre amor.

ARTHUR (*eixugant-se*). Sí, sí que pot perquè és la teua dona.

PAUL. No té cap dret! Cap!

ARTHUR. Hi ha un contracte matrimonial que determina els drets i els deures.

PAUL. Em vaig sentir coaccionat.

ARTHUR. Aquesta és nova, coaccionat?

PAUL. Tenia por! Sí; la por em va dur als seus braços. Estava tan sol... Només Déu sap com n'estava, de sol. En morir el pare i la dolça Élise, el món se'm va enfonsar. La beguda em fou l'únic consol. Suportava la solitud amb cervesa o absenta. Buscava l'amor. Sí, Arthur; l'amor. Però l'amor m'era negat. I patia unes depressions terribles. La meua família va decidir casar-me per evitar les crisis. Tothom es va posar d'acord per enganxar-me al jou d'una cosina monstruosa, la mare, les ties, el rector, tothom! Jo tenia por d'aquella dona. Sentia una angoixa inexplicable i profunda. Però calia casar-se. Ho imposava la respectabilitat del nostre nom.

ARTHUR. Respectabilitat... Oh, sí; Respectabilitat, Diners, Treball!... Em conec la cançó. La meua honorable mare sempre em recita la mateixa solfa. Merda! No hi ha més paraules al diccionari per a aquella bocassa pobletana. Aquell paner foradat ha parit cinc fills, però ignora l'arravatament dels cossos i la passió dels colors.

PAUL. Quan vaig conèixer Mathilde, jo... Jo m'estime el meu fill. Me l'estime, Arthur. Sense George em suïcidaré. Però ella m'amenaça. Em durà als tribunals, si no renuncié a tu.

ARTHUR (*seient*). Hauries de vestir-te. Pensava que anaves a afegir alguna cosa nova a tota aquesta història. Però ja veig que no i tot això és molt avorrit.

PAUL. Avorrit? Estic atrapat, i et sembla avorrit? No hi tens res més a dir?

ARTHUR (*llençant-li el vestit*). També he dit que et vistes.

PAUL. No em vestiré! No em vull vestir! Mai! Mai més!

ARTHUR. No comences, Paul; encara és d'hora. Sigues raonable i renta't. La ciutat ens espera.

PAUL. Odie Paris! En tinc por. Tanta por com d'aquella cosina amb qui em volien lligar. Merda! Paris és una merda!

ARTHUR. Com tu i com jo. Com tothom. Som de la matèria de les nostres merdes. La societat perfecta no és res més que el femer abundós d'infinites cagades.

PAUL (*abraçant el jove*). Què hi farem, Arthur? Com ens en sortirem?

ARTHUR. Buscarem noves olors i ens encrapularem.

PAUL. Podríem anar a Brussel·les o a Londres. Hi tinc amics i coneguts, vells companys de la Comuna.

LA CÚPULA esdevé un gran sol de llautó / Els mots hi assagen una dansa febrosa.

ARTHUR (*enigmàtic*). Marxarem a l'Orient.

PAUL. A l'Orient? Que no t'agrada Londres?

ARTHUR. L'amor ha de ser reinventat.

PAUL. Jo t'estime, Arthur; t'estime...

ARTHUR. A l'Àfrica encetarem un altre amor.

PAUL. Què vols dir?

ARTHUR. Un amor i un desig essencials...

PAUL. No t'entenc.

ARTHUR. Vesteix-te i et contaré un conte.

VERLAINE es renta / Mentre es vesteix lentament, les paraules de l'amic el transporten com una llarga glopada d'absenta.

ARTHUR. Això va anar i era un Príncep que se sentia vexat de no haver-se dedicat sinó al perfeccionament de generositats vulgars. Preveia sorprenents revolucions de l'amor. Volia veure l'hora del desig i de la satisfacció essencials. Totes les dones que l'havien conegut foren assassinades. Occí tots els qui el seguien. Féu cremar tots els palaus. Es rebotcava sobre la gent i s'extasiava en la destrucció. Es rejoventia en la crueltat. Però un vespre que galopava ardidament, se li va aparèixer un Geni d'una bellesa inefable i inconfessable. De la seua fesomia i del seu port sorgia la promesa d'un amor múltiple i complex. El Príncep i el Geni s'aniquilaren en la salut essencial. I com haurien pogut no morir? Conjuntament, doncs, moriren. Però el Príncep era el Geni. I el Geni era el Príncep.

PAUL (*després d'una pausa*). Tu ets el meu Geni i jo el teu Príncep? O potser sóc jo el Geni i tu aquell Príncep exterminador?

ARTHUR. Jo és un altre.

PAUL. Un altre?

ARTHUR. La música sapient manca al nostre desig.

LA MÀQUINA DEL DOCTOR WITTGENSTEIN (Fragments. Editorial Tres i Quatre)

L'acció transcorre cap a la meitat del s. XX en una hipotètica habitació d'una no menys hipotètica i vetusta universitat anglesa que ens sobta i sorprèn per la seua netedat tan extremada. Com si les petitíssimes brutícies que podem descobrir fins i tot en els laboratoris més higiènics no hi tinguessen cap mena de possibilitat d'existència. L'habitació, a més, està pràcticament buida: sense quadres ni pintures ni fotografies ni cap altre guarniment. Només hi ha dues cadires (A i B) i una gran taula de treball.

I. L'ASSASSI

(El personatge seu a la Cadira A de cara al públic mentre la Cadira B, on suposem que hi ha el seu interlocutor invisible, roman d'esquenes a l'espectador)

Sóc un Assassí.

He mort la meua dona.

Això és tot.
Encara que...
No sé.

(Pausa)

Vosté es preguntarà
qui sóc jo.
Han passat anys, ho sé.
Han passat ja molts anys
i no sóc,
ja no sóc el xiquet
que Vosté va conèixer.
Ara
potser fins i tot
ni se'n recorde.
Thomas.
Em dic Thomas.
Thomas Wittgenstein.
Sí, jo també sóc Wittgenstein.
Però un Wittgenstein bord perquè
els de veritat,
els autèntics Wittgenstein
són els seus,
Vosté i la seua família,
rics, savis i elegants.
Els meus, en canvi,
són camperols, miners,
gent de poble, primària;
amb uns instints ferotges,
la sang a flor de pell,
com el sexe,
el sexe i la religió.

(Pausa)

Vosté és un Filòsof.
M'han dit que és un Filòsof
i que em pot ajudar.
Sí,
sé que m'ajudarà.
M'ajudarà

perquè fou el meu mestre
i els Filòsofs, diuen,
controlen el llenguatge i els sentits,
coneixen Bé i Mal,
Pecat i Crim. No,
no vull un sacerdot;
no en necessite cap.
Ja n'he parlat amb molts,
de sobres,
i no en saben res.
Els sacerdots no saben res.
Ni els sacerdots ni els metges.
Ignorants.
Uns ignorants que es creuen savis.
Buròcrates de la fe,
oficinistes del pecat i la mort.
Els no són ni Mestres ni Filòsofs.
I per això,
no vull parlar mai més
mai més
amb ells.

Només Vosté.
Només amb Vosté,
el mestre xiulador,
que ens feia caminar i caminar
mentre xiulàvem sempre.
Sempre xiulàvem,
mentre Vosté ens mirava
amb aquests ulls,
sí, els mateixos
ulls de sorpresa,
i escrutadors,
que el primer dia
quan va arribar a l'escola.
No he conegut mai ningú
que mire com Vosté. I ningú,
ni al poble ni a l'escola,
no ha oblidat encara aquesta mirada.
Jo tenia onze anys
com la majoria dels alumnes,
xiquets, xiquetes de deu o dotze anys.

El temps
corre que vola,
que se sol dir.
Però jo me'n recorde.
Sí, me'n recorde.
Encara me'n recorde de Vosté.
És normal, no?
Els xiquets
recorden més
les emocions i les persones
de la seua infantesa.
I pense en Vosté.
Sí, durant tots aquests anys.
Una presència amiga,
una presència amable.
No s'oblida un bon mestre
com no s'oblida un pare,
encara que l'odies.
Però jo l'estimava
i n'estic orgullós.
És un orgull molt gran,
una satisfacció,
poder dir el meu mestre
durant uns anys,
aquells anys decisius
amb què et mires la vida
amb tota l'esperança
i tanta ingenuïtat i fantasies.
Ara és diferent.
Ara
el necessite,
el necessite més encara
que el vaig necessitar
quan em guiava els dits,
les mans,
entre pissarres i quaderns;
quan em mostrava
els camps i el cel, les pedres.
El necessite encara.
Una vegada més.
I per això,
he gosat

vindre a veure'l.

[...]

II. EL FILOSOF

(La Cadira B, que abans quedava d'esquena al públic, ara es mostra de cara i, a l'inrevés, la Cadira A resta d'esquenes a l'espectador i és on seu l'ASSASSÍ invisible al qual adreça el FILOSOF les seues paraules i accions.

El FILOSOF porta una màscara i guants de soldador perquè, amb les eines pertinents, hi treballa soldant i construint sobre la taula una petita màquina. Tota la seua activitat aforística està plena de pauses i interrupcions que aprofita per consultar els plànols, fer qualsevol altra acció i, sobretot, xiular. Li encanta xiular. Xiula fragments dels Lieder de Schubert, de l'andante del Quartet per a Piano i Corda número tres de Brahms i de la Sèptima Simfonia de Beethoven.

Sobre la taula hi ha també el servei de te amb què ha obsequiat el visitant invisible. I ara, després de xiular el fragment d'una bella i alegre melodia schubertiana, s'adreça a la Cadira B)

Thomas... Thomas Wittgenstein...

Us recorde. Sí, me'n recorde de vós. Jo tampoc no he pogut oblidar-vos perquè aneu unit al record d'aquells anys, els meus anys a l'escola... Foren uns anys feliços, malgrat tot. Sí, a pesar de tot. I vós, després dels anys, encara conserveu aquell aire infantil...

Jo us recorde sobretot perquè teníeu un costum sorprenent. Sorprenent per a mi, és clar, que venia de ciutat i sempre havia viscut en una casa gran i polida on no s'hi veia ni una brossa de pols. Així que ja us podeu imaginar l'efecte que em causaven les mosques...

Us encantava empaitar i caçar mosques. Sempre anàveu darrere de les mosques. Sembla que això, matar mosques, no sé, us feia superiors, més masculins, davant les xiques. Elles sentien por o aprehensió quan els hi mostràveu els insectes morts. I jo, també; us confesse que jo també sentia la mateixa aprehensió de les xiques. Sí, la mateixa; encara que ho dissimulava. I recorde que vós, precisament vós, Thomas, hi fèieu servir una tècnica especial. Agafàveu les mosques i, mentre els altres companys els arrancaven les ales i les esclafaven amb els dits, vós no; vós preferíeu ficar-les dins d'una botella, la botella caçamosques... Era així com ho dèieu, no?, la botella caçamosques...

Ficàveu les mosques dins la botella i us divertíeu moltíssim observant els seus volts i revolts, les lluites desesperades per trobar-ne una eixida. Les mosques es llançaven a una lluita suïcida contra les parets i el cul de la botella en una confusió total, mentre vosaltres rèieu i rèieu... Què era el que us feia riure tant? Sovint em preguntava què era i no hi trobava una resposta convincent. Va ser després, que vaig intuir per què. O si més no, vaig intentar explicar-m'ho a la meua manera... Però llavors, no; llavors només us veia divertits i alegres mentre jo em debatia ple de dubtes i fàstics sense saber quina havia de ser la meua

actitud més honesta, si deixar-vos riure de les mosques atrapades o impedir-vos-ho. Era clar, però, que no m'hi podia deixar dur per la meua aprehensió ja que les mosques formaven part de la vida a les granges, hi estàveu acostumats i jo no. Per això us observava. No feia més que observar-vos i no me n'he pogut desempallegar en tots aquests anys. No, sempre he portat amb mi, dins de mi, aquelles mosques atrapades i les vostres rialles...

[...]

Les paraules són així de confuses i sobre elles bastim la nostra història, les raons i els sentiments. Ens encanta relatar-nos-hi, contar-nos, perquè, al capdavant, l'estat actual del nostre ser no és res més que això, un relat; un costum estrany i sovint violent d'usar el llenguatge...

[...]

Les paraules ens embuixen amb la seua aparença de realitat. Tenen un ordre, un camí, i creiem que aquest és l'ordre de la realitat. Per això, s'aixequen contra nosaltres com a fantasmes o jutges i ens acusen o alliberen. Si tothom diu una cosa contra nosaltres acabem per creure que sí, que potser tenen raó; tota la raó...

(Pausa)

Jo també vaig patir d'horribles confusions i vaig estar malalt, molt malalt...

El dolor em volia fer reventar el cap. Nits d'impotència i malsons. Idees de suïcidi i un tocar-me brut. Un sexe brut entre les cames i el cor...

Era jove llavors. Quan el dolor del sexe et rosegava el cervell i t'expulsa del paradís, convertint-te en un estranger de tu mateix, un immigrant furtiu en la mar enlluernadora del desig. I avances lentament, a les palpentes, per la costa prohibida de les idees i els pecats heretats sobre l'amor, amb perills de mort i equívocs impenetrables. No; res no m'ajudava a sortir-me'n d'aquell laberint, ni les llargues hores d'estudi ni els amics. Res. I vaig marxar al front. Em vaig allistar en esclatar la Gran Guerra per defensar la pàtria. Aquest era el motiu aparent, és clar, la coartada. En realitat, hi anava per defensar-me a mi mateix i trobar una eixida entre tanta ruïna... Moria l'Imperi en un quadre de sang sense futur que canviaria el món per sempre; sí, per sempre, i a mi també. També hi moria el món de la meua infantesa com morien milers i milers de soldats que queien com mosques mentre corriem pels camps entre bales i mines, tot obligant-nos a ballar una dansa macabra.

Però jo hi exposava el meu cos, saltava i em tensava com un cérvol salvatge tot defugint les trampes per tal d'aconseguir un pensament, encara que només fos un sol pensament, lliure i honest. Un sol pensament alliberat, per fi, de totes les trampes heretades...

I avançava.

Havia d'avançar entre la mort i els cossos que es perdien sense haver estimat, entre tanta bellesa escorxada i les mutilacions.

Avançava.

I era aleshores, sí, precisament llavors, en aquesta extremada tensió, en la rígida disciplina de les fronteres de la mort, que el pensament se'm mostrava clar i transparent. Hi veia solucions tan netes com la música a les velles angoixes mentre corria enmig del caos.

Les respostes venien d'aquell esforç terrible.

I no eren al·lucinacions provocades per l'horror, sinó pensaments tan sòlids com la destrucció que m'envoltava i tan nítids com el fons dels ulls glaçats dels companys morts. Perquè no es pot pensar honestament si un no hi està disposat a arriscar-se a si mateix...

De nit, escrivia.

Notes i contranotes.

Anotava tots els pensaments que havia aconseguit durant el dia. Papers i quaderns que guardava a la motxilla amb més urgència que l'aigua i el pa per sobreviure.

Escrivia amb força, potser desesperadament, amb la mateixa urgència que sentia en els gemecs accelerats de les masturbacions...

Els soldats es masturbaven sota les mantes o mentre simulaven orinar poc abans d'entrar en batalla per conjurar l'horror amb aquell vessament. I masturbar-se ja no era el vici solitari que condemnen alguns. No, no; ni un vici ni un pecat. Masturbar-se era una urgència de vida, un darrer crit d'esperança i de goig. O qui sap si aquelles masturbacions no eren més que una altra manifestació de dolor, l'escriptura d'un altre text confús. Però no un vici, cap vici; masturbar-s'hi era plorar. I jo m'agafava a aquell plany i amb ell escrivia el meu llibre...

BLUT UND BODEN (Sang i pàtria). Escenes 8 i 9. Cossetània Edicions, 2014.

8.- UNA "HUTTE" (CABANA) A TODTNAUBERG - 3

(Baden – Württemberg. Alemanya, 1945)

(Nit màgica: lluna plena a la Selva Negra. Foscor lletosa a l'interior de la cabana. Remoreig i presència del bosc. Una finestra oberta. Martin Schwarzwald aspira l'aire fresc del boscatge i encén la pipa. Silenci. Entra la seva dona, Alma, i el contempla un moment.)

ALMA. Martin?

(Silenci.)

ALMA. Martin...

(Silenci.)

ALMA. Què ha passat?

(Silenci.)

ALMA. M'escoltes? M'estàs escoltant?

MARTIN. Ssss... escolta tu... escolta el vent... aquesta nit... el vent...

“Bells boscos que cobreixen les vessants
En els verds i alts pendents ben dibuixats,
Per les vostres senderes jo m'hi guio

Quan més ocult i fosc és el sentit
Del dol del Pensament i la Bellesa...”

ALMA. Hölderlin?

MARTIN. Qui sinó?

ALMA. No sé si és un bon moment per citar Hölderlin.

MARTIN. Sempre ho és; escolta el murmuri del bosc.

ALMA. Encendré un llum...

MARTIN. No ho facis; encara no.

(*Pausa. Finalment, la dona encén un llum trencant aquell màgic embuix.*)

MARTIN. Per què ho has fet?

ALMA. Per parlar de certes coses és millor una mica de llum.

MARTIN. La Selva és tota la nostra il·luminació.

ALMA. Sí, potser; però la meva no, ara no. Jo necessito saber què ha passat...

MARTIN. Res.

ALMA. Res?

MARTIN. Ha passat el que havia de passar i prou.

ALMA. Et detindran? I el salari? Et mantindran el sou? De què viurem?

MARTIN. Són massa coses.

ALMA. Són les coses que ara ens cal atendre, no les veus del bosc. En aquests moments, el seu rumor és un plany terrible pels morts, l'odi i la derrota. (*Tanca la finestra.*) I no vull sentir-ho, comprens? Tinc el cervell ple dels seus crits... Què volia realment el francès? Portava algun missatge dels seus superiors?

MARTIN. Una discussió filosòfica germanofrancesa sobre el pensament actual.

ALMA (*incrèdula*). Què?

MARTIN. Com ho sents.

ALMA. Impossible.

MARTIN. Doncs és cert.

ALMA. Quin sentit té?

MARTIN. Alguns alts responsables militars francesos consideren que la reconstrucció de la pau no ha de fer-se com s'està fent...

ALMA. Això és veritat; tot això és d'una crueltat innecessària.

MARTIN. I encara que no obliden la terrible crueltat dels nostres exèrcits contra Rússia, Anglaterra, França i sobretot als camps... els camps de... Pensen que el futur ha de fer-se sobre noves bases. Per això, en la seva zona d'influència estan potenciant les activitats culturals i el jove Frédéric n'és el responsable. Ara té la missió d'organitzar una trobada entre grans pensadors francesos com Jean-Paul Sartre...

ALMA. Sartre? Déu meu!... I creus que Sartre?...

MARTIN. Això és el de menys, a qui li importa Sartre i la seva retòrica?; que es dediqui a les novel·les, el teatre o els articles periodístics. L'important és que em volen a mi. A mi, comprens? Que em consideren el gran Mestre d'Alemanya i per això tenen tant d'interès en un debat: el meu talent contra el seu, per una Nova Europa. I volen, a més, traduir i potenciar la meua obra entre els francesos i tota la seva àrea d'influència.

ALMA. No m'ho puc creure...

MARTIN. Estem salvats, salvats, i Hölderlin hi té molt a veure.

ALMA. Hölderlin?

MARTIN. Hölderlin, la Selva Negra, la nostra Sang i la nostra Terra, nosaltres, l'Alemanya autèntica... Els francesos són uns pedants. No entenen res del que se'ls diu, però els agraden els girs complicats i difícils que ells consideren un repte: esnobs. No són més que uns esnobs. Els encanta creure's i presentar-se com uns autèntics "maîtres à penser" i no són més que uns personatges patètics amb una inveterada tendència a l'histrionisme sentimental. Ara ploren pels jueus i probablement acceptaran que se'ls doni un tros de terra on viure, sense pensar en les conseqüències que tot això pot tenir sobre els seus legítims posseïdors actuals, els palestins. El cor els perd: "Fraternité, Egalité, Universalité"... Front a la universalitat buida de les seves proclames, nosaltres hi oposem la sang i la terra del poble concret. Encara esperen recuperar la seva "grandeur" perquè s'han aliat amb els americans i els anglesos...

ALMA. Ells són ara els amos i tenen el poder.

MARTIN. No; t'equivoques i s'equivoquen. Aquesta guerra no ha estat més que una petita batalla en la contesa universal del pensament. I el pensament, el pensament autèntic, és i serà alemany. Occident sempre ha viscut fascinat pel pensament abstracte des de Plató. I això és el gran instrument del nostre geni, l'abstracció. Alemanya és la nova Grècia i els filòsofs futurs ens esperen perquè el gran pensament del Führer filosòfic i existencial ha arrelat en el cor mateix del temps i de la història. I no el podran eliminar. Que els francesos segueixin amb el vell humanisme melodramàtic de les causes perdudes. Que es pensin que ens donen una oportunitat, que pensin el que vulguin; nosaltres sabrem aprofitar-nos-en.

ALMA. I el judici?

MARTIN. Quin judici?

ALMA. La comissió de depuració. Encara t'hi hauràs de presentar?

MARTIN. Sí; és lògic.

ALMA. Lògic?

MARTIN. I tant; és dur, però ens convé que tot es faci d'acord amb el protocol previst. I no hi ha res a témer. Les autoritats franceses han investigat la meva implicació i no hi troben cap raó de pes per encausar-me.

ALMA. T'ho ha dit ell?

MARTIN. Sí; fins i tot ell mateix ha llegit l'expedient i no li sembla remarcable: un home culte no pot unir-se als nazis. Fins i tot em consideren políticament ingenu...

ALMA. I llavors, per què t'has de sotmetre a aquesta humiliació?

MARTIN. No és cap humiliació sinó una altra possibilitat. Ja et vaig dir que he escrit la meva defensa i és una bona defensa. No tinguis por. Ja ha passat tot. I mai no em retractaré. Mai. De què m'he de retractar? De pensar lliurement i amb més talent que els altres? De ser el millor filòsof del meu temps i un dels grans de la història? Són ells els qui acabaran demanant-me perdó per aquest espectacle vergonyós. Hauran de fer-ho; ja ho veuràs.

ALMA. No hi confies massa?

MARTIN. Tinguem paciència. Només escruto el present i el futur sobre la base dels esdeveniments. L'esdeveniment és indestructible. No ens podran ignorar encara que ho desitgin. Sis milions de morts? Diuen que hi ha hagut sis milions de jueus morts... Suposo que exageren... Sempre s'exagera amb les xifres... Imbècils. A qui se li ocorre un Holocaust, una persecució tan vil i directa? A un imbècil. Sí; un imbècil encara que l'imbècil sigui el mateix Hitler. No hi havia una altra manera d'acabar amb tots els valors judaïtzants que procuraven la nostra decadència? I tant que sí i el mateix Papa Pius XII ho sabia. Per això no ens va condemnar obertament. El Vaticà sap quina és l'essència del debat en joc, el Ser contra el No Ser; el Ser de la civilització i els valors que representem contra el No Ser i el Maquinisme científista dels jueus i el modernisme, el seu Capitalisme salvatge i el seu Racionalisme idiota. Necessitem superar la modernitat i acabar amb tot això. I la meua filosofia n'és un instrument fonamental. Alguns diuen que es tracta d'un pensament destructiu i que sóc el filòsof antihumanista de la destrucció. I què? Xerrameca insubstancial i estúpida: Per construir cal destruir. Però a la llarga la victòria és nostra; sí, hi haurà un gran retorn del nostre moviment sobre bases més sòlides. I els milions de morts... Ho sento perquè ha estat un error. Hi ha qui escriu sobre la indústria de la cendra i els cadàvers... però les indústries es recuperen com demostren les crisis. Nosaltres hem guanyat perquè som els Pastors del Ser. I el Ser va als camps i les muntanyes on nosaltres el pasturem.

ALMA. Tornaràs a fer classes?

MARTIN. No.

ALMA. No?

MARTIN. El més segur és que em prohibeixin l'ensenyament directe i passi a professor emèrit. Però encara podré donar cursos i conferències... És un càstig menor i, al capdavall, un gran alleujament...

ALMA. Un alleujament? Et sembla un alleujament?

MARTIN. Potser aquesta situació duri tres, quatre o cinc anys, al cap dels quals podré sol·licitar el meu retir amb la paga corresponent. Serà una bona paga perquè tinc molts anys de servei. No cal preocupar-se'n més. Deixaré la docència en una Universitat cada cop més desorientada, massificada i mediocre; però jo podré dedicar-me a la meua obra. Sobretot, a la difusió estrangera. França serà la plataforma de llançament.

ALMA. Per què no fugim?

MARTIN. Fugir?

ALMA. Marxem a l'Argentina o a Espanya. Franco ens rebrà amb els braços oberts.

ALMA. Franco també és un perdedor mediocre encara que no ho sap i per això és tan sanguinari. No, res de fugir; Alemanya és la nostra pàtria. No en tenim d'altra.

ALMA. I jo?

MARTIN. Tu?

ALMA. Jo. Què serà de mi? Què passarà amb mi?

MARTIN. Res; absolutament res. Què vols que passi?

ALMA. Sóc la teua dona.

MARTIN. I què?

ALMA. La dona d'un nacionalsocialista derrotat. Doblement derrotat. Derrotat pel nacionalsocialisme vulgar d'uns dirigents mediocres i derrotat pels aliats.

MARTIN. No accepto aquesta doble derrota i tu tampoc no l'hauries d'acceptar. A més, a tu no et pot passar res; tu mateixa ho has dit, no ets res més que una dona.

ALMA. Una dona que mai no ha negat la seva admiració per Hitler.

MARTIN. I a qui li importa?

ALMA. A mi; a mi m'importa.

MARTIN. Ni la comissió ni els francesos no et faran res...

ALMA. Per què no? Sóc invisible? No existeixo?

MARTIN. Ets ben visible i existent per a mi i els nostres fills. I això és el que importa. Res més. (*Canvi*) Hi ha noves notícies? És veritat que Abraham està perdut a Txecoslovàquia i el bo de Friedrich a Rússia? Has esbrinat alguna cosa més sobre el seu parador?

ALMA (*de sobte i amb un punt de ràbia*). Friedrich no és fill teu.

MARTIN. Què?

ALMA. Que Friedrich... El que has sentit.

MARTIN. Però... què dius?... Friedrich?... Això... No... no és possible...

ALMA. Sí que ho és.

MARTIN. Ho és? Com que ho és? Déu meu... I m'ho dius ara?

ALMA. He intentat dir-t'ho moltes vegades.

MARTIN (*fora de si*). I ho fas ara? (*Pausa. Dolgut.*) Per què ara? (*Una altra pausa. Més controlat*) Et creus que aquest és un bon moment?

ALMA. Sí; el millor.

MARTIN. Et burles de mi. T'has estat burlant de mi tots aquests anys.

ALMA. "Tots aquests anys" no he fet més que suportar la veritat; suportar la veritat i callar.

MARTIN. Callar?

ALMA. Sí, callar. Què creus que sentia jo quan tornaves a casa després de fer-me el salt amb totes les *margarides*? Embrutaves el teu cos i també embrutaves el meu i el llit i l'habitació i la casa i el bosc. Ho embrutaves tot. I jo havia de callar perquè era la dona del Mestre d'Alemanya. Mai no vaig entendre aquesta part tan fosca del teu cor. Podia comprendre la covardia, les dobles jugades i delacions, tot, però això... Què hi veies, en elles? Com podies gitar-te amb elles després d'escriure i proclamar la teva versió profunda del Nacionalsocialisme?

MARTIN. Precisament per això...

ALMA. Què?

MARTIN. Podia fer-ho perquè tenia una visió profunda del Nacionalsocialisme. I no ho oblidis, alguns jueus també compartien l'essencial de les nostres idees.

ALMA. Ah, no; amb mi no intentis un altre dels teus trucs. No tinc el teu talent, ho sé; però tampoc no sóc una franceseta esnob o un soldat novell com aquest... aquest noi... Frédéric... El Ser i el No Ser... Doncs tot això només era el No Ser de la teva existència inautèntica. Jo només et vaig fer el salt una vegada i era un alemany, un

d'aquells alemanys que tant admirem i que van ser la llum del nostre món. Una vegada i prou. I d'això en va néixer Friedrich. (*Silenci. La Selva Negra també sembla haver emmudit.*) Vols saber per què *ara*? Perquè *ara*, a pesar de tots els teus càlculs i els teus brillants i astuts discursos, hi haurà investigacions i els nostres enemics llançaran el seu odi contra nosaltres i distorsionaran la realitat i la història al seu caprici. Sé que ho faran. Per això, *ara* hem de dir-nos la veritat, tota la veritat i res més que la veritat: nosaltres hem de ser el nostre tribunal més feroç i just perquè no ens destrueixin. Pels nostres fills tancats a una presó de l'est. Els ho devem.

(*Silenci. La Selva Negra sembla revifar les seves veus*)

MARTIN. Està bé; d'acord. Tu guanyes. Com sempre. Ets la meva Alma i ell, Friedrich, el meu fill més estimat... El seu naixement també és un altre fet indestructible. Però ningú més no ha de saber-ho. Mai. D'acord?

ALMA. D'acord. Però tu...

MARTIN. Jo? I què vols que faci?... Sóc el teu marit... Portem trenta anys casats i no... no els llençarem a les escombraries... No... No hi haurà cap dona més a la meva vida... Ni jueva ni alemanya... cap més.

ALMA. Ho jures?

MARTIN. Sí.

ALMA. Jura-ho per Hölderlin i la Selva Negra.

MARTIN (*després d'una pausa*). Està bé, sí; per Hölderlin i la Selva Negra... Ara cal concentrar-se en la filosofia i en la seva divulgació per aconseguir la reconstrucció espiritual que no hem tingut amb Hitler: Europa serà alemanya o no serà perquè nosaltres només hem intentat frenar la decadència d'Occident.

ALMA. Em perdones?

MARTIN. Perdonar-te? I tu? T'has perdonat a tu mateixa?

ALMA. Sí; em sembla que sí. Però ara també necessito el teu perdó...

MARTIN. Friedrich és un noi extraordinari, una benedicció... Ell és el nostre perdó. El teu i el meu. Ja està; no cal queixar-se ni plorar. Això no és propi de nosaltres: lluitarem. Continuarem lluitant junts amb Abraham i Friedrich. Ells seran els hereus del meu llegat, de la nostra lluita.

ALMA. I si no tornen?

MARTIN. Tornaran. Si encara no són morts...

ALMA. No, no; viuen encara.

MARTIN. Doncs tornaran. No ho dubtes. Tornaran com nosaltres mateixos.

ALMA. Què vols dir?

MARTIN. Democràcia... És la paraula de moda, no?; el talismà... I què creus que passarà? Els *nazis* avui tan menyspreats seran els millors funcionaris del nou estat. I ho saben; tothom ho sap, francesos, americans, anglesos... tothom. Per la seva formació, experiència i rigor. Els millors. Sense nosaltres no hi ha futur possible, ni per a Alemanya ni per a Europa ni per vèncer definitivament el comunisme... Hauran de comptar-hi, amb nosaltres. França vol construir una nova Europa i ens necessita. Per això ens ajudaran a recuperar els nostres fills...

ALMA. Segur?

MARTIN. Sí, segur; no pot ser d'una altra manera. Tornaran. Quant a mi... a nosaltres... la meua filosofia és la garantia que els valors alemanys no es perdran mai.

ALMA. “Només un déu pot salvar-nos encara”?...

MARTIN. Sí, en efecte; “només un déu pot salvar-nos encara” i som nosaltres mateixos. Perquè “només creuen en la divinitat // aquells que ja són déus”.

L'estiu de 1922, Martin Heidegger (1889 – 1976) es va mudar a una petita cabana construïda per a ell en les muntanyes de la Selva Negra al sud d'Alemanya. Heidegger va anomenar aquest edifici, aproximadament de 6 x 7 m. en planta, *Die Hütte* (la cabana). Va treballar-hi en molts dels seus escrits més famosos, des de les primeres conferències, que van captivar els estudiants, i els primers apunts del llibre *Ser i Temps*, fins als seus últims i potser més enigmàtics textos. Heidegger va pensar i va escriure a la cabana al llarg de cinc dècades, sovint sol, reclamant una intimitat emocional i intel·lectual amb l'edifici, els seus voltants i el pas de les estacions.

Per a Heidegger, Todtnauberg va ser molt més que un emplaçament físic. El 1934 parlava d'entendre la seva obra filosòfica com una part de les muntanyes i que el treball l'hi trobava sempre junt amb el paisatge. Es concebia a si mateix com un escriptor sensible, suggerint que la filosofia transmutava el paisatge en paraules a través seu, gairebé sense intermediaris. El filòsof assegurava que hi havia un suport commovedor en el clima canviant de la localitat, el sentit d'interioritat de l'edifici, la llunyana vista dels Alps i la primavera. Atribuïa una “lleï oculta” a la filosofia de les muntanyes”.- Adam Sharr (9)

9. SHARON STEIN (3): CENDRES

(Hivern 1944. Lloc indefinit. Al fons, una gran xemeneia que deixa anar una intensa fumera de cendres humanes. Un paisatge nevat per on s'apropa Sharon Stein esdevinguda cendres. Taral·lareja la seva cançó preferida: “Zog nit keynmol”... (No diguis mai que aquest camí és l'últim camí). Els dits tallats li ragen sang. La sang taca de vermell el paisatge desolat. La dona parla ara des de la mort o les cendres.)

SHARON. AUSCHWITZ

MAUTHAUSEN

DACHAU

SACHENHAUSEN

BUCHENWALD

CHELMO

TREBLINKA

MAJDANEK

SOBIBOR

BELZEC...

La ruta

Les cendres

L'olor

Flors, diuen alguns

Flors, parcs, granges, indústries

Màscares

La disfressa de la vida

No pot ser

La mort no és així

La ruta

Les cendres

Em diuen Sharon Stein. Sóc dona i jueva.

He escrit el meu nom sobre la terra i el fang dels camps i sobre les cendres i l'olor perquè no s'oblidi: Sharon Stein, dona i jueva. Recordeu-ho. Recordeu-me.

Sempre m'he considerat una dona jueva i mai no he desitjat deixar de ser-ho. Agraïxo a l'atzar aquests dons perquè la vida no s'inventa ni elegeix: naixem. I jo he viscut com a dona jueva tot el temps que m'han deixat. La vida no s'inventa, però sí es destrueix. O es transforma: jo ara sóc cendra i olor i vent. Durant un temps vaig ser *margarida* però ara ja no sóc ni dolor. He intentat fer somriure i donar alegria i he rebut el que també han rebut milions d'altres dones jueves. He intentat comprendre i encara no ho puc entendre. Recordeu-ho. Recordeu-me.

Vaig néixer a Vilna, o també Wilnō i d'altres noms, una ciutat sotmesa als vaivens del poder i la història, polonesos, russos, alemanys... una moneda de canvi al servei d'interessos diversos. La meva família era una família jueva socialdemòcrata, culta i amant de les arts. Els jueus hi havien viscut des del segle XV. L'àvia i la mare eren unes autèntiques lluitadores per l'alliberament de les dones. A divuit anys, la meva cosina Hannah em va parlar d'un jove professor alemany que estava revolucionant la filosofia. Vaig dir-ho als pares i, encara que era menor d'edat, em van deixar marxar. Vaig arribar a Friburg plena de somnis, com la Bella Dorment que espera el petó del príncep. El professor Martin Schwarzward tenia trenta-cinc anys, era catòlic, casat i amb dos fills. Però això no m'importava: em vaig convertir en una altra de les seves *margarides*. Em va besar com el príncep del conte i em vaig sentir com una flor en el millor jardí: Ser per a la mort, deia; l'home no és més que un Ser per a la mort. La fórmula condensava el seu pensament amb una estranya fascinació. I, en efecte, no han fet més que avançar-se en el compliment de la nostra essència: ens han conduït a la mort. Recordeu-ho. Recordeu-me.

El meu amic Günter, jueu com jo, i un dels alumnes més brillants, va ser qui em va deslliurar del mirall màgic del professor: Alma, la dona de Martin, li va proposar

l'entrada a una organització antijueva molt abans de 1933 perquè ell, Günter, semblava un ari autèntic, ros, alt, atlètic i bell com han de ser els aris. Es reunien en una cabana als peus de la Selva Negra, a l'entrada del bosc com en les velles històries de llops. Gràcies a ell vaig conèixer la vida real del meu estimat Martin: denunciava secretament els seus col·legues jueus, demòcrates o pacifistes i tenia una especial fixació contra els metges i científics perquè la major part eren científics i metges jueus. Jo no ho volia creure; no ho podia creure. El 1933, els nazis van destituir el rector socialdemòcrata perquè no va voler penjar un cartell antijueu. Llavors van triar Martin perquè creia fermament en la causa. Ell tampoc va deixar penjar el cartell, però els nazis no li van fer res. Per què?, em preguntava Günter; per què li ha costat el càrrec a l'anterior i a ell l'hi deixen fer? Doble vida, delacions: com l'Home Llop, *Werwolf*, amagava la seva naturalesa equívoca i esperava pacientment les preses a l'interior del bosc. Pot un petó retornar-li la vida a una princesa?... El meu amic Günter va ser descobert i el seu cadàver va aparèixer en un camí de la Selva Negra. Jo vaig tornar a Wilnö on vaig exercir de mestra i narradora. Vaig escriure algunes cartes al meu amant Mestre d'Alemanya suplicant el seu ajut o una paraula amable, però mai no em va respondre. Potser vaig ser massa ingènua... Sí; això és, he sigut sempre tan ingènua... (*aixeca la mà amb els dits tallats que li servien per fer aparèixer els titelles*) més ingènua que els meus personatges... Però encara que el meu llop amant aconsegueixi alliberar-se del judici que es mereix, el meu testimoni quedarà per sempre més entre les cendres. Recordeu-ho. Recordeu-me.

“Només un déu pot salvar-nos encara”, repetia obligant Hölderlin a dir el que ell volia. Però no; només l'art lliure pot ser el nostre salvador perquè neix de l'amor i amb ell creix i es fa més i més fort. L'art dels narradors i del teatre no deixa cap marca material, res que es pugui comprar i vendre a les subhastes: només una carícia subtil en la memòria i el cor. És efímer com jo mateixa i com totes les meves companyes: *Això va anar i era una vegada...* aquest es el meu lema; *això va anar i era...* Mai no he temut la mort, sinó la fi del relat. L'art és únic, irrepètible, mentre que aquí la mort es fabrica com en una cadena de producció de cotxes o armaments. Però si el nostre dolor reviu en la memòria, la cendra serà el nostre crit o el nostre cant perquè en l'art la mort és una flama. Recordeu-ho. Recordeu-me.

No cal que us digui en quin camp he mort perquè la ruta és llarga i tots són igual: el sistema de producció és sempre el mateix i només s'hi premia la productivitat i l'eficàcia. Jo he mort dessagnada al pati. Després han arplegat el meu cadàver i m'han llançat al forn. He mort per la denúncia d'una altra companya. I ho comprenc. No la culpo ni li guardo rancor. L'han pressionat i colpejat. Han intentat violar-la amb un gos rabiüt i enravenat sobre el seu cos feble i esporuguit. I per fi Sharon, sí, ha dit, Sharon Stein, ella ens conta històries cada nit i entona el nostre cant. Històries de petons i de llops i del FlautaFüher que desafinava i va portar els soldats com a rates a la mort. I sí, ens en riem... No hauríem de fer-ho, però... I ha començat a riure enmig del plor. Sabia

que també la matarien però no ha estat capaç de resistir-ho... M'han tallat els dits amb què construïa els personatges i quan m'he dessagnat, no he durat gaire, l'han obligat a traslladar el meu cos en un carretó, mentre continuava rient... Després, l'han enviat a la "dutxa" i ara és aquí, com jo mateixa, feta fum, núvol, cendra i olor. Cendra que encara riu. No la sentiu? Recordeu-ho. Recordeu-me.

(Sharon canta decidida "Zog nit keynmol"... (No diguis mai que aquest camí és l'últim camí) i el seu cant es barreja amb el vent, la cendra, la neu i les taques vermelles dels dits escapçats.)

A LA CUNETETA (Metrofarsa de la memòria històrica) (Fragments. Inèdita)

[...]

(L'acció se centra ara a l'ESPAI C: el saló de la casa de NEUS. Sona el telèfon, però no l'agafa. Continua bevent anís EL MONO i parla amb el retrat del jove soldat LLIBERT l'espectre del qual la contempla amb un somriure i no s'hi farà visible fins que no ho decideixi)

NEUS *(aixecant una copeta)*. A la teva salut! A la teva salut, pare... Un pare heroic, ho sé; un jove idealista de vint-i-un anys que se'n va anar a defensar la República i la Democràcia contra el feixisme... A la teva salut! Per totes aquestes i per totes les altres grans paraules que et van empènyer a deixar-nos i a morir com un gos... Sí, pare, ens vas abandonar i t'ho he de dir mal que ens pesi a tu, a mi i a la mare... La vas deixar després de casar-te, te'n vas tornar al front i ja no et van veure mai més... I ella va tenir una filla, jo, que ara ja tinc més de setanta anys, i que ella, la mare, va haver de pujar tota sola treballant com una mula i patint l'estigma d'haver estat la dona d'un roig que li va fer una filla i va desaparèixer... Gràcies, pare, moltes gràcies per tot el que aquell idealisme ens va fer passar... Salut!... Si la mare visqués em renyaria, ho sé; i n'estaria ben contenta que, per fi, el cadàver del seu marit tan estimat s'hagi exhumat de la fossa comuna on entre els set cossos hi havia unes ulleres, dues dones i un petit crucifix... Quina festassa, oi?... Què hi feia la creu, a la fossa? I les dones? Qui eren aquestes dones? Tenies una amant? No hauria de parlar així, ho sé; no hauria de parlar de cap manera, sinó estar-ne ben contenta i proud... Però no puc més... Ja no puc més i necessito que el meu cor ho expulsi tot... A fora... tot a fora... amors i dubtes... fora... les emocions callades i patides... a fora... I amb una copeta d'anís EL MONO tot es veu diferent... M'ho va ensenyar la mare. Ella no bevia, però de tant en tant... quan no podia més, una copeta d'anís i avant... la vida podia continuar... Una copeta, només una copeta... En vols? És anís del bo, del que la mare bevia algun cop per no rebentar com una rata empaitada pels gats... En vols?

(L'espectre d'en LLIBERT es fa visible de sobte i li respon. La dona s'espanta)

LLIBERT. No, gràcies.

NEUS. Què?

LLIBERT. Que no, gràcies; mai no em van agradar les begudes tan dolces.

NEUS. Qui ets tu? D'on surts? Com hi has entrat?

LLIBERT. Que ara no em reconeixes?

NEUS. No; no sé qui ets ni t'he vist mai...

LLIBERT. Em portes a les mans...

NEUS. A les mans? A les mans només tinc una copa i el retrat del meu pare...

LLIBERT. Per això...

NEUS. Per això, què?

LLIBERT. Que jo sóc el de la foto.

NEUS. Tu?

LLIBERT. El teu pare, Llibert Molins i Casals, casat l'octubre del 1938 amb Maria Català i Llätzer. Ens vam casar en un curt permís. Ella es va quedar embarassada i va tenir una filla el 1939... Una filla, Neus Molins i Català, que jo no vaig conèixer...

NEUS. Aquesta sóc jo, Neus Molins i Català, jo... Però no; tot això no és possible.

LLIBERT. Per què no?

NEUS. Perquè tu estàs mort i ben mort. Has estat més de setanta anys dins una fossa a la cuneta de la carretera i no...

LLIBERT. Però ara sóc aquí i si em deixeu he vingut per quedar-m'hi.

NEUS. Aquí? No; no ets real... Estic borratxa! Tot això només s'explica perquè estic borratxa!

LLIBERT. Sí; has begut una mica massa, però encara no estàs prou borratxa per veure-hi fantasmes com en un coma etílic.

NEUS. Vaja, i quina manera de parlar és aquesta... Un coma etílic?

LLIBERT. He après molt en els darrers anys...

NEUS. No pots ser real. Impossible. Jo estic completament borratxa i tu no existeixes... Ets un producte de l'anís i de totes les emocions dels darrers dies... Tant pensar en el pare i en tot el que pogué passar... tinc el cap com un bombo... Estic confusa i borratxa, això és tot... Què pretens? Què hi busques?

LLIBERT. Conèixer-te.

NEUS. Conèixer-me després de tants anys?

LLIBERT. Tocar-te...

NEUS. Ah, no; això sí que no.

LLIBERT. ... abraçar-te...

NEUS. Ni t'ho pensis.

LLIBERT. Porto més de setanta anys desitjant abraçar la meva nena...

NEUS. La teva nena? Aquesta nena podria ser la teva àvia.

LLIBERT. ... i ara se'm fa difícil resistir la temptació...

NEUS. Doncs te n'hauràs d'anar amb la cua entre cames.

LLIBERT. És un desig normal, natural, no? Quin pare no vol abraçar?...

NEUS. Normal? Natural? Tot això no té res de normal. És una cosa fantàstica, irreal, impossible... una al·lucinació... O em prens el pèl. Sí, és això; una broma macabra i de mal gust que em volem fer els enemics de la memòria històrica. Qui t'envia? Fora de casa.

LLIBERT. Deixa'm abraçar-te; només això, una abraçada...

NEUS (*amenaçadora*). Ni te m'acostis. Quiet. O et llenço l'ampolla d'anís al cap. Quiet!

[...]

(L'acció torna a l'ESPAI C: el saló de la casa de NEUS. Aquesta continua, desconcertada, parlant amb el seu pare, el jove LLIBERT)

NEUS. Així que tu ets el meu pare?

LLIBERT. Sí; al menys això és el que han demostrat les proves d'ADN, no?

NEUS. Vols dir que no estic borratxa ni sóc una boja?

LLIBERT. No; ni una cosa ni l'altra.

NEUS. No ho sé; jo no... no n'estic tan segura... Però, bé, sigui com sigui, vull saber; necessito saber.

LLIBERT. Què? Si jo et puc ajudar...

NEUS. Si ets real, m'ajudaràs. Què va passar? Com va ser que vas morir? Qui són els que hi havia amb tu a la fossa? Per què ens vas deixar soles?...

LLIBERT. Soles? No, vosaltres éreu el que jo més m'estimava. Bé, la teva mare perquè de tu només vaig saber que ella tenia alguna falta i que potser estava embarassada... La teva mare era una dona meravellosa. Ens coneixíem des de petits i sempre me la vaig estimar. Però no ens vam poder casar fins a l'octubre del trenta-vuit. M'havien enviat al front de l'Ebre i alguns deien que tot s'estava perdent, però continuàvem lluitant. Em van donar un permís i el vam aprofitar per fer el que més desitjàvem, casar-nos. Ella només pensava a tenir un fill nostre per si em mataven... El gener del trenta-nou vam començar l'exili. Ens havien derrotat a l'Ebre i ara sí, tot estava perdut. Així que amb alguns companys vam marxar cap a França. Jo pensava cridar-vos en arribar-hi, però...

NEUS. Què? Va ser llavors que us van matar?

LLIBERT. Jo anava amb dos companys més, en Francesc Blasco, pagès, i en Jordi Ripoll, un mestre...

NEUS. Portava ulleres?

LLIBERT. Sí, portava ulleres.

NEUS. Això explica les ulleres que s'han trobat a la fossa. I el crucifix? De qui era aquell crucifix? I les dones? També hi havia dues dones...

LLIBERT. Pel camí, se'ns van unir altres companys. Era inevitable. Tots anàvem perduts, cansats, i teníem tanta gana... Així que el grup de tres es va transformar en un grup de set. Primer, se'ns hi ajuntaren una jove anglesa i un capellà...

NEUS. Un capellà? Un capellà, també? L'Església va estar sempre al costat dels colpistes.

LLIBERT. L'església oficial, sí; però també hi havia una altra església, minoritària, que no volia aquella guerra. Mossèn Iñaki Guerricabeitia és un capellà basc que va aconseguir passar a la nostra zona burlant els controls franquistes. És un home encantador i en els pitjors moments sempre tenia un acudit per animar-nos... El que més gràcia ens feia era el de Déu i Franco... Això diu que Franco va a les portes del cel i espera ser rebut amb la mateixa pompa que aquí el rebien els bisbes i cardenals. Però Déu no li fa gaire cas i l'envia a la cua fins que li toqui el torn. Ell s'empipa i crida: Que no sap qui sóc jo? Sóc Franco, el de la "cruzada". Ah sí?, li respon Déu, doncs vine aquí que et vaig a "cruzar" la cara... *(Pausa. La dona no riu gaire)* Què te'n sembla? No el trobes divertit? A nosaltres, ens feia molta gràcia.

NEUS. Bé, sí; no està malament... Però... se'm fa estrany...

LLIBERT. Estrany?

NEUS. Sí; se'm fa estrany que un capellà...

LLIBERT. Iñaki és així. I va morir amb la creu a les mans, cantant i perdonant... Sempre canta, li encanta cantar...

NEUS. I les dones?

LLIBERT. Una era la Nan Red, una anglesa que havia vingut seguint el seu marit, un brigadista internacional. El marit va morir i quan les Brigades se'n van anar, ella s'hi va quedar amb nosaltres.

NEUS. T'agradava?

LLIBERT. Sí, i tant; és una dona extraordinària.

NEUS. Te'n vas anar al llit amb ella?

LLIBERT. Anar-me'n al llit? Ah, no; impossible.

NEUS. Per què no?

LLIBERT. Perquè ella n'estava molt pel seu marit i per la causa; i jo només pensava en la teva mare i en si finalment havíem tingut un fill.

NEUS. No la vas enganyar mai?

LLIBERT. Mai.

NEUS. I l'altra dona?

LLIBERT. La Salut Ollé era la dona d'en Ricard Sagarra, tos dos havien treballat a la Institució de les Lletres Catalanes i no van poder marxar amb els autobusos de la Generalitat. Així que també ens els vam trobar de camí cap a la frontera. Però una nit, en acostar-nos a un mas a prop d'un bosc, ens va sorprendre un escamot falangista que havia ocupat el mas i ens van afusellar sense contemplacions. No van respectar ni el capellà que portava la creu... Després van fer que els masovers cabessin una fossa a la vora del camí i ens hi tiressin. I allà vam quedar a la cuneta durant tants anys. Però els masovers sabien que hi érem i per això ens han pogut recuperar. La veritat, però, és que no ho hem passat tan malament...

NEUS. No? Què vols dir?

LLIBERT. Que formàvem un grup ben especial. Un pagès, un mestre agnòstic que volia saber coses de teologia, un capellà demòcrata, dos intel·lectuals, en Ricard Sagarra i la seva dona Salut; una anglesa extraordinària i jo... Jo he après moltes coses, saps? A penes

sabia llegir i escriure quan em van matar i aquests companys m'han instruït de forma que quasi semblo un intel·lectual... No només he millorat la meua llengua, sinó que la Nan ens ha ensenyat anglès...

NEUS. Anglès, també?

LLIBERT. La Nan se sap de memòria tots els sonets de Shakespeare i com teníem tant de temps lliure nosaltres també els hi hem après (*recitant en un anglès perfecte*):

*From fairest creatures we desire increase,
That thereby beauty's rose might never die...*

NEUS (*meravellada i bevent una altra copa d'anís*). Déu meu! Això és fantàstic... Sembles un actor anglès que són els millors del món... Però què significa? Aquí, a l'escola, no vam aprendre res més que a resar, a ser submises i a cantar el *Cara al Sol*.

LLIBERT. *Que es propaguin les belles criatures
Perquè la rosa de l'encant no mori...*

NEUS. Ah, que bonic... Molt bonic... *La rosa de l'encant*... La bellesa hauria de regnar en tot i per tot, però... Si ho sabés la mare... Si pogués veure't tan jove, tan ben plantat i tan... En Claudi, el teu nét, ha tret la teva figura... Quina fossa més interessant...

LLIBERT. Però també n'hi vam passar de molt fumudes. Sobretot quan van intentar construir-hi una urbanització. Ho haurien destruït tot, el bosc i la muntanya; i vés a saber què haurien fet amb els nostres ossos. Per sort el moviment "Salvem la terra" ho va impedir i vam romandre-hi fins ara.

NEUS. Hi ha tres cadàvers que no saben de qui són...

LLIBERT. Són els de mossèn Iñaki, el del mestre Jordi Ripoll i el de la Nan Red. Llàstima. Ja no els queda ningú i no els han pogut identificar. Potser alguna organització dels vells brigadistes anglesos reclami el de la Nan, però és difícil després de tants anys...

NEUS. Saps, he fet un pastís de moniato d'acord amb la recepta de la mare.

LLIBERT. Ho sé; he vist com treballaves a la cuina. Té molt bona pinta. Per què no en mengem una mica?

NEUS. Ara? No, ara no pot ser; és per després del teu homenatge, per celebrar-ho.

LLIBERT. I als teus fills els agrada?

NEUS. En menjaran, no t'amoïnis; en menjaran.

LLIBERT. Tinc moltes ganes de conèixer-los.

NEUS. T'encantaran; ja veuràs com t'agraden. I ells també et podran veure?

LLIBERT. Això depèn...

NEUS. Depèn? De què depèn?

LLIBERT. De si volen veure'm o no.

NEUS. I com no van a voler veure el seu avi? Jo ara ja em quedo més tranquil·la, la veritat; no sé si ets real o un producte de l'anís, però no m'importa. Ets el meu pare i prou.

(La dona s'abraça al seu pare de vint-i-un anys. Sona el mòbil un altre cop, però ella tampoc l'agafa. L'acció es trasllada entre els ESPAIS A i B. CLAUDI ja té el cotxe a punt i truca la seva mare. Entra RAMON.

[...]

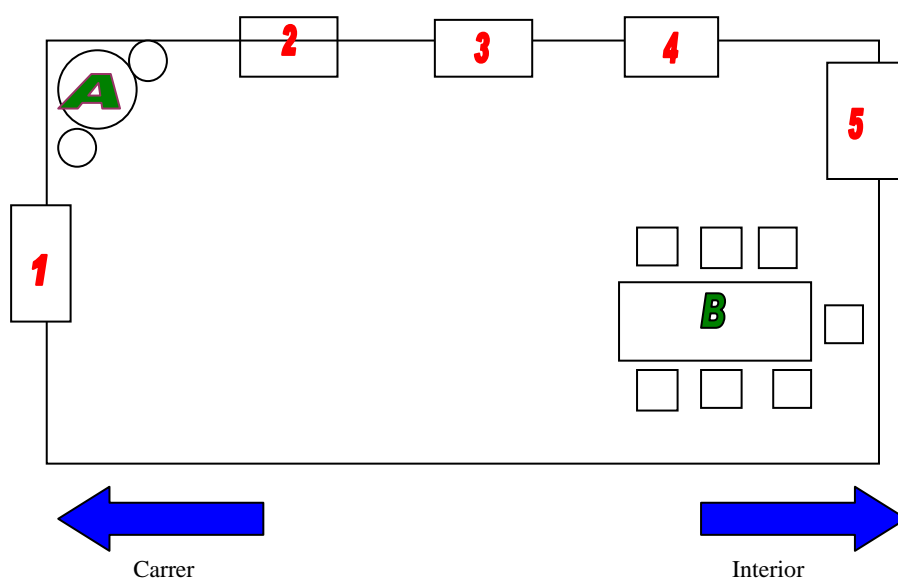
LLIBERT. “A la vora del mar tenia una casa, un lent somni... Però les roques negres m’atrauen a naufragi i avui cau nit de fosca damunt la meva casa. Captiu del somni veig com tot el meu esforç ha estat inútil... Qui pot guiar-me a l’alba?”... El somni no és més que un somni... Sí, aquesta és la realitat i les roques negres tornen a impedir-nos l’esplendor de la llum somiada... Una vegada més... Una altra vegada la foscor s’imposa sobre aquell vell desig de pau i claredat... Primer, van destruir el somni d’una República democràtica i més justícia social i ara... Venia amb il·lusió... Sí, tenia tantes il·lusions... Quin mort no torna a casa amb il·lusió per retrobar-hi el paisatge i les persones estimades? Però una altra vegada la il·lusió s’ha transformat en desencant i frustració... Sí, és cert; han canviat moltes coses. Les cases ja no són com abans. Hi ha més comoditats. I als carrers hi ha més cotxes i també molts més parcs... Les noies són ben maques i viuen més i millor... Però jo em pensava que tothom em rebria amb el cor obert després de recuperar la Democràcia i que ens situarien al lloc que ens pertoca, a mi i als milers de morts, més de noranta mil, repartits per tot el territori en multitud de fosses com la meva o pitjor; molt pitjor perquè jo encara he pogut compartir aquests setanta anys amb uns companys extraordinaris... I què m’hi trobo? Què m’hi he trobat en tornar a casa? Sóc un mort incòmode, un mort sense lloc... un trasto que molesta i que voldrien llençar a la brossa... Continuen els vells interessos, les velles rancúnies i els vells malentesos... Els que guanyaren la guerra volen controlar també la democràcia per continuar imposant-hi només el seus morts... I la meva família també està dividida... La meva filla tenia el cor ple de dubtes i angúnies... Comprenc que va patir molt i que al llarg de la vida ha anat acumulant sentiments contradictoris... Volia veure el pare que no va tenir, saber com l’havien mort, però alhora li guardava alguns retrets pel seu abandó... I no va ser un abandó; no les vaig abandonar mai, les meves dones. Pobra filla... Les coses ja no es veuen de la mateixa manera ni aquest país és aquell, però tampoc no respon encara a les expectatives d’un pobre cadàver massa ple d’il·lusions... “Ran de l’aigua tenia una casa el meu somni”... Potser el millor és acabar... Sí, retornar a la fossa... I que el cotxe amb el taüt i les despulles tingui un accident... Que els ossos s’escampin i es perdin... Sí, podria ser una bona solució... Que els vius continuen devorant-se inútilment mentre nosaltres, els morts, seguirem mantenint les nostres il·lusions i confiant que la terra ens transformi definitivament en la pols d’una altra època a l’espera d’un altre moment *That thereby beauty’s rose might never die...* perquè la rosa de la llibertat no mori...

MALALTS DE LLENGUA (Metrofarsa sobre els valencians i la llengua) (Fragments. Inèdita)

A **Joseph Gulsoy**, filòleg, mestre i amant de la nostra llengua. O millor: un altre “malalt de llengua” com el va qualificar Badia i Margarit.

PERSONATGES:

JASON LUCAS. Jove filòleg nord-americà. 23 anys.- **PILAR ROCA.** La mestressa de la pensió. Mitjana edat.- **ENRIQUETA FILLOL** àlies *CACHITO DE VALÈNCIA*. 20 anys.- **XAVIER COQUÍ.** Poeta. Entre 25 - 30 anys.- **PERE CARBONELL.** Representant de teixits. Mitjana edat.- **NEL·LO EL TIGRE DE BONREPÒS.** Boxejador. Entre 30 - 40 anys.- Temps i espai. La *Pensió Valencia* a un carrer de l'eixampla l'any 1957.- La distribució de l'espai podria ser aquesta:

El requadre gran representa el menjador distribuïdor de la pensió amb les portes de les habitacions.

1 = Habitació Xavier Coquí (Poeta).- 2 = Habitació Jasó Lucas (Jove doctorand).- 3 = Habitació Enriqueta Fillol (*Cachito de Valencia*).- 4 = Habitació Pere Carbonell (Representant de teixits)
5 = Nel·lo el Tigre de Bonrepòs (Boxejador).- A = Tauleta de Ràdio, quasi com un altar.- B = Taula menjador amb set cadires.- La fletxa de l'esquerra indica les eixides i entrades cap al carrer i la de la dreta cap a l'interior de la casa on se suposa que hi ha la cuina, el servei i les habitacions de la mestressa Pilar.

Un llum il·lumina en Jason Lucas, present en aquesta ficció de la memòria a l'edat de vint-i-tres anys, però que ara, en realitat, és un home gran que rep el Doctorat Honoris Causa i l'homenatge de la Universitat de València (Estudi General). Mentre parla i evoca la seua arribada a la ciutat, l'escenari, sense la taula i les cadires, es va il·luminant a poc a poc fins a semblar un plató de la memòria amb contorns imprecisos que es desvetlla lentament d'algun racó profund i estimat.

JASÓ. Il·lustríssim Senyor Rector de l'Estudi General de València, autoritats, col·legues i amics; gràcies pel vostre reconeixement, encara que no sóc un home donat als

homenatges i altres convencions de la vida acadèmica o social. Per contra, preferisc el treball silenciós ja que, al capdavall, no he fet més que la meua feina. I això és el que compta, la feina feta. Amb tot, no puc menys d'acceptar commogut aquesta distinció immerescuda. I no ho dic per cap falsa modèstia. Ho dic perquè els mèrits reals són, en primer lloc, del meu bon mestre, el gran filòleg Joan Coromines, que em va ensenyar a treballar i em va mostrar el camí a seguir. I després, també són de tots vosaltres, valencians i valencianes: aquesta fantàstica ciutat que em va acollir i em va ensenyar a parlar la meua segona llengua, el català altrament dit *valencià*, que vaig aprendre no només amb l'estudi, sinó també amb la parla viva de les dones del mercat i els homes dels carrers, els bars i les tertúlies. Després d'una llarga travessia per mar, puix era un jove doctorand i no tenia diners per viatjar en avió, vaig arribar a València un dimarts 10 de setembre del 1957. I m'hi vaig estar tres mesos en aquella primera estada. Tres mesos que em varen canviar la vida. Jo venia de terres fredes, però democràtiques, i m'hi vaig trobar amb unes terres calentes, però dictatorials, sotmeses a l'imperi d'una llei que anorreava la llibertat i embrutia la llengua. Jo venia del nord on neva i m'hi vaig trobar amb el sol més clar i persistent que es puga somiar. Jo venia d'una disciplina en el treball potser massa rigorista i vosaltres em vàreu oferir la joia d'una ciutat laboriosa, però alegre i vital. Una ciutat que es buscava a si mateixa, que es feia a si mateixa en aquell any del 1957 en què els desastres de la guerra encara no s'havien acabat i que un altre desastre havia d'assotar la ciutat. Quan em veig aleshores com un jove net inexpert i veig els carrers, els tramvies, la gent i la fantàstica *Pensión Valencia* on vaig madurar, no puc menys de sentir-me feliç de tot allò que el destí i vosaltres em vàreu donar. Han passat molts anys i ja no sóc aquell jove estudiant, encara que em presente així, amb l'aspecte que tenia aleshores, perquè els records tot ho mantenen en la imatge ideal. Sóc vell, però no importa: Diuen que un és originari d'on fa el batxillerat. No hi estic d'acord: un és d'on fot el primer clau, aquell "polvo" que el fa home per a tota la vida.

(S'obri la porta 3 i un raig de llum es projecta sobre l'escena. Un núvol de records fantàstics envaeix l'espai. Apareix Enriqueta Fillol àlies Cachito de València com a primera vedette cantant el mític tema de Consuelito Velázquez (1916 – 2005) que va popularitzar Nat King Cole (1916-1965), Cachito mio; Xavier, Nel·lo i Pere li fan el cor de ballarins al qual s'uneix també el mateix Jasó. Pilar Roca es presenta com la segona vedette o vedette madura amb tota la seua càrrega rabent i desvergonyida. És un número de revista evocat, d'un erotisme insinuat però intens. Canta:)

CACHITO. Cachito, cachito, cachito mío,
 Pedazo de cielo que dios me dio,
 Te miro y te miro y al fin bendigo,
 Bendigo la suerte de ser tu amor.

Me preguntan que por qué eres mi cachito
 Y yo siento muy bonito al responder,
 Que porque eres de mi vida un pedacito
 Al que quiero como a nadie he de querer.

Cachito, cachito, cachito mío,
 Pedazo de cielo que dios me dio,
 Te miro y te miro y al fin bendigo,
 Bendigo la suerte de ser tu amor.

Cachito,
 Cachito mío;
 Tu eres el amorcito
 De mamá y de papá.
 Cachito,
 Cachito mío;
 Ay pequeñito
 De mamá y de papá.

Cachito, cachito, cachito mío,
 Pedazo de cielo que dios me dio,
 Te miro y te miro y al fin bendigo,
 Bendigo la suerte de ser tu amor.

A tu lado yo no sé lo que es tristeza
 Y las horas se me pasan sin sentir,
 Tú me miras y yo me pierdo la cabeza
 Y lo único que puedo repetir:

Cachito, cachito, cachito mío,
 Pedazo de cielo que dios me dio,
 Te miro y te miro y al fin bendigo,
 Bendigo la suerte de ser tu amor.

(La fantasia del record desapareix i s'il·lumina l'escenari amb la taula i tot allò que el caracteritza: un dia normal a la Pensión Valencia. El jove Jason Lucas, amb una maleta de viatge, espera que algú l'atenga. Consulta el rellotge. Entra la mestressa, Pilar Roca, amb un vestit d'anar per casa. Jasó encara parla amb un accent americà prou pronunciat)

PILAR *(amb una veu estranya)*. Sí?
 JASÓ. Hello.

PILAR. Què?

JASÓ. Hello.

PILAR. Què vol?

JASÓ. I'm... Sóc Jason...

PILAR. Qui?

JASÓ. Jason Lucas... Vam parlar yesterday... ahir...

PILAR. Si no t'expliques millor...

JASÓ. Vam parlar ahir... per una room... una habitació...

PILAR. Una habitació? Estic completa.

JASÓ. I'am... sóc l'americà...

PILAR. L'americà? Ah, clar; quin cap. Perdona. I com dius que et diuen?

JASÓ (*pronunciant a l'americana*). Jason Lucas...

PILAR. Lucas...

JASÓ. No; Jason... Jasó...

PILAR (*intentant repetir-ho*). Ja... ja... Jasó.

JASÓ. Sí, això; Jasó. Lucas és el... el cognom...

PILAR. Ah, ja ho entenc; Ja... Jasó Lucas com jo Pilar Roca. És això?

JASÓ. Yes... sí, això.

PILAR. Jasó... I quin nom és, això? És la primera volta que el sent.

JASÓ. Que no ha sentit parlar dels argonautes?

PILAR. Qui? Cada vegà ho emboliques més, fill.

JASÓ. Els argonautes i el... el velló... d'or...

PILAR. Or? Quin or?

JASÓ. És una story... una història mítica.

PILAR. Bé, fill; deixem-ho córrer. I d'on vénis?

JASÓ. De Xicago.

PILAR. Xicago! Xicago – Xicago?

JASÓ. Sí, Xicago; al nord dels Estats Units.

PILAR. Xicago on hi ha els gànsters?

JASÓ. Gànsters n'hi ha everywhere... a tot arreu...

PILAR. Sí, clar; tens raó, però el cine... M'encanta el cine i les pel·lícules de gànsters... *Los sobornados*, l'has vista?

JASÓ. No; no me'n recorde. Maybe... potser a Amèrica té un altre nom...

PILAR. Ah, sí, clar; segur que allà no es diu aixina, però ací es diu *Los sobornados*. És preciosa, en Gloria Grahame i Glenn Ford... Pobra, quan li tiren el café a la cara... Que bèsties... Però això passa, saps? Hi ha tios molt bèsties... (*Tus*) Ah, no sé què em passa hui que tinc la gola fotuda i la llengua grossa... no sé per què... I bé, a què et dediques?

JASÓ. Estic preparant el doctorat...

PILAR. Doctor? Un doctor? Doctor, en què?

JASÓ. Doctorat en filologia.

PILAR. En què?

JASÓ. Llengua...

PILAR. Llengua?

JASÓ. Qüestions de llengua.

PILAR. Pos mira que bé. Em véns que ni pintat. (*Li mostra la llengua*) Està molt lletja, veritat?

JASÓ. No; no és, això.

PILAR. I què és? Molt greu? No m'assustes...

JASÓ. És que no... la filologia no és això...

PILAR. No? I què és? Fill meu, no hi ha manera d'entendre't...

JASÓ. La filologia és una ciència que estudia les llengües...

PILAR. Això ja ho entès. Lo que no comprenc és per què no em vols mirar la llengua.

JASÓ. Perquè estudia les llengües com el valencià...

PILAR. El valencià? Ara si que m'has... Eres doctor en valencià? Lo que no facen els americans...

JASÓ. No, encara no sóc doctor; però espere ser-ho. Per això he vingut a València.

PILAR. Mare meua! Has vingut per estudiar el valencià? Però si ací no l'aprén ningú. I a més, està prohibit.

JASÓ. Sí, ja ho sé. Sé que hi ha una forta repressió de les llengües diferents al castellà. El meu mestre, el filòleg Joan Coromines, ja ens en va parlar...

PILAR. Qui és, un altre doctor en llengües?

JASÓ. Sí, un gran especialista català exiliat...

PILAR. Català i exiliat? Ai, fill meu; serà millor que no parlem de política. Perquè no sé sap mai... Et donaré l'habitació número dos... (*Agafa la maleta i obri la porta*) Ací estaràs com en ta casa i al costat de la meua Cachito.

JASÓ. Cachito?

PILAR. Trosset. Si vols arribar a ser doctor has de saber estes coses, Cachito és en castellà i en valencià vol dir trosset.

JASÓ. Trosset?

PILAR. Un tros xicotet.

JASÓ. Tros sí que ho conec, però trosset...

PILAR. És que als valencians ens agrada fer-ho tot en et, boniquet, xicotet...

JASÓ. I per què li diuen trosset?

PILAR. Trosset, no; Cachito.

JASÓ. Cachito...

PILAR. Li diuen Enriqueta, Enriqueta Fillol; però com vol ser artista s'ha posat Cachito. Cachito com eixa cançó que està tant de moda... No la coneixes?

JASÓ. No; no ho sé...

PILAR. Però tu en quin món vius? Vols ser doctor en valencià i no coneixes la cançó de Nat King Cole...

JASÓ. I'm... Sóc estudiant. Jo em dedique a estudiar.

PILAR. I això està molt bé. Però cal estudiar coses de profit, advocat, metge; però el valencià... Ademés, cal estudiar i viure, anar al cine, ballar... Cachito serà una gran artista. T'ho dic jo i jo tinc molt d'ull per a estes coses... Una artista molt millor que la Montiel... Segur que tampoc saps de qui et parle... (*Pensant*) Music-hall... vosatros a la revista li digueu

music-hall... I a lo millor també farà pel·lícules com *Cantando bajo la lluvia*... L'has vista? En Gene Kelly i...

JASÓ. Singing in the rain?

PILAR. Què?

JASÓ. Aquesta sí l'he vista. Però allà es diu *Singing in the rain*. Amb Gene Kelly, Debbie Reynolds i Donald O'Connor.

PILAR. T'agrada la Debbie Reynolds?

JASÓ. No està gens malament.

PILAR. Ah, no? Jo la trobe molt desustancià.

JASÓ. Desustancià?

PILAR. Sense sustància. En canvi l'altra, la ballarina, la Cyd Charisse, això sí que és una dona, en aquelles cames tan llargues i aquelles mamelles... Te presentaré a la meua Cachito... (*Truca a la porta 3*) Nena, ix; que tenim visita. (*Pausa*) Enriqueta, què fas?

(*S'obri la porta i apareix la jove Enriqueta d'una bellesa espectacular i típicament valenciana. Porta unes malles d'assaig*)

ENRIQUETA. És que estic ensaiant.

PILAR (*a Jasó*). Què, és o no és una femella com la Cyd Charisse?

ENRIQUETA. No exagere. Jo no sé ballar i ella...

PILAR. No digues animalaes; tu encara eres molt jove i estàs escomençant. Este és Lucas.

JASÓ. Jasó. Em dic Jasó. Lucas és el llinatge.

PILAR. Quin llinatge? Ai, fill meu...

JASÓ. El meu nom familiar. Com Roca...

PILAR. Ah, ja, clar; l'apellido. El llinatge és l'apellido?

JASÓ. Sí, això; el cognom.

PILAR. I no seria millor dir-te Lucas i prou?

ENRIQUETA. Jasó és un nom molt bonic.

PILAR. Ah, sí?

ENRIQUETA. Jasó i els Argonautes, no?

JASÓ. Sí; això mateix.

PILAR. Però que resabuda. I tu com ho saps, això?

ENRIQUETA. Pel capellà del poble. Quan vaig estar de crià a sa casa, em contava històries molt boniques com la d'Ulisses i Penèlope, Jasó i Medea, Romeo i Julieta...

PILAR. Quin fill de... I mentre tu l'escoltaves, ell te tirava mà.

ENRIQUETA. Pilar...

PILAR. Val; que no haja dit res. Callaeta estic millor. El pose ací al teu costat perquè ni Nel-lo ni Xavier et facen la punyeta.

(*Entren Nel-lo i Xavier. Nel-lo torna del gimnàs i Xavier de l'acadèmia on prepara les oposicions a banca*)

PILAR. Parlant del Papa de Roma... Estos són Nel·lo el Tigre de Bonrepòs i Xavier el poeta.

XAVIER. Poeta? Què més volguera jo? Hola, Enriqueta.

PILAR. No comences i deixa la xica.

XAVIER. Però si acabe d'arribar.

NEL·LO. La verdad és que estàs muy guapa con esas mallas.

PILAR. Tu, també? Però si tu eres boxeador.

NEL·LO. Los boxeadores també sabemos apreciar las cosas buenas...

PILAR. Pos esta no és p'a tu. La verás pero no la catarás. I este es Lucas... vull dir... no, no m'ho digues... Ja... Jasó. Ho he dit bé?

JASÓ. Perfectament.

XAVIER. Jasó?

JASÓ. Jasó Lucas.

XAVIER (*entusiasmata*). Jasó com el gran cap dels argonautes?

PILAR. És un doctor americà, de Xicago, que ha vingut a estudiar el valencià.

XAVIER. De veres? Això és fantàstic.

NEL·LO. El valenciano? Qué tontería...

XAVIER. Tu sí que ets una "tonteria". Què fa un home de Bonrepòs parlant en castellà?

NEL·LO. Estamos en España y aquí se habla español.

XAVIER. Coent. No tens remei.

NEL·LO. Que no tinc remei? Tu sí que tens massa núvols al cap.

PILAR. No discutiu, que sempre esteu renyint; quan no és per una cosa, per l'atra...

XAVIER. I per què vols estudiar el valencià?

JASÓ. Perquè és una parla molt important i rica del diasistema català.

NEL·LO. Catalán?

XAVIER. Vols callar, ignorant?

JASÓ. Prepare el doctorat en filologia sobre el diccionari de Sanelo.

NEL·LO. So Nel·lo?

XAVIER. Ha dit Sanelo; Sanelo, no So Nel·lo.

NEL·LO. Jo he entés So Nel·lo i no estic sord.

XAVIER. El So Nel·lo és un parador que es planta per Falles.

NEL·LO. I el Sanelo?

JASÓ. Manuel Joaquim Sanelo va ser un metge i lingüista valencià del segle XVIII. Va nèixer a Xàtiva i entre les diverses iniciatives a favor de la llengua, va treballar en un diccionari que conté nou mil paraules...

XAVIER. Nou mil?

JASÓ. És una autèntica joia que no va poder acabar perquè es va morir. Jo he vingut per estudiar-lo i fer-ne una edició crítica. Aquesta és la raó de la meua estada a València.

XAVIER (*entusiasmata*). Benvingut, doncs; t'ajudarem en tot el que podem.

PILAR. Que tu també coneixes el Sa... Sanelo?

XAVIER. No; no en tinc ni idea. Però conec el millor poeta valencià del moment, Xavier Casp; el portaré a la seua tertúlia i segur que l'ajudaran. És una tertúlia de poetes i intel·lectuals en la nostra llengua. El coneixes? Coneixes, en Xavier Casp?

JASÓ. El meu professor, Joan Coromines, me'n va parlar.

NEL·LO. Quién?

JASÓ. Joan Coromines, un filòleg exiliat, que fa classes a la universitat de Xicago.

NEL·LO. Exiliat? Un exiliat? ¿Y por qué està exiliado?

PILAR. Vols fer el favor de callar. I ell què sap.

NEL·LO. Algo tiene que haber hecho para estar fuera de España.

XAVIER. Estudiar i estimar la nostra llengua. Coromines és un gran mestre.

NEL·LO. Separatista; seguro. ¿Y de dónde es?

JASÓ. Català, de Barcelona.

NEL·LO. Lo que yo digo...

XAVIER. Tu ja en tens prou en rebre pallisses al ring.

NEL·LO. ¿Palizas? ¿Palizas, yo?

XAVIER. Sempre et guanyen.

NEL·LO. Porque no tengo suerte y los combates están amaños. El boxeo es un mundo muy duro.

PILAR. I per què boxeges?

XAVIER. I què vols que faça, si no sap fer res més?

NEL·LO. Yo no soy com tu, en un pare que me mantinga. Y me gusta. Me gusta boxear. Seguro que el próximo combate lo gano. Ya lo veréis.

ENRIQUETA. Però hauràs de donar-te aire perquè a la teua edat...

NEL·LO. Tu, també?

XAVIER. Enriqueta té raó.

NEL·LO. I ella què es pensa, que arribarà a primera vedette?

PILAR. No et claves en la xica. A ella ni tocar-la. Serà millor que la Montiel; ja ho voràs.

NEL·LO. Ni que fóra la teua filla.

PILAR. Aixina és, com si ho fóra. I prou; ja n'hi ha prou. Cada u al seu quarto.

XAVIER. Encantat de conèixer-te, Jasó; tu seràs el nou capità que ens portarà a recuperar el velló d'or de la nostra llengua...

PILAR. Au, vinga; no comences, que quan et poses poeta...

XAVIER. Només la poesia ens salva i dignifica.

PILAR. Prou; ja t'he dit que prou.

(De sobte, entra Pere Carbonell, representant de teixits de Tarrassa)

PILAR. El que faltava pal duro. Però que passa, hui?

PERE. Bon dia a tots. No t'alegres de veure'm?

PILAR. Pensió completa. Hauré de posar el cartellet a la porta.

PERE. La feina s'acumula perquè hem de vendre els teixits de la nova temporada i tenim molta demanda. Així que he decidit venir-hi uns dies abans del que estava previst. Com estàs, Enriqueta?

ENRIQUETA. Bé, molt bé, senyor Pere; anem tirant, però el ball em costa. Si ho ensaie jo sola, tot va bé; però després al teatre... Em talle. No sé què passa que em pose molt nerviosa i em talle, perc el ritme i els passos...

PERE. Si vols que t'ajudi, un dia podem assajar-hi junts. Jo sóc molt bon ballarí.

PILAR. Tu? Un guilopo, això és lo que eres.

PERE. I a tu com et va, Xavier? Ja t'han publicat alguna cosa?

XAVIER. Estic acabant un nou poema. I segur que aquesta vegada... Tinc noves idees i ara segur que guanyaré la Flor Natural dels Jocs Florals.

PILAR. Vinga, als quartos; que he de fer el dinar.

PERE. No m'hi presentes?

PILAR. Presentar-te? Ah, clar; este és...

ENRIQUETA. Jasó.

PILAR. Això; Jasó Lucas...

PERE. Jasó com el dels argonautes?

PILAR. Que tu també ho saps?

PERE. És una història molt maca. Jasó va marxar per aconseguir el velló d'or i ajudat per Medea es va fer amb el trofeu. Després, va fugir amb ella i es van casar; però ell es va enamorar d'una noia més jove i ella, Medea, en venjança i per no veure sofrir els fills, els va degollar.

PILAR. Mare meua, quina barbaritat.

XAVIER. Una història d'amor.

PILAR. D'amor? Una història de merda, matar els fills per un home... I vinga, prou; que es fa tard. Ja... Jasó és un doctor que ve de Xicago.

PERE (*a Jasó*). Jo sóc Pere Carbonell, de Terrassa; representant de teixits... Espero que tinguem ocasió de conèixer-nos.

PILAR (*a Pere*). Tu ara aniràs a l'habitació número quatre.

XAVIER i NEL·LO (*alhora*). Pilar...

PILAR. Què hi ha? Què passa?

XAVIER. L'habitació...

PILAR. Què passa en l'habitació?

XAVIER. Em va dir que em podria canviar a la dos...

NEL·LO. I jo a la quatre.

PILAR. La dos i la quatre, al costat de Cachito? Ah, no; ni hablar.

XAVIER. Però vostè...

PILAR. Que no; ja esteu bé on esteu. Al costat de l'Enriqueta no pot ser.

NEL·LO. Per què no?

PILAR. Perquè no.

ENRIQUETA. Gràcies, Pilar.

PILAR. A la dos, va...

ENRIQUETA. Jasó.

PILAR. Sí, Jasó. I a la quatre, en Pere.

XAVIER. No n'hi ha dret...

PILAR. I no val a remugar. Cada u al seu lloc i ja n'hi ha prou, que s'ha fet molt tard.

(Fosc a l'escena. Un llum torna a encerclar la figura del jove Jasó)

JASÓ. I així és, en efecte; jo em vaig instal·lar a l'habitació dos i en Pere a la quatre. Semblàvem dos guardians de Cachito. La veritat és que la seua habitació feia una olor especial. Olor a net i a herbes del camp, romer, espígol... Encara ho recorde perfectament. A vegades, de nit, la sentia somiar en veu alta. I no devien ser uns somnis molt tranquils, el ball que no controlava, algun amant que la perseguia... Jo només pensava en els estudis i el seu cos. A vegades, més en el seu cos que en els estudis. Suppose que això era el més normal i el que li hauria passat a qualsevol jove de la meua edat. La ciutat començava a fascinar-me. Sobretot, el mercat. Parlava amb les dones cada matí abans de tancar-me a la biblioteca. Tothom estava ben estranyat de veure un americà que venia a estudiar la seua llengua. Malalt, més d'una dona, tot rient, em va dir que devia ser un malalt; un malalt de llengua.

METROFARSA? QUÈ ÉS UNA METROFARSA?

1.- LA METROFARSA vol ser un humil subgènere teatral proposat per Manuel Molins. La qual cosa, en aquest moment dominat encara per la raó cínica del postmodernisme i d'altres ismes canalles i canallescós, resulta, si més no, una pretensió prou ingènua. Però no importa: els temps estan canviant i la gent comença a estar fins al monyo del discurs ultraneoliberal, amb tendència a l'abstracció falsament avantguardista i la distracció culinària per fer la digestió o preparar el sopar ja que els nous horaris permeten anar al teatre abans del darrer àpat: massa car per a tan poca substància.

2.- UNA METROFARSA és una farsa metropolitana. Potser la criatura no tinga cap futur. Però això tampoc no té cap importància ja que, segons els endevins del final de la història, el futur no existeix. En conseqüència: si ells mateixos s'autocondemnen a la mort que anuncien, per què un modest intent teatral hauria de sobreviure'ls? No; el present és el nostre regne i el nostre horitzó.

3.- DES D'UN PUNT de vista històric, la METROFARSA es vol hereva d'Aristòfanes i el sentit de les velles llibertats democràtiques gregues que li permetien riure-se'n tant de la corrupció dels jutges atenesos com de certes pretensions educatives i filosòfiques del mateix Sòfocles.

Així mateix, la METROFARSA reivindica per a si una certa continuïtat de les glorioses i descarades farses medievals que posaven en solfa el poder dels Prínceps i la hipocresia moral de l'Església. Segons la seua etimologia llatina, "farsa" és el participi passat del verb "farcire" i, en conseqüència, significa farciment o complement. I, com indica Patrice Pavis, això ens mostra el caràcter de cos estrany d'aquest tipus d'aliment espiritual en l'art dramàtic. En efecte: "la farsa era exclosa del regne del bon gust" o

gust dominant controlat pels clergues. Això no obstant, va triomfar “en no deixar-se reduir mai, ni en ser recuperada per l’ordre, la societat o els gèneres nobles” ja que “a través de la farsa, l’espectador es venja de les limitacions de la realitat i de la sàvia raó. Els impulsos i la rialla alliberadora triomfen sota la màscara bufonesca i la llicència poètica”. Però el caràcter petit burgés i necrofilic de la cultura dominant actual ha convertit l’antiga farsa en un altre “gènere noble” i avui, gràcies a certa estranya avantguarda, fins i tot es parla de farses metafísiques. La METROFARSA, però, renuncia al bon gust políticament correcte i reivindica, des de la ciutat actual, la llibertat de què sempre van gaudir els vells “farciments”.

La METROFARSA es vol també hereva de la revista satírica de finals del segle XIX, del sànet polític, del teatre de guerrilla o de la vinyeta humorística que il·lustra la vida quotidiana. Tot això, és clar, des del nostre moment històric, amb els seus problemes, els seus personatges, les seues modes i els seus llenguatges.

4.- DES DE D’UN PUNT de vista ètic, la METROFARSA se situa en la denúncia humorística de la injustícia, la pedanteria, els abusos del poder, els falsos mites, el mercantilisme i la necrofilia de la cultura, la falsa democràcia, el sexisme mistificador, les alabances al facilisme del triomf i la porqueria, la discriminació social, racial o sexual, etc. A tot allò que destrueix la possibilitat d’un nou humanisme a l’altura del nostre temps, d’una nova utopia social, política i cultural sense majúscules ni paroxismes de grans manifestos, sinó des de l’abraçada amb l’altre en les diferències, des del respecte i la millora de la legalitat internacional que ens permet viure en un món plurilingüe i pluricultural, més just, més ric i en pau. I això sí, parlant clar i de forma concreta.

5.- DES D’UN PUNT de vista tècnic, la METROFARSA defuig l’abstracció políticament correcta d’un suposat teatre català oficial i dels grans muntatges i proposa produccions de format petit o mitjà però amb alè poètic suficient per arribar a la majoria. Per això, hi ha pocs personatges, però molt característics i matisats i tota la seua força consisteix a retornar l’actor al centre de la dramaturgia i de l’espectacle: l’actor, la història (*story*), la paraula i el cos: la paraula feta cos o el cos esdevenint paraula. I això amb l’ambició literària pròpia del seu àmbit d’acció com ens mostren Aristòfanes i molts altres noms que poden evocar-se al llarg de la història dramaturgia apuntada en el punt 3.

6.- DES DEL PUNT de vista dels personatges, la METROFARSA no vol mirar-los “des de l’aire” (esperpent) ni tampoc agenollada (tragèdia), sinó cara a cara, mostrant-los en la seua complexitat farsesca, però humana; profundament humana. No es considera aristocràtica o superior per mirar ningú des de dalt o per “damunt del muscle”, ni tampoc s’humilia davant res: *nihil humanum a me alienum puto*, que deia Terenci l’Africà. I així és, en efecte. Segons diferents autors (F. Nietzsche, O. Wilde, etc.), el riure i l’humor naixen del dolor o la desesperació. Amb tot, per a l’humorista Miguel

Mihura, i potser precisament per això mateix, “el humor es una postura comprensiva hacia la humanidad. [...] Un resentido no puede ser humorista” ja que el ressentiment és el contrari de la comprensió o l’autoconeixement que significa l’acceptació del propi dolor que ens agermana i humanitza.

En conseqüència, l’humor i la metrofarsa mostren les vergonyes d’alguns personatges precisament perquè són vergonyes. Vergonyes que no es poden ni es deuen amagar amb la finalitat de millorar, si es pot, i sense moralisme de cap mena, els homes i dones concrets que configurem la humanitat amb els nostres vicis, carències, intoleràncies polítiques, religioses i/o econòmiques. És a dir, amb tot allò que ens fa caure en la “banalitat del mal”: renunciar al pensament lliure i crític en funció d’un seguit d’interessos que ens degraden com a éssers humans.

Per això mateix, la METROFARSA defuig també de forma deliberada l’anomenat teatre de provocació tan estimat i valorat pels bons burgesos del teatre que ara exigeixen ser “epatats” per sentir-s’hi protagonistes i moderns. I també renúncia a les tècniques del teatre de la *performance* i de la dissolució de l’actor en l’ambigu “performer” predicador amb els seus gestos i tòpics tan característics: llançar-se a terra, vomitar paraules importants, genèriques i solemnes, ensenyar el cul i, sobretot, vendre’s molt bé com a teatre nou i alternatiu.

La METROFARSA mostra el cul i la merda del món actual a base de no prendre’s seriosament ni a ella mateixa i de saber que la seua “denúncia” serà sempre jovial, secundària i subsidiària: Un “farciment”. Però conscient també que els elements imaginaris són els que poden arribar a tenir més força i capacitat de mobilització. Per això, sempre hi haurà una història (*story*), per mínima que siga, des de la qual seguir una certa peripècia i les accions d’uns personatges suposadament imaginaris: Una complicitat clàssica per a una “altra modernitat” (A. Rimbaud) que desterre el cinisme postmodern i el menú de guerres, fams, desigualtats, globalització del capital i soroll informatiu amb què ens castiga el neoliberalisme, el capitalisme canalla i el seu autoritarisme camuflat.

Però la METROFARSA no és unívoca sinó que, al seu torn, també es diversifica i ramifica. Així tenim METROFARSES sobre les modes-ideologies més immediates, sobre els mites, sobre l’amor, els dirigents polítics, la mort, etc. I fins i tot METROFARSES sobre la METROFARSA: l’humor, com la intel·ligència, no té envans ni fronteres.

7.- CAL, PERÒ, DEIXAR-HI ben clar que aquests set punts no són cap manifest, en absolut, sinó set notes potser no gaire clares i prescindibles. En fi, el públic i els actors diran si ha pagat la pena perdre el temps en escriure-les.

València, estiu 2004.

DONA I JUEVA (Hannah Arendt, el coratge de pensar) (Fragments. Inèdita)

Per a Maria-Josep Ragué Àrias,
Dona i Catalana.

Doch jetzt ruft das Blut, das nimmer verdrängte
Hinaus mich auf Schiffe, die niemals ich lenkte.
Der Tod ist im Leben, ich weiss, ich weiss.

So lasst mich, o schwebende Tage, die Hände euch reichen.
Ihr verlieret mich nicht. Ich lass euch zum Zeichen
Dies Blatt und die Flamme zurück.

Hannah Arendt: *Abschied*. 1923/24

(Però ara la sang, mai per mai reprimida,
M'empeny als vaixells que mai no he governat.
La mort és en la vida, ja ho sé, ja ho sé.

Deixeu-me, doncs, dies flotants, dar-vos les mans.
No em perdreu. Com a prova us hi deixo
Aquest full i la flama.

Hannah Arendt: *Comiat*. 1923/1924)

PERSONATGE, TEMPS I ESPAI: Una recreació imaginària de la pensadora política Hannah Arendt (1906-1975) al despatx del seu apartament novaiorquès el desembre de 1975.

FOSC SOBTAT sobre el públic. Els ulls es tanquen. Silenci. Torna la llum a poc a poc. Dijous 4 de desembre de 1975. El despatx de Hannah Arendt al seu apartament del 370 Riverside Drive (New York). Sobre la taula de treball, les notes manuscrites per a un llibre sobre Immanuel Kant, "El judici"; la màquina d'escriure amb un full i còpies en negre, un bon munt de cartes, llibres, documents; un telèfon, cendrers, tabac, una botella de whisky... Hannah, de 69 anys, sembla desvetllar-se d'un petit somni: Sorpresa: es troba sola. S'estira una mica i lentament torna a la realitat: té cartes per respondre i notes per repassar.

HANNAH

ah!... sola... estic sola... però diria... no sé què hi deu haver passat... jo diria... sí, segur... hi havia els Baron... Jeanette i Salo... han vingut... perquè havíem de... han vingut?... Sí, clar; Jeanette i Salo no fallen mai, però... no puc pensar amb claredat... és com si... no ho sé... un moment de confusió... potser m'he adormit... tant de treball i la caiguda... sí, això; segur que és això... (*Consulta el rellotge de polsera*) no... no és tard... encara puc aprofitar algunes hores... un cigarret... el cigarret em despertarà definitivament... no

hauria de fumar, ja ho sé, però... (*Encén un cigarret*) ah, no fa gust de res... (*Traga el fum amb una certa ansietat*) res... aquest paquet és una merda... no fa gust de res... però, bé, tant és, fumar sempre m'estimula... no sé si hauré de canviar de cigarrets... potser és que ja m'hi he acostumat i per això no en fan efecte... demà en compraré d'una marca diferent... fumar no es gens bo per a la salut, ja ho sé... ho sé i no cal que m'ho repeteixin... es preocupin per mi tant o més que jo per ells... l'amistat... no sé què hi faria jo sense la meva "tribu"... l'amistat és molt més que el simple contacte amb els altres... és un àmbit d'amor consistent... un intercanvi de llums... una mena de iot o de vaixell per a les persones com jo... sempre flotem i hem flotat entre aigües i vents tan diferents... tempestes... i un paisatge sovint massa ple de sang i de dolor... ah, quin despertar més idiota... ja em passa a vegades que... espero no haver angoixat els Baron amb cap pensament penós... (*Apaga el cigarret. Somriu*) un canvi... necessito un canvi de tabac i de vida... em diuen que a la meua edat i que ara... ara ja tinc la jubilació de la New School i puc... que tinc més temps per a la investigació... però no ho entenen... doncs, sí; ara... ara també necessito un canvi... Riverside Drive ja no és el que era... un lloc tranquil i segur... no, no ho és... no és gens segur per a la gent com jo... gent gran, sí, però... Riverside Drive està tornant-se fosc i perillós... un canvi em vindrà molt bé... tossuda, diuen... sí, sóc tossuda, però ara no és tossuderia... intento... intento fer-los entendre que no és tossuderia... que si he acceptat la invitació per ensenyar l'any que ve a l'Smith College no és tossuderia... ja sé que l'hivern a Northampton, Massachussets, és molt dur i que... però no vull... no puc passar-me tot el temps a Nova York... no, de cap manera... i el contacte amb els joves estudiants... el seu calor em reconfortarà del fred Northampton... els estudiants sempre m'aporten coratge i nous pensaments... no, no envejo la seva joventut... això és un pensament de vella egoista... jo ja he viscut la joventut i no voldria repetir-la per res del món... el temps és el temps... un regal que la vida ens fa i a mi ja m'ha regalat temps i coratge... sóc agraïda i tracte de respondre-hi amb generositat... treballant... escoltant i responent les inquietuds dels joves... a vegades són impertinents i fins i tot idiotes, que diria Mary, però uns idiotes encantadors... cal passar-los els fulls en blanc perquè escriguin la seva pròpia història... el pensament i la flama... sobretot la flama... la passió de l'estudi i el coneixement... així que ja es poden posar com vulguin, que l'any que ve faré un semestre a l'Smith College... ja està decidit... tossuda? doncs bé, sí; sóc tossuda i què?... i ara... què faig, ara?... telefonar els Baron... sí, això; primer, telefonar els Baron i demanar-los excuses... després... després puc començar a passar a màquina les notes per al llibre sobre Kant o... cartes... millor les cartes... demà ja m'hi posaré, amb les notes... les cartes solen ser més entretingudes... encara que... ah... a vegades, també n'hi ha de ben absurdes... però sí, primer, els Baron i després, les cartes que m'ha preparat Lötte per respondre... demà, el manuscrit i Mary... sí, demà trucaré la Mary per contar-li tot el que ha passat... (*Agafa el telèfon i marca un número. Pausa*) no hi ha senyal... això sí que és estrany... però no, no hi ha cap senyal... potser m'he equivocat... consultaré l'agenda... (*Consulta una agenda telefònica i amb l'agenda oberta torna a marcar-hi el número dels Baron. Pausa*) no... no hi ha cap senyal... (*Insisteix*) res... no hi ha res... potser és que... algú... qui?... algú ha

tallat la línia... o els cables... vés a saber... Nova York s'ha tornat perillosa per a les persones com jo... encara no sóc una anciana desvalguda... no, això encara no... però... bé, també pot ser... sí, per què no?... pot ser un tall momentani... això passa... a vegades les línies es carreguen... també passa... no he de posar-me alarmista ni catastrofista ni pessimista... *(Penja el telèfon)* esperaré... sí, serà el millor... esperaré i tornaré a intentar-ho després... és quatre de desembre... fa fred i qui sap si no hi ha hagut cap avaria... *(Agafa una ampolla de whisky i se'n serveix una copa. Beu)* ah, ni això... ni el whisky té avui cap mena de gust... quina merda... *(Agafa les cartes i n'obre una. Llegeix:)* “Estimada Senyora, sóc un estudiant català”... català? que petit és el món... “un estudiant català de Girona i acabo de llegir el seu gran llibre *Els orígens del totalitarisme*”... gran llibre? sí, gruixut sí que ho és... i em queda ja tan lluny... 1951... ah, es va publicar el 1951... i ara... vint-i-quatre anys... han passat vint-i-quatre anys... potser aquest estudiant encara no havia ni nascut... sí, segur que no havia nascut... *No hi puc opinar ni fer-ne cap valoració crítica perquè encara no tinc la formació adequada. Amb tot, m'ha semblat una obra molt potent i pròpia d'algú amb un talent extraordinari, una immensa capacitat de treball i una originalitat*”... afalacs... ah, massa floretes, però sí, això, sí; molt de treball... moltes hores i molta paciència... la gran paciència de Heinrich, el meu marit i el meu amic... per això li vaig dedicar... Heinrich Blüchner, quantes hores compartides, estimat... “*Gràcies, Senyora, per il·luminar-nos... il·luminar-nos?... home, sisplau, ni que jo fos un fanal o una pereta... per il·luminar-nos amb la vostra doctrina i el rigor de la vostra investigació. Això no obstant*”... vinga, això s'anima... després de les floretes inútils, comença la festa... “*Això no obstant, em permeto de mostrar-vos un dubte o decepció: Per què no hi parleu de Franco i el franquisme?*”... no? sí, sí que en parlo; poc, però en parlo... “*Com deveu saber, Franco acaba de morir després de quaranta anys de dictadura*”... ho sé, i tant que ho sé; ho vaig llegir als diaris i fins i tot vam tenir una discussió amb els companys de la tribu... “*Una dictadura totalitària ajudada també pels nord-americans i l'Església sense el suport dels quals hauria caigut al mateix temps que el totalitarisme nazi-feixista*”... potser, sí; potser... “*però va ser la por a l'estalinisme i els interessos polítics de l'oest així com les benediccions de la Santa Seu, que ens van condemnar a tants anys de repressió. I això, em porta a una segona pregunta*”... la primera és per què no parlo del franquisme?... doncs sí que ho faig... potser de passada... ho reconec, però sí que en parlo... “*les democràcies occidentals són realment tan democràtiques com volen fer-nos creure? ¿Per què nosaltres, els meus pares i els homes i dones que van defensar la democràcia republicana, o jo i els meus companys, hem hagut de patir tanta repressió i desigualtat política?*”... *(Deixa de llegir i agafa un cigarret)* pobre noi... es nota que ets molt jove... ni jo sóc tan intel·ligent com suposes ni... però gràcies... moltes gràcies per escriure'm des de tan lluny... Girona, Catalunya... no he visitat mai aquesta ciutat ni Barcelona... encara que em diuen que són unes ciutats precioses... i que hi ha o hi havia un call important... un barri jueu obert, no com els ghettos... intentaré visitar-los en un altre viatge a Europa... però conec Portbou... Portbou també és un poble de Girona... un poble mariner molt bonic... que feia de frontera amb França... no va ser una

visita turística... va ser per la tardor del 1940 en plena guerra si la memòria no em falla... no, no em falla perquè aquella tardor... jo esperava a Marsella, amb la mare i Heinrich, per sortir de la França ocupada pels nazis... sortir de l'horror i marxar cap a Amèrica... i a Portbou vaig anar perquè, segons ens van dir, hi havia la tomba del meu amic Walter Benjamin, l'entranyable i estrany Benji... potser algun dia també estudies el seu pensament i els seus escrits... Benji era un home tan particular... tan original... un poeta... un gran pelegrí de la poesia... sí, poeta i pelegrí... potser això sigui al capdavant el que defineixi la seva forma de pensar i la seva manera de viure... un pelegrí de si mateix... li encantaven els flâneurs... els passejants tranquils i encuriosits de les ciutats modernes... adorava Paris... Paris encara era la ciutat de la llum i la llibertat... la ciutat dels refugiats que fugíem de les persecucions... però Benji... Benji era diferent... no tenia habilitats per a la vida de cada dia... pensava en forma poètica però no era un poeta... tampoc no era un filòsof convencional ni un dialèctic marxista... el seu àngel de la història no mirava cap endavant, sinó cap enrere... el futur de la història estava per escriure... per venir... i no sempre ens assegura el progrés com encara prediquen alguns... en canvi, el passat... podem mirar el passat... pensar-lo... extraure'n conclusions per al present... tampoc no era un jueu ortodox com el seu amic Gershom Scholen... què era?... qui era?... no sabia callar i es feia enemics per parlar sempre clar... per la seva llibertat interior i per tanta honestedat... potser això, l'honestedat, la incapacitat per gestionar la vida diària, el portà a la mort... no sé si ho saps, estimat noi... però, sí, segur, que ho saps... Benji es va suïcidar una nit del 1940 a l'Hotel Europa de Portbou... una pensió... en realitat, una trista pensió on va anar a parar després de travessar a peu aquelles muntanyes amb altres fugitius... i carregat amb una bossa... la senyora Gurland els feia de guia... era membre de la resistència i ajudava a fugir els jueus o els perseguits... però Benji... no suportava la idea de tornar a un camp de concentració o de treball com alguns en deien cínicament... no, no ho podia suportar... i va ser una mort trista... una conxorxa de misèria i por... portava diners i volia arribar a Portugal per venir a Amèrica... però no hi va arribar mai... els van dir que les fronteres estaven tancades... diners... tothom volia diners... els guardes de frontera... els amos de l'hotel... el mossèn... mossèn Freixas... Andrés Freixas, si no recordo malament... la senyora Gurland em va dir que havia comprat una tomba per a cinc anys, però jo no hi vaig trobar res... vaig anar a buscar la tomba i no en vaig trobar ni rastre... res de res... qui sap si tot allò no va ser més que una invenció... qui sap si no van agafar els diners i després... llençaren el seu cos al mar per evitar-s'hi problemes, amb la policia alemanya... hi ha qui sospita que això és el que hi va passar... i per què no? vés a saber... una conxorxa de la misèria al capdavant... els guardes, el mossèn i la resta es repartiren els diners i llençaren el cos de Benji al mar... vés a saber... diuen que després... al passar els anys... van posar el seu cos a una fossa comuna i que hi reposa entre altres desconeguts... potser... hi ha molts dubtes, però també pot ser... només una cosa és clara, Benji va morir-hi i el cementiri... aquell cementiri és un dels més bells i fantàstics que jo hagi vist mai... bellíssim... mira a una cala petita... extraordinària... directament sobre la mar... tallat en la pedra de la muntanya en forma de terrasses on hi

dipositen els fèretres... potser tot sigui una mentida com volen alguns amics fabricada per a un cert turisme... sí, potser... però jo... jo vull creure que hi és... sí... a la fossa comuna o passejant sobre aquelles aigües com passejava per París... flâneur... flâneur immortal... passejant de les onades i el sol... per la mar d'Ulisses i Afrodita... ah, segur que aquest noi ja ho sap tot això... la fama de Benji no para de créixer i, sí, segur que ho sap... és la fama pòstuma dels inclassificables... els qui no encaixen en l'ordre existent... però el seu destí... la seva mort... l'ha unit per a sempre al cementiri de Portbou... vés a visitar-lo... no importa que sigui un invent... sigui el que sigui, és un gran invent... i segur, sí, segur, que Benji serà eternament feliç passejant amb l'àngel d'aquestes aigües... (*Es posa una mica més de whisky*) ah, no val res... no sé què em passa avui, però... tornem a la teva pregunta... perdona la divagació... ja em passa que, a vegades, divago una mica i en el cas de Benji... no, no em vaig oblidar del franquisme encara que potser... potser n'hauria d'haver parlat més o de forma més clara... Franco és un dictador... un dictador filototalitari que... per vergonya, escarni o befa... acaba de morir tranquil·lament protegit pels seus sants... el cap d'una dictadura fèrria i massa llarga... però una dictadura al capdavant... perdona si et sembla massa freda i distant... el totalitarisme és una altra cosa... una cosa nova... una altra novetat d'aquest segle XX tan creatiu... una cosa nova com la ràdio, la penicil·lina, la relativitat o la bomba atòmica... Mussolini és el creador del terme i es vantava que l'estat feixista era un estat totalitari... no religiós ni laic ni social... totalitari... que controlava tota la vida... tot i tothom... la vida personal i íntima també... no hi havia públic- privat, res... tot era l'estat... tot era de l'estat... potser per això l'Església va declarar l'alçament franquista com una croada... per evitar l'estat laic i convertir-lo en un estat religiós... una croada contra la igualtat home-dona... l'educació mixta... o la modernització que propugnava la República... declarant-ho una croada religiosa es posava al capdavant... no només justificava el cop d'estat, sinó que li donava un valor transcendent... metafísic... que l'Església controlava... això no hauria estat mai possible amb Mussolini o Hitler... Mussolini temia l'Església i hi actuava amb cautela, però esperava el moment oportú... Hitler... ells podien acceptar una religió d'estat, mai un estat sotmès a una religió... perquè llavors, no... l'estat ja no seria un estat totalitari... a més a més, hi havia l'antisemitisme i l'imperialisme... sí, és cert que el racisme i l'antisemitisme no eren nous... són fenòmens antics... a Espanya mateix es van expulsar milers de jueus... sefardites... per raons religioses... milers de jueus que es van estendre arreu d'Europa i d'altres llocs... hi ha hagut la Inquisició... les tortures i expropiacions... i la falsa acusació que els jueus van matar Jesucrist... tot això és massa sabut... però amb el totalitarisme s'hi produeix una mutació... una novetat històrica... la ciència... es tracta d'un racisme i antisemitisme científics... biològics... una raça biològicament superior amb tots els drets per imposar-se i acabar amb les races inferiors que corrompen la humanitat... aquesta és la gran novetat... i l'imperialisme... el somni d'un domini del món... d'una apropiació dels recursos del planeta i de les seves terres pel dret i el privilegi de ser biològicament superiors... i l'aparició i manipulació de les masses i l'horror... l'horror... no és només la tortura, sinó l'horror... imposar la violència i l'horror... l'extermini de l'altre... de la vida

privada... de la intimitat... per mètodes científics i econòmics... mà d'obra barata... usar i llençar... nens, homes, dones, avis... la dictadura encara necessita persones agrupades al voltant d'una ideologia de la salvació... la falsa millora social o els valors tradicionals, família, Déu, classes dominants i dominades... exèrcit com a salvaguarda... la dictadura es tanca sobre si mateixa i tracta de controlar tots els ressorts del seu univers clos... el totalitarisme assumeix l'imperialisme... l'amplia i el llença a la conquesta de l'univers amb una tendència al poder sense límits... això és l'essència del totalitarisme sigui quina sigui la seva ideologia, nacionalsocialista o comunista... tant és... això és secundari... l'important és el domini, la destrucció i la mort del contrari... l'horror industrial... el franquisme no va arribar a tant... potser ho va desitjar a través d'alguns dels seus ministres com Serrano Suñer... potser... però Hitler no se'n refiava... massa pudor d'església... com haurien acabat Hitler i Mussolini si haguessin triomfat?... no m'agraden aquestes especulacions, però... un dels dos hauria intentat eliminar l'altre... segur... com en una vulgar pel·lícula de lladres i serenos... un còmic... un còmic massa tràgic, però còmic al capdavall... perquè no estic segura que els personatges dels còmics siguin tan absurds com semblen... semblen massa simples i estereotipats... però... ho són?... ho són de veritat?... després de tot el que hem vist i viscut... de l'horror absurd dels totalitarismes... potser l'error d'aquests còmics és intentar presentar una autèntica victòria dels herois sobre els dolents... potser aquí hi ha el dèficit d'aquestes fantasies... perquè sabem... l'experiència ens mostra i demostra que no hi ha... no, no hi ha poders màgics... cap Supermann... si es venç el dolent absurd és a base de molt d'esforç... del dolor i la mort... i qui sap... qui sap si ara no estem assistint al naixement de noves formes de totalitarisme... qui sap si ara... amb el control de la intimitat i la despersonalització de les relacions... les discriminacions sexuals... la gran mutació financera després de la crisi... qui sap... un totalitarisme de camuflatge per a uns éssers humans camuflats... uns eslògans primaris i políticament correctes camuflats de pensament... una llibertat de consum camuflada de llibertat... qui sap... un control global, universal... la propaganda nazi sobre els camps tractava de vendre una imatge idíl·lica sobre els camps... un món gairebé feliç... i si ara, en efecte, ens movem en jardins, teatres, músiques, art, esport... però tot plegat no és més una altra imatge... una nova pel·lícula de la Leni Riefenstahl?... qui sap... corrupció... control universal de la informació... la llibertat... la identitat i la pluralitat... no ho sé... els temps canvien i la ciència avança... la ciència de la llibertat, però també les ciències del control i la mentida... potser el meu estudi sobre els totalitarismes encara serveix o potser ja no és més que una referència acadèmica... i ara... ara cal una nova... noves investigacions... matisos... mirades independents... alguns pensen que això ja no és possible... massa fragmentat... un món fragmentat sense possibilitat de cap visió de conjunt... global... sintètica... no ho sé, però... i si tot això no fos més que un altre miratge?... un camuflatge per fer-nos desistir d'un pensament crític sobre el pensament dominant?... Benji... el bo de Walter Benjamin en sabia molt dels fragments i els passatges... què hi diria ell?... els aparadors de les botigues actuals... els grans magatzems... tot això ens ofereix un món complert... rodó... total... i a l'abast de la mà... no és com les velles botigues de Paris o

Berlín... i qui sap... qui sap si tot això no és més que la metàfora d'un nou totalitarisme... el totalitarisme del consum... que ens vol fer creure que ho tenim tot a l'abast de la mà... i en realitat tenim les mans buides... mentre ells... els amos... els qui omplien les botigues i les grans superfícies s'enriqueixen també amb el nostre ésser... ens buiden el ser i ens hi deixen els parracs d'un producte de moda... però gràcies... gràcies, estimat... la teva carta m'ha estimulat... la comentaré amb Mary i sí... segur que quan tornem a Europa visitarem Girona i Portbou...

[...]

potser hauria d'anar-me'n al llit... ja és tard... però no estic cansada... en absolut... em trobe perfectament... i això que ni el tabac ni el whisky hi han col·laborat... demà treballaré en les notes sobre Kant... sense Kant el nostre món no seria el mateix... però encara ens hi queda tant... cal rellegir-lo... ampliar-lo... (*Decidida*) una darrera carta... l'última... ah... espero que sigui divertida... no solen ser-ho, però... potser... potser tindrè sort i hi trobaré alguna cosa més amena... o irònica... la ironia, diuen, és el privilegi de la intel·ligència... i potser per això aquest és un món tan mancat d'ironia... (*Obre un nou sobre i en treu un full amb un dibuix. Sorpresa*) vaja... una caricatura... (*Somriu*) i no està gens malament... una bona caricatura... no diu qui l'ha fet, però... ah, per fi una nota d'humor entre tanta seriositat reiterativa... li mostraré a Mary i segur que li encantarà... no és Paul Klee, ni Picasso, ni Grosz o Schiele... però és bo... sí... té un traç potent i original... sap... sí, sap captar l'essència... sóc jo... una dona jueva... amb el meu cigarret i la cara inconfusible de jueva... la meva ànima... especulativa i tossuda... potser rebel... la meva ànima... ningú no em podria confondre amb una dona del nord i això que vaig néixer a Alemanya... sóc del sud... mediterrània... porto aquella antiga riba en els meus trets marcats pel vell Déu de la Bíblia... i el paisatge dur del meu poble... on als morts se'ls recorda posant pedres a les tombes... pedres... per construir cases, camins... pedres per al més enllà... ningú no em podria confondre... no sé qui n'és l'autor... però m'agradaria donar-li les gràcies... és un magnífic regal... segur que Mary pensa com jo... una magnífica caricatura amb una inscripció... (*Llegeix*) "The late Hannah Arendt"... "Late"?... "Late", jo?... Em sembla que s'equivoca... "late"... tardana... sempre m'han acusat d'una puntualitat alemanya i de ser fins i tot massa rigorista amb els alumnes... perquè ni els temps que corren ni la mentalitat americana estan per a gaire formalitats... "Late"... clar que això també pot formar part de la ironia... el revés del sentit directe... o sigui, "late", aquí, significa puntual... massa puntual i tot... massa formal... massa alemanya... sí, potser... aquest deu ser-ne el sentit... "late"... tot i que... sí, "late" també significa altres coses... depèn... encara recordo, i qui no?, el famós "The late Marilyn Monroe" cridat per l'actor Peter Lawford... per anunciar l'actuació de Marilyn Monroe en la celebració de l'aniversari de Kennedy... quinze mil persones... quinze mil persones omplien el Madison Squard Garden i ella... ella que avançava insegura, bellíssima... amb aquell vestit cosit literalment pegat a la pell per mostrar el seu cos perfecte... insegura i tan fràgil... embarassada... diuen que després de trencar amb el President... ara

era l'amant del germà Bobby de qui n'estava embarassada... quin afer... quin afer tan americà... al poc de temps tots tres estarien morts... "Late"... tots tres assassinats... Ho vam discutir entre els amics... tot Amèrica en parlava... i la majoria pensava que sí... que ella també havia estat assassinada... això és Amèrica i els espectacles s'hi fan de manera grandiosa... el show business de la vida, l'amor i la política... "The late Marilyn Monroe"... la tardana i talossa Marilyn Monroe... però també la morta... "late" també vol dir la morta, difunta, Marilyn... una premonició... l'anunci de la mort en mig del gran espectacle... (*Pausa. Somriu*) i si... i si aquesta caricatura no fos més que un altre anunci de la mort... de la meua mort?... "The late Hannh Arendt"... l'anglès té aquestes ambigüitats... aquesta riquesa i aquestes ironies... "The late Hannah Arendt"... (*Riu*) sí, clar... això explicaria... (*Encén un altre cigarret i se serveix una altra copa de whisky*)... això explicaria la manca de gust... ni el tabac... ni el whisky... mortes... tinc les papil·les gustatives difuntes... (*camina de forma ràpida i lleugera*) i el caminar... no tinc dolor... és com si la caiguda no hagués existit... a seixanta-nou anys és com... com si en tornés a tenir-ne quaranta... i caminés decidida i gairebé marcial pels carrers de París, Basilea, Berlín, Roma, Grècia... lleugera i ràpida... "The late Hannah Arendt"... (*Agafa el telèfon*) no està espatllat... no hi ha cap problema a la línia... sóc jo... jo... "late"... parlo però no em senten... la meua veu ja no corre a través dels fils... em truquen però no els sento perquè les veus ja no poden penetrar les meves oïdes... ni arribar-me al cervell... tot està paralytitzat i això... això deu ser com allò que diuen... que hi ha un instant en el passatge de la vida a la mort... on la vida et passa ràpidament com en una pel·lícula... a mi m'ha passat com una pila de cartes... també diuen que els cabells i les ungles encara creixen un temps després de morts i qui sap si el cervell... sembla un altre inquietant relat d'Edgar Allan Poe... on tot... tot hi funciona al revés... un estrany relat o una nova oportunitat per al poema... (*Riu i busca entre els fulls que hi ha sobre la taula*) "Comiat", un vell poema de joventut (*llegeix:*)

Però ara la sang, mai per mai reprimida,
m'empeny als vaixells que mai no he governat.
La mort és en la vida, ja ho sé, sí, ja ho sé.

Deixeu-me, doncs, dies flotants, dar-vos les mans.
No em perdeu. Com a prova us hi deixo
Aquest full i la flama".

la sang... la passió... la meua passió mai per mai reprimida... m'ha portat a uns vaixells que mai no he pogut governar... i que no, ningú, mai... podrà controlar... els vaixells de la mort que floten en el mar de la vida... sóc morta... això és, sí, morta... sóc viva... sóc morta, però també sóc viva... i us hi deixo el full del meu pensament... provisional... temptatives per entendre i entendre'ns... no hi ha cap pensament que sigui definitiu, tancat... això és teologia, dogma, no pensament... us hi deixo el full del meu pensament i el foc... l'incendi que el pensament crític provoca... encara que caiguin sobre ell les

plagues, mil llops o el diluvi... la passió... el foc... tota la llum que els meus ulls han pogut veure i gaudir... la gran passió del pensament... la llibertat, l'amor i la política...

(Somriu. Un gran esclat de llum ho envaeix tot i encega els espectadors mentre una televisió dóna la següent notícia:)

TELEVISIÓ. Avui també s'ha celebrat el funeral per Hannah Arendt. La il·lustre pensadora va morir d'un infart a casa seva el proppassat dijous quatre de desembre, a l'edat de seixanta-nou anys mentre rebia la visita d'uns amics. La celebració ha tingut lloc al Riverside Memorial Chapel, d'Amsterdam Avenu, cantonada amb el Carrer 76. Tal i com la mateixa pensadora ho desitjava, el funeral ha estat idèntic al del seu marit, Heinrich Blücher. El mateix lloc i amb un taüt de pi senzill, cobert de roses blanques. En l'acte han intervingut els seus amics Han Jonas, Mary McCarthy, Jerome Khon i l'editor William Janovich el qual ha destacat que Hannah Arendt "era una dona apassionada fins al punt que poden arribar a ser-ho els autèntics creients en la justícia i que, seguint les seves passes, els creients en la pietat també hem de ser-ho".